

༢༠༡༩

འདོན་ཐེངས་བཞི་པ།

བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཕྱི་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་དྲུས་དེབ།

TIBET POLICY JOURNAL

བོད་སྤྱི་ལ་ཡང་སྤྱི་

སྤྱི་རབས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང་རྩོམ་ཡིག་སོགས་ཡིག་

ཚགས་བརྒྱུས་ཏེ་ཡང་སྤྱི་ཀྱི་དཔྱད་གཞི་སྤྱི་བ།

བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཕྱི་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

བོད་ཀྱི་མིད་བྱས་ཉམས་ཞིབ་དུས་དེབ།

སྒྲིབ་ཚན་པ། ལྷ་རྒྱུ་ལྷོ་བཟང་།

ཚུམ་མེད་པ། ཆེ་བསོད།

རྒྱས་འགོད་པ། ཆེ་བསོད།

སྤྱི་འདོན་ཐེངས་ ༤ ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤

བདག་དབང་། བོད་ཀྱི་མིད་བྱས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

འབྲེམས་སྒྲིལ་བྱེད་མཁན། བོད་ཀྱི་མིད་བྱས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

འབྲེལ་གཏུགས། ✉ tpj-editor@tibet.net

སྒྲ་རྒྱ་པར་སྐྱོན་ཁང་། ལྷ་རྒྱུ་ལྷོ་ལྷ།

ཡོན་ཏྲུང་པ། ལོན་ཁོན་བོད་ཁང་ཐེབས་ཅ།

བོད་ཀྱི་མིད་བྱས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གིས་ལོ་རྒྱུ་ལྷོ་ལྷ་ཉམས་ཞིབ་དུས་དེབ་གཉིས་ཤིང་བོད་ཡིན་གྲང་

ཡིག་རྒྱ་ལྷོ་ལྷ་ཉམས་ཞིབ་དང་། སྤྱི་འདོན་ཐེངས་ ༤ པ། བོད་ཡིག་གི་འདོན་ཐེངས་ ༩ (༡)

དུས་དེབ་འདི་ནི་ནང་བཀོད་པའི་ཉམས་ཞིབ་པའི་ཚུམ་ཡིག་
གི་ནང་དོན་རྣམས་བོད་མིའི་སྤྱི་ག་འཕྱུགས་ཀྱི་མིད་བྱས་སྐོར་
དགོངས་པ་ཡིན་པའི་རེས་པ་མེད།

དཀར་ཆག

ཚུམ་སྒྲིག་པའི་ངོ་སྟོན།

སྒྲིང་གཞི།

༡༽	སྒྲ་སྒྲུལ་ཡང་སྲིད་ཐེབས་ཚུལ།.....	1
༡༽	བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྒྱུད་འདྲིན་འཕེལ་རིམ།.....	26
༡༽	མ་འདས་སྒྲུལ་སྒྲུ་ཐེབས་ཚུལ་དང་ངོས་འདྲིན་ཁྱེད་གས།.....	43
༤༽	ལ་རྒྱལ་དབང་སྒྲུ་སྒྲིང་རིམ་པ་བྱོན་ཚུལ་མདོར་བསྟུན།.....	59
༥༽	ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཡང་སྲིད་ཐད་གནང་བའི་བཀའ་སློབ་ གནད་བསྟུན།.....	73
༦༽	རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཡང་སྲིད་ཐད་ཁྲིམས་སྒྲིག་དང་བསྐྱགས་གཏམ།.....	84
༧༽	མཚུགས་གཏམ།.....	103

ཚུམ་སྒྲིག་པའི་རྩ་སྒྲིག་།

༢༡། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༠ ལྷ་ ༡ ཆེས་ ༡༤ ལ་བདེ་སྤྱང་ལས་ཁུངས་ནས་གནང་བའི་ཕྱག་
ཡིག་ནང་“ཆུ་ཕྱོགས་ནས་སྤྱུ་ལ་ཡང་སྤྱི་དུ་སྒྲོར་ལ་དོ་སྤྱང་ཕྱགས་ཆེ་དང་། འཕྱོག་
བཤད་དེ་ལ་བསྒྲགས་ཕྱགས་ཆེ་བྱེད་མུས་ལ་དཔུང་ཞིབ་དང་འབྲེལ་དེ་སྡོན་ནང་པ་
སངས་རྒྱུ་ཀྱི་སྤྱུ་ལ་ལམ་ལུགས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་
ནང་མ་འདས་སྤྱུ་ལ་སྤྱི་དུ་སྒྲོར་དཔེ་མཆོན་ཡོད་ཅེས་པར་བརྟེན་འཆོལ་བསྟུ་ཉམས་ཞིབ་
དང་འབྲེལ་དཔུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀྱིས་ ༡༠༡༠ ལྷ་ ༤ ཆེས་ ༡༠
གོང་འབུལ་གནང་ཡོང་བ་ཐེབས་འདུག”ཅེས་འཁོད་པ་ལྟར་སྐབས་དེའི་བདེ་སྤྱང་
བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་ཞིག་ལ་འགན་ལེན་དེ་གནང་བ་ལྟར་གོང་
གསལ་དུས་ཆོད་ནང་ཕྱུལ་གནང་བ་འདྲ།

དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༠ ལྷ་ ༥ ཆེས་ ༡༢ དང་། བདེ་སྤྱང་བཀའ་སློན་མཆོག་
གི་མཆོན་ཉགས་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆུང་ནང་“མུ་མཐུད་ཕྱགས་སྤྱང་གིས་རྒྱ་ཆ་བཅོལ་
འཆོལ་དང་། ཚུམ་པ་པོ། པར་བྱང་། པར་སྒྱུན། ལོ་ཁམས་སོགས་ཞིབ་མཆོན་འགོད་
འོས”ཞེས་ཐེབས་འདུག

དེ་ནས་བདེ་སྤྱང་བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་བོད་ཀྱི་སྤྱི་དུ་སྤྱུ་ལ་ཉམས་ཞིབ་
ཁང་དུ་མཆོན་བསྟུར་གནང་རྗེས་ཡང་སྤྱི་དུ་སྒྲོར་གྱི་ལས་དོན་དེའི་ལས་འགན་དང་མ་
འདས་སྤྱུ་ལ་སྤྱི་དུ་སྤྱུ་ལ་འགན་ལེན་གྱི་དཔུང་གཞི་ང་ལ་གནང་ཞིང་། སྐབས་དེའི་འགན་འཛིན་
ནས་སྒྲིག་ཕྱོགས་ཐད་འདི་དང་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གསུངས། འོན་ཀྱང་ངས་

དེའི་ཕྱོགས་འདྲ་བ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་ལ། རང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་ཕྱོགས་ལྟར་ཅུང་འགྱུར་
ལྡོག་བཏང་ནས་བསྐྱེགས་ཡོད།

དངོས་སུ་འགོ་འདྲུགས་སྐབས་ཞིབ་འདུག་གི་དབྱུང་གཞི་གཙོ་བོ་སྤྲོ་རབས་ཀྱི་
ནམ་ཐར་དང་ཆོས་བྱུང་ཚུམ་ཡིག་སོགས་ཡིག་ཆ་གས་བཏུས་ཏེ། རྗེས་ཕྱོགས་ཡང་སྲིད་
ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་དོ་སྣང་དང་ཞིབ་འདུག་གནད་མཁན་དག་ལ་དབྱུང་གཞི་འཆོལ་
བདེ་སོགས་སུ་ཐུགས་པན་ཡོང་རེ་བྱུང་ཡང་། རང་ཉིད་ལ་ཞིབ་འདུག་གི་ཉམས་ཚུང་
མང་གཞི་ཞན་པས་དེ་ཙམ་ཐུགས་པན་གསོལ་བ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་འི་རེ་བ་མི་རྟེན།

འདི་ཐུབ་ནས་དུས་ཚོད་གང་ལ་གང་འཆ་མས་ཤིག་བར་དུ་ལྷགས་སོང་། དེ་
ནས་བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་གྲོས་སྟོན་པས་སྟོན་འཕྲི་གཏན་འཁེལ་གྱི་
སྟོབ་སྟོན་ཟིན་རྗེས་བསྐྱར་སྐྱིག་གིས་ད་ལམ་འདོན་སྤེལ་ཞུས། ཚུམ་སྐྱིག་གི་ལས་
དོན་ཐད་མི་ཁྲིང་བའི་ཞན་ཆ་ཡོང་རྒྱུ་ནི་ལས་དོན་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པས། ཡོ་བསྐྱང་
གི་དགོངས་ཚུལ་ཡོང་རྒྱུར་དགའ་བསུ་ཞུ། ॥

སྒྲེང་གཞི།

༡༡། འདིར་སྒྲེང་བར་བྱ་བ་ནི་སྔོན་རྒྱུན་བོད་ལས་བྱུང་བའི་སླ་མ་སྤྱུལ་སྤྱུའི་ཡང་སྲིད་
སྐོར་དང་། དེ་ཡང་མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་ལས་ལུང་དེ་ལྟར་བསྟན་པ། བོད་ཏུ་སླ་སྤྱུལ་
ཡང་སྲིད་ངོས་འདིན་ཞུ་སྔོན་དེ་ལྟར་བྱུང་བ། བྱུང་ནས་འཁྱུར་ལྷོག་གི་རིམ་པ། བོད་
བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྒྱུད་འདིན་འཕེལ་རིམ་དང་། ངོས་འདིན་ཞུ་སྔོན་ཐད་གྱི་མ་
འདས་སྤྱུལ་སྤྱུ་ངོས་འདིན་ཞུ་ཕྱོགས། ལྟུལ་དབང་སྤྱུ་ཕྱེད་རིམ་པ་བྱོན་ཚུལ། ལྟུལ་
དབང་སྤྱུ་ཕྱེད་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཡང་སྲིད་ཐད་གནང་བའི་བཀའ་སློབ་
གྱི་གནད་བསྟུན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཡང་སྲིད་ཐོག་ཐེ་རུས་བྱས་ཏེ་ཁྲིམས་སྒྲིག་གཏན་
འབེབས་དང་བསྐྱགས་གཏམ་སྣ་ཆོགས་སྤེལ་ནས་ཆབ་སྲིད་གྱི་དགོས་མཁོ་སྤྱོད་ཐབས་
དེ་ལྟར་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་སོགས་སླ་རབས་གྱི་ནམ་ཐར་དང་། ཚུམ་ཡིག་ཡིག་
ཆགས་སོགས་ནས་དོན་དངོས་ནམས་སྒྲེང་གཞིར་བརྟུས་ཏེ་ཆོན་ཁག་རྒྱག་ཏུ་བྱེ་ནས་
དབྱེད་གཞིར་བསྟུ་རུབ་གིས་ཐད་བརྗོད་བྱས་པ་ཞིག་ལས། ས་མཐའ་རི་སྐོར་གྱི་ཆོས་
འབྱུང་རྒྱས་བཤད་འདིར་མེད། སླ་སྤྱུལ་ཡང་སྲིད་ངོས་འདིན་ཞུ་སྔོན་དེ་མ་དེ་བཞིན་
དབྱེད་གཞིར་བརྟུས་སྤྱོད་ན། ལོ་རྒྱུས་གྱི་སྔོན་རྒྱུན་ངོ་མ་དང་། བརྒྱུད་དགོས་པའི་རིམ་
པ་སོགས་ཅུང་ཆ་ཆང་བ་ཤེས་ཏེ་གས་སྤྱོད་རྒྱུ་ཕན་ཐོགས་བྱུང་ན་སྟེ།

ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ཞུ་བའི་སྲོལ་ཐོག་མར་བོད་ནས་བྱུང་མོད། ད་ལྟ་གནའ་
དེང་གང་དུ་བཞུགས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཅིག་ཕྱི་མི་ན་པར། “རྒྱལ་ཕྱིའི་མི་སྤྱལ་སྤྱུར་
ངོས་བབྱུང་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཁྱེད་མེད”^[9]ཟེར་བ་དེ་ཡང་དོན་དངོས་དང་
མི་མཐུན་པ་ནི། ལ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་གསུམ་པའི་ཡང་སྲིད་ལ་རྒྱལ་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་
མཚོ་མཚོག་སོག་ཡུལ་དུ་སྐྱེ་འཁྲུངས་པ་ལ་སོགས་སྤྱི་མ་སྤྱལ་སྤྱུར་ཡང་སྲིད་ལ་རྒྱལ་
མཚམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་གསལ་འཕྲོད་དང་། དེ་བས་བོད་བརྒྱུད་ནང་
བཞུགས་དང་ཡུལ་བོད་ཅམ་མ་ཟད། ཕྱི་སོག་དང་། འབྲུག་བལ་ཡུལ། རྒྱ་གར་གྱི་དི་མ་
ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་འབྲས་ལྗོངས་དང་། མོན་ལ་དྲགས། ལྷ་ལུལ་སི་པི་དི་[Lahaul-Spiti]
སོགས་ནང་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ཞུ་སྲོལ་ལམ་ལུགས་སྤར་ནས་ད་བར་དར་བྱས་ཡོད་
མུས་ཐོག་གཙོ་བོ་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་དབུས། ཆོས་བརྒྱུད་དབུ་ཁྲིད་སྤྱི་
ཆེན་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལམ་སྟོན་ཕེབས་པ་གཞིར་བཞག་གིས་རྩད་ཞིབ་སྐྱབས་སྐྱོ་ཆས་
སྐྱེ་འཁོར་ངོས་འཛིན་སོགས་སྟོན་གནས་རྗེས་དྲན་དང་། གཞན་ཡང་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་
བརྟག་ཐབས་སྤྱི་ཆོགས་བརྒྱུད་ནས་ཡང་སྲིད་འཁུལ་བྲལ་ངོས་འཛིན་བྱས་དང་བྱེད་
མུས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་དེང་སྐབས་བརྟན་པར་^[10]ཡང་མཇལ་རྒྱ་ཡོད།

དེས་ན། སྐབས་བབ་སྤྱལ་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ཐད་ངས་པར་དུ་ཤེས་
དགོས་པ་ནི་“སྤྱི་མ་སྤྱལ་སྤྱུར་ཡང་སྲིད”ཅེས་པའི་ཆོག་འཁུལ་གོ་དོན་གསལ་ཉོགས་
བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། འདིར་“སྤྱི་མ་སྤྱུར་པ་ནི་སྤྱི་ན་མེད་པའམ། ཡོན་ཏན་གོང་བཟུང་འོས་པ་
དང་། “སྤྱལ་”ཞེས་པ་ནི་སྤྱི་མ་བྱུང་དམ་པས་དགོས་པའི་དབང་གིས་བསམ་བཞིན་དུ་
མི་སོགས་ལ་སྤྱལ་པ། “སྤྱི་མ་སྤྱུར་པ་ནི་གཏུལ་བྱ་ཐ་མལ་བས་ཀྱང་སྤྱང་བྱུང་པའི་སྤྱུར་
བབྱུང་བ། “ཡང་”ཞེས་པ་ནི་དེ་ལྟར་བཞུགས་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་ཡང་དང་ཡང་

[9] http://tb.tibet.cn/2010zf/dlzc/201011/t20101124_774793.htm

[10] <https://www.youtube.com/watch?v=mo1LlNYO9wE>

https://www.youtube.com/watch?v=_0e9TphylMs

དུ་ཕྱོན་པ། “སྲིད་”ཅེས་པ་ནི་སྲིད་པར་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་བཟུང་བ་ལྟ་བུ་ལ་གོ་དགོས་པ་དེ་
ཡིན། ཚུལ་དེ་དང་ཕྱོགས་མཐུན་པའི་བཞེད་པ། “སངས་རྒྱུ་རྣམས་རང་ཉིད་སངས་
རྒྱུ་ཟེན་པའི་རྗེས་སུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་གང་ལ་གང་འཆམས་པའི་སྐྱུལ་པ་སྣ་
ཆོགས་བསྟན་ནས་འགོ་དོན་མཛད་པ།”^[༡]ཞེས་དང་། “སྐྱུལ་གྱི་ཡང་སྲིད་ནི་ནང་
བསྟན་ནང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱན་མི་ཆད་པ་དང་། སྐྱེ་འཆིའི་འཁོར་བ། སངས་རྒྱུ་གྱིས་
སྐྱུལ་པའི་སྐྱུ་སྣ་ཆོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འགོ་བ་སྐྱོབ་པ་བཅས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལས་བྱུང་བ་
ཞིག་རེད།”^[༢] “ནང་བསྟན་ལ་རྒྱུ་མངའ་ཕུན་ཅམ་ཡོད་མཁན་གྱིས་སྐྱུལ་ཡང་
སྲིད་ནི་ནང་བསྟན་ནང་གི་རྣམ་ཤེས་རྒྱན་མི་ཆད་པ་དང་རྣམ་ཤེས་དེ་སྐྱེ་འཆིའི་ནང་
འཁོར་བའི་ལྟ་སྟངས་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། སྐྱུལ་ནི་རྩལ་ཕྱོགས་བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་
ཁམས་སུ་བཞུགས་དགོས་རུང་གསུལ་བྱ་རྣམས་ལ་སྤང་ཞིང་དེ་དག་གི་དོན་མཛད་པར་
བསམ་བཞིན་སྲིད་པར་བཟུང་བའི་གཞུགས་སྐྱུ་ཡིན་པ་དང་སྲིད་པའི་འགོ་བ་སྐྱོབ་ཀྱི་
ཡོད་པ་ཤེས་གསལ་རེད།”^[༣]ཅེས་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དེའོ།

དེ་ལྟར་ན། སྐྱུལ་ཡང་སྲིད་ནི་སྐྱེ་བ་སྤྲུལ་མའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱན་མི་ཆད་པར་
སྐྱེ་བ་བྱི་མའི་སྐྱེ་སྲིད་འགྲུབ་པར་བྱེད་པའི་གསལ་རིག་གི་རིམ་པ་ལས་བྱུང་བས། ལྟ་
གྲུབ་འདི་སྐྱེ་བ་སྤྲུལ་བྱེད་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་གཞིར་བཞག་པའི་སྟེང་ནས་འདྲི་ག་
དགོས་ཀྱི། ལྟ་མེད་སྤྱོད་པ་དང་། དངོས་གཙུག་སྤྱོད་པས། སྐྱེ་བ་སྤྲུལ་བྱི་མི་འདོད་པར། སྐྱེ་བ་
སྤྲུལ་བྱེད་ལས་བྱུང་བའི་སྤྱོད་པ་སྐྱུལ་སྐྱེའི་ཡང་སྲིད་འཆོལ་སྐྱུབ་ཐད་འདི་ཆོག་དང་། དེ་མི་

[༡] དུང་དཀར་རྩོམ་ཐོན་འཕེལ་ལས། དུང་དཀར་ཆོག་མཛད་ཆེན་མོ། གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྟར་ཁང་གིས་
བསྟན། ༡༩༩༡/༩ པར་པར་ཐེངས་དང་པོ་བཏབ། ཤོག་གངས་ ༡༩༩༩ ནང་གསལ།

[༢] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2011-11/09/03/2011110903_.pdf རྟགས་གཙང་
རིན་པོ་ཆེས་ཡང་སྲིད་ཀྱི་དྲི་བར་ལན་བསྟོན་པ། བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆོགས་པར། གཤམ་ལ་བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆོགས་
ཞེས་བསྐྱུས་མིང་འགོད་ཀྱི། པར་ངོས་ ༩ པར་གསལ།

[༣] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2011-11/03/node_42.htm ཚུམ་པོ་ཡེ་རྟོར། རྟུ་ལས་ཡང་
སྲིད་སྟོར་གྱི་གཡོ་སྐྱུ་འཁྲབ་པའི་དོན་ངོ་མ་ནི་བོད་རང་བཙན་ཡིན་པ། བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆོག་ པར་ངོས་ ༩ པར་གསལ།

ཆོག་ཅེས་ཐག་བཅད་ནས་ཁྲིམས་སྒྲིག་བཞོས་ཏེ་ཆོད་བཀག་བྱེད་པ་ནི་ཡང་སྲིད་པེབས་
པའི་དོན་དངོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པས། གཞུང་སྒྲེར་གང་དང་གང་དག་
གིས་སྒྲ་སྒྲུལ་ཡང་སྲིད་སྒྲོར་ལ་ལུགས་མཐུན་གྱི་རྒྱས་མངའ་དང་། ཤེས་རྟོགས། ཡང་ན་
ཁྲིམས་བསྒྲགས་བཅས་བྱེད་པར་འདོད་ན། ཐོག་མར་ཤེས་དགོས་པ་ནི། ལས་རྒྱ་འབྲས་
དང་སྐྱེ་བ་སྲ་བྱེད་སྒྲོར་སོགས། ཡང་སྲིད་ལམ་ལུགས་གང་ལས་བྱུང་བའི་གསུང་རབ་
ཀྱི་དགོངས་དོན། རང་ལུགས་དང་གཞན་ལུགས་ཀྱི་དགག་གཞག་སྤོང་གསུམ་སྒྲོར་གྱི་
ཆང་གཞིའི་ཤེས་བྱ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་དགོས་པ་ནི། ཡང་སྲིད་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་ཐེ་རུས་བྱེད་པར་
འདོད་པ་ཀུན་གྱིས་ཐོག་མར་ཤེས་དགོས་པའམ། ཡང་ན་སྒྲུབ་དགོས་པའི་གལ་གནད་
ཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཡོད་དོ། །

ཐུལ་ཡང་སྲིད་ལེབས་ཚལ།

༡༡། ཁོག་མར་བོད་བརྒྱད་ནང་བཞུག་གི་ཐུལ་སྲིད་ཡང་སྲིད་སྐོར་འཆད་པར་
བྱེད་པ་ལ། ཚུ་མགོ་གངས་དང་ཆོས་མགོ་སངས་རྒྱལ་ལ་ཐུག་པ་ལྟར་གཞུང་གང་ལས་
བྱུང་བའི་ཁྲུངས་ནི་སྟོན་པ་ཤུ་ཐུབ་པའི་ལུང་རྟོགས་གི་བཞུག་པ་ཉམས་ལེན་པའི་
ནང་ཆོན་བོད་བརྒྱད་ནང་བཞུག་ལས་ཡང་སྲིད་གི་ལམ་སྟོན་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། རང་
པ་སངས་རྒྱལ་པ་ཞེས་པ་ནི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྒྱབས་གནས་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་ལེན་
པའི་གང་ཟག་ཅིག་ལ་ཟེར་བ་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་རྒྱབས་གནས་ཡང་དག་ཏུ་
ཁས་ལེན་པ་མ་ཟད། ལྟ་བ་བཀར་བཏགས་གི་ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་ལ་
ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་ཞེས་བརྗོད། རང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བར་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་
གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་གཉིས་དང་། རྒྱལ་པར་བྱེ་བྱེ་བྱེ་སྤྲོ་བ་དང་། མདོ་སྤྱོད་པ། སེམས་
ཅམ་པ། དབྱ་མ་པ་བཅས་བཞི་ཡོད།

བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་སུ་དར་བའི་ནང་པའི་ལྟ་བུ་ནི་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་སྤྲལ་
དང་བཅས་པ་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་དག་ལས་འཕྲོས་ནས་བོད་ཏུ་བྱུང་བའི་ཐུ་
ཐུལ་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་ལམ་སྟོན་དེ་བྱུང་བར་བཞེད་ལ། སྤྱིར་ན་སངས་
རྒྱལ་གི་སྐུ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཆོས་སྐུ། འོངས་སྐུ། ཐུལ་སྐུ་བཅས་བཞི་ཡོད།
ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ་ནི་སངས་རྒྱལ་གི་རྒྱུད་གི་སྤང་བྱ་སྤངས་པའི་འགོག་བདེན་ལྟ་བུ་དང་། ཡེ་
ཤེས་ཆོས་སྐུ་ནི་སངས་རྒྱལ་གི་རྒྱུད་གི་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས། འོངས་སྐུ་
ནི་ངེས་པ་ལྟ་བུ་གི་གཟུགས་སྐུ་མཐར་ཐུག་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱལ་བ་དོ་རྩེ་འཆད་ལྟ་བུ།

སྤྱལ་སྤྱུ་ཞེས་པ་ནི་ངེས་པ་ལྟ།^[9]དང་མི་ལྷན་པའི་གཞུགས་སྤྱུ་མཐར་ཐུག་ཅིག་ཡིན་
ཞིང་། དེ་ནི་སྤྱུ་བཞིའི་ནང་ཆན་གྱི་སྤྱལ་སྤྱུ་ཡིན་པས་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནས་བྱལ་པ་
ཡིན། བོད་དུ་དར་བའི་སྤྱུ་ཞེས་པ་ནི་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་སྤྱེས་བྱ་དམ་
པ་ནམས་ཀྱིས་བསམ་བཞིན་སྲིད་པའི་ཚུལ་བཟུང་ནས་བྱོན་པའི་སངས་རྒྱས་ཟེན་པ་
དང་མ་ཟེན་པའི་སྤྱལ་སྤྱུ་རིགས་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །

སྤྱིར་བོད་སྲོལ་ངོས་འདིན་བྱེད་པའི་ཡང་སྲིད་ནམས་ལ་སྤྱལ་སྤྱུ་ཞེས་པའི་ཐ་
སྟོང་རྒྱན་འཇགས་སུ་སོང་བ་ནི་དད་ལྷན་ནམས་ཀྱི་བཀྲའ་ཆིག་དག་རྒྱན་དུ་འཇགས་
པར་སྒྲུང་།”^[1]ཞེས་དང་། འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེ་དབང་པོས། “སྤྱུ་ཡི་བཀོད་པ་
སྤྱུ་མ་བསྟུས་ནས་བྱི་མ་བཟུང་བར་སྤྱེ་བ་དང་། སྤྱལ་གཞི་མ་བསྟུས་པར་སྤྱལ་པ་གཞན་
དག་སྟོན་པ་སྤྱལ་པ།” ཞེས་ངོས་འདིན་བྱེད་སྲོལ་ཡང་བྱུང་བར་གྲགས། འོ་ན་ནང་པ་
སངས་རྒྱས་པའི་བསྟན་པའི་སྲོལ་གཏོད་མཛད་པོ་སྟོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པ་གང་ཉིད་མཆོག་
གི་སྤྱལ་སྤྱུར་རི་ལྟར་བསྟན་ཞེ་ན། ཁོང་ནི་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་སྤྱིའི་ངོ་བོར་སངས་རྒྱས་
ནས་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་བསམ་བཞིན་དུ་སྤྱལ་པའི་སྤྱལ་སྤྱུ་ཤུག་ཐུབ་པ་སྟེ།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱུ་གསུམ་མམ་སྤྱུ་བཞིའི་ནང་ཆན་མཛད་པ་བརུ་གཉིས་མཛད་པའི་
བདག་ཉིད་ཅན་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་《འཇམ་དབྱལ་མཆན་བརྗོད》ལས། “སྤྱལ་པའི་སྤྱུ་
སྟེ་སྤྱུ་ཡི་མཆོག་ཁངས་རྒྱས་སྤྱལ་པའི་རྒྱད་འཆང་བ། རྟོགས་བརུར་སྤྱལ་པ་སྤྱུ་ཆོགས་
འབྱེད། རི་བཞིན་འགྲོ་བའི་དོན་བྱེད་པ།” ཞེས་དང་། འབྲེལ་བ་ལས། “འགྲོ་བ་སྤྱོལ་
བའི་སྤྱད་དུ་སྤྱལ་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱལ་པའི་རྒྱད་འཆང་བ་མཛད་
ལ། རྟོགས་བརུའི་ཞིང་ན་སྤྱལ་པ་སྤྱུ་ཆོགས་པར་འབྱེད་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱལ་པས་

[9] གནས་ངེས་པ་འོག་མིན་སྤྱུག་པོ་བཀོད་ཁོ་ནར་བཞུགས་པ། སྤྱུ་ངེས་པ་མཆན་དཔེ་ཡོངས་སུ་གསལ་རྫོགས་ཀྱིས་
སྤྱུས་པ། འཁོར་ངེས་པ་བྱང་སེམས་འཇགས་པ་གྲ་སྟག་གིས་བསྟོར་བ། ཆོས་ངེས་པ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་འབའ་ཞིག་
གསུང་པ། ཏུས་ངེས་པ་འཁོར་བ་རི་སྲིད་བར་དུ་བཞུགས་པ།

[1] ཡུལ་དབང་སྤྱུ་ཐེང་བརུ་བཞི་པ་མཆོག་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་གྱི་རྩིས་འཇུག་མེར་སྤྱུ་ཀུན་དང་བོད་དང་བོད་
མིར་འབྲེལ་ཆགས་ཀྱི་སྤྱུ་འགྲོ་ཡོངས་ལ་སྤྱལ་པའི་བཀའ་སློབ། ༢༠༡༡/༩/༢༩ རྩམ་ཤུལ།

ཁམས་དང་མོས་པ་ཇི་བཞིན་དུ་འགྲོ་བའི་དོན་བྱེད་པའོ།” ཞེས་གསུངས་སོ།

དེ་ལྟ་བུ་གར་དུ་སྐྱེ་གོང་མའི་སྐྱེ་གིང་རེད་ཅེས་ངོས་འཛིན་ཞུ་སྟེ་ལ་ལྟ་
ཡང་རྒྱ་གར་གྱི་པཎ་བྱ་བ་དག་གི་ནམ་ཐར་ནང་སྐྱེ་སྐྱེ་སྟོན་མ་ནམས་གནས་གང་དུ་
པཎ་བྱ་བ་གང་དང་གང་དག་གིས་སྐྱེ་སྐྱེ་བཞིས་ཚུ་ལ་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད་པར་གྲགས་
ལ། སྟོབ་དཔོན་པལླ་འབྱུང་གནས་དང་། བམ་ཟེ་ས་ར་ཏ། འཕགས་པ་ལྷ་རྒྱ་བ་ལ་སོགས་
པ་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་མཛད་པ་པོ་དེ་ནམས་ཀྱང་། སྟོན་པ་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་སྒྲགས་གསུང་
རབ་དུ་མ་ལས་མ་འོངས་པའི་བསྟན་འཛིན་གྱི་སྐྱེས་བྱར་ལུང་བསྟན་པའི་སྐུ་ལ་པའི་སྐྱེ་
ཡིན་པ་ཡང་། «སྟོན་པའི་ལུང་བསྟན་»ལས། “ང་ནི་མུ་ངན་འདས་འོག་ཏུ། །ལོ་ནི་བཞི་
གཉིས་ལོན་པ་ན། །རྟ་ནི་ཀོ་ཤའི་མཆོ་སྤིང་དུ། །ང་ལས་ལྷག་པའི་སྐུ་ལ་སྐྱེ་འབྱུང་།”^[1]
ཞེས་ཀླབ་ཐོགས་ཞོ་རྒྱུན་གྱི་ཡུལ་དུ་སྟོབ་དཔོན་པལླ་འབྱུང་གནས་ཐོན་པར་ལུང་བསྟན་
པ་བཞིན་དངོས་སུ་མེབས་ཏེ་འཕྲོ་དོན་མཛད་པ་དང་། ཡང་། «སྟོ་མེད་ཀྱི་རྒྱུད་»ལས།
“ང་ནི་མུ་ངན་འདས་འོག་ཏུ། །ལོ་ནི་བརྒྱ་དང་བརྒྱ་གཉིས་ན། །གཅིག་ཅར་མཆོག་
གི་སྐུ་ལ་བ་ཅན། །ས་ར་ཏ་ཞེས་བྱ་བ་འབྱུང་། །”ཞེས་སྟོན་པ་ཉིད་མུ་ངན་ལས་འདས་
པའི་ལོ་བརྒྱ་དང་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་རྒྱ་གར་ཤར་ཐོགས་གྱི་ཡུལ་དུ་བམ་ཟེ་ས་
ར་ཏ་ཞེས་པ་ཐོན་ནས་བསྟན་པའི་བྱ་བ་མཛད་པར་ལུང་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་མེབས་པ་
དང་། «འཇམ་དཔལ་ཙ་རྒྱུད་»ལས་ཀྱང་། “ང་ནི་མུ་ངན་འདས་འོག་ཏུ། །ལོ་ནི་བཞི་
བརྒྱ་ལོན་པ་ན། །དགེ་སྟོང་ལྷ་ཞེས་དེ་འབོད་བྱུང་། །བསྟན་པ་ལ་ནི་དད་ཅིང་པན།”^[2]
ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་པ་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོ་བཞི་བརྒྱའི་རྗེས་སུ་དཔལ་མགོན་

[¶] http://www.dharmadownload.net/pages/english/Sungbum/010_69th-Je-Khenpo-of-Bhutan/69th-Je-Khenpo_data/UDP/08_nya_69th%20Je%20Khenpo%20udp/08_05_nya_mthong%20gro%20dkar%20chag.udc མཐོང་གྲོལ་གྱི་དཀར་ཆག་མཐོང་བ་དོན་ལྗང།
<http://www.mentsee.org/pages/posts/f66fb3f7cf56f0bf51f54f7cf53f0bf54f51fa8f0bf60f56fb1f74f44f0bf42f53f66f0d-1180.php>

[༤] ཡོངས་འདྲིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན། ལམ་རིམ་སླ་མ་བརྒྱད་པའི་རྣམ་ཐར། རྟོག་གུངས་ ༡༡༥ རྣམ་གསལ།

བོད་ཀྱི་ཁྱིད་ལྷན་ཉམས་ཞིབ་ཏུ་མ་དེབ།

འཕགས་པ་ལྷ་སྐབ་ཞེས་བྱ་བ་བྱོན་ནས་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་མཛད་པའི་ལུང་བསྟན་པ་
ཇི་བཞིན་ཐེབས་ཏེ་བསྟན་འགྲོའི་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དོ། །

བོད་ཏུ་ཕྱད་མཐུན་ལྟར་ཡང་ཁྱིད་ཀྱི་བྱུང་རིམ།

བོད་ཏུ་དར་བའི་སླ་མ་སྤྱལ་སྤྱའི་ཡང་ཁྱིད་ངོས་འཛིན་ཁྱུ་སྟོལ་དེ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་
པའི་ཆོས་ལུགས་བོད་ཏུ་དར་འཕེལ་བྱུང་བའི་རྗེས། ཆོས་བརྒྱད་དེ་དང་དེ་དག་གི་
གྲུབ་མཐའ་མང་པོ་ཞིག་རིམ་གྱིས་དར་འགོ་ཚུགས་པ་དང་ཏུས་མཉམ་ཏུ་གྲུབ་མཐའ་
དེ་དག་སོ་སོར་བསྟན་པ་འཛིན་སྟོང་སྟེལ་གསུམ་གནང་མཁན་གྱི་སླ་སྤྱལ་ཡང་ཁྱིད་
མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་རིམ་པར་དར་བྱས་བྱུང་། དེ་ཡང་“སླ་མའི་སྤྱུ་སྤྱེ་ངོས་འཛིན་ཁྱུ་བའི་
ལམ་སྟོལ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ནང་གང་ཟག་བྱུང་ཏུ་འཕགས་པ་རྣམས་འགྲོ་
བའི་དོན་ཕྱིར་སྟོང་རྗེའི་དབང་གིས་འཁོར་བར་ཡང་། ཁྱིད་པ་ལེན་པ་ཞེས་པའི་ལུང་
ལ་བརྟེན་ནས་དར་བ་ཞིག་ཡིན།”^[༡]

བོད་ཏུ་བྱོན་པའི་སླ་སྤྱལ་མང་ཏུ་བྱུང་བ་ལས། ལ་རྒྱལ་དབང་སྤྱེ་བྱེད་རིམ་བྱོན་ནི་
འཕགས་མཆོག་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་འཕྱུལ་དང་། སྤྱན་རས་གཟིགས་ནི་སྟོང་
རྗེའི་དབང་གིས་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་བྱོན་ནས་གངས་
རིའི་ཁྲོད་ཏུ་རྒྱལ་ཁྱིད་སྟོང་བར་མཛད་པ་དེ་ཡང་། 《དགོན་མཆོག་འབངས་ཀྱི་སྤྱེ་
རབས་》ལས། “སྤྱིར་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མགོན་པོ་ཡིན། སྟོས་གངས་རིའི་ཁྲོད་ཏུ་
རྒྱལ་ཁྱིད་སྟོང་།” ཞེས་དང་།

དམ་པའི་ཆོས་པསྒྲ་དཀར་པོའི་ལེའུ་ཉེར་བཞི་པ་ལས་……།

[༡] ཏུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཤོག་གངས་ ༡༩༡༠ ནང་གསལ།

རིགས་ཀྱི་བྱ་གང་དག་ན་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཞུགས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཆོས་སྟོན་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དག་ཡོད་དོ། གང་དག་ན་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱག་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་གཞུགས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དག་ཀྱང་ཡོད། སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་ལ་ནི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱག་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཞུགས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་དོ། ཁ་ཅིག་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་གཞུགས་ཀྱིས། ཁ་ཅིག་ལ་ཆོངས་པའི་གཞུགས་ཀྱིས། ཁ་ཅིག་ལ་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་གཞུགས་ཀྱིས། ཁ་ཅིག་ལ་དེ་ཟེའི་གཞུགས་ཀྱིས། ཁ་ཅིག་ལ་གཞོན་སྤྱོད་གྱི་གཞུགས་ཀྱིས། ཁ་ཅིག་ལ་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོའི་གཞུགས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་དོ། འཁོར་ལོས་སྤྱར་བའི་རྒྱལ་པོས་འདུལ་བའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ནི་འཁོར་ལོས་སྤྱར་བའི་རྒྱལ་པོའི་གཞུགས་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་དོ། ^[༤]

ཞེས་སོགས་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་གསུངས་ལ། «དགོན་མཆོག་འབངས་ཀྱི་སྤྱོད་རབས་»ལས་ཀྱང་།

ཤར་རྩེ་གདན་གྱི་བྱང་ཕྱོགས་ན། གནས་སྤྱོད་རྒྱལ་པོ་དེས་བྱ་བ་ཡོད། རི་མཐོན་པོ་གནམ་གྱི་ཀ་བ་ཡོད། མཆོ་དམའ་མོ་གཡུ་ཡི་མཆུལ་ཡོད། གངས་དཀར་པོ་ཤེལ་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཡོད། སྤང་སེར་པོ་གསེར་གྱི་ལྷན་པོ་ཡོད། དེ་ཞེས་པོ་སྤྱན་གྱི་བདུག་སྟོས་ཡོད། སྟོན་བཟ་བ་གསེར་གྱི་མེ་ཏོག་ཡོད། དབྱར་བཟ་བ་གཡུ་ཡི་མེ་ཏོག་ཡོད། གྲེ་གངས་རིའི་མགོན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས། གནས་དེ་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་ཡོད། ཞིང་དེ་ན་ཁྱོད་ཀྱི་གདུལ་བྱ་ཡོད། གྲེ་གངས་རིའི་མགོན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས།

ཞེས་རྒྱལ་པོའི་ལུང་གིས་ཟིན་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱག་དེ་ཉིད་མི་ཡི་རྣམ་པ་བཟུང་ནས་སྤྱིར་འཛམ་གྱི་སྤྱིང་སྤྱི་

[༤] འཕགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་ཕྱག་གི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་ཐེང་བ། དེབ་དང་པོ། ཤོག་གངས་ ༡༩ ནང་གསལ།

དང་། ཡང་སྒོས་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་འདི་བྱི་གཏན་བདེའི་ལམ་
བཟང་དུ་འགོད་པར་བྱགས་བསྐྱེད་སྒོན་ལམ་རི་ལྟར་མཛད་པ་བཞིན་ཐེབས་པ་བོད་ཀྱི་
རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་ཁག་གི་ནང་དུ་ཡང་གསལ་བར་འཁོད་པ་ལྟར་རོ།

དཔལ་རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ་མཆོག་ཀྱང་བསམ་བཞིན་འགོ་དོན་མཛད་ཕྱིར་རང་གཞུགས་
གང་འདུལ་སྐྱལ་པའི་ཚུལ་དུ་བྱོན་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལླང་ཆད་མ་དག་ལས་ཤེས་
པར་བྱ་སྟེ།

《ཉིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་བའི་མདོ》ལས། “ང་འདས་ལོ་ནི་ཉིས་སྟོང་ན། ཀའོང་
དམར་ཡུལ་དུ་བསྟན་པ་འབྱུང་། རྒྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གདུལ་བྱར་འགྱུར། ཉེ་ཡི་བསྟན་
པའི་སྟོགས་མ་ལ། བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་སེང་གའི་སྒྲ། ཀམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་འབྱུང་།”ཞེས་
སྟོན་པ་བྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོ་ཉིས་སྟོང་གི་མཆོམས་སུ་གདོང་དམར་བོད་ཀྱི་ཡུལ་
དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་བསྟན་པ་དར་ནས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐྱལ་པ་ཀམ་པ་ཞེས་པ་
འབྱུང་བར་བསྟན་ལ། ཡང་《ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མདོ》ལས། “བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱད་
དུ་དགེ་སྟོང་དགེ་བ་འཕེལ་ཞེས་བྱ་བ། དེ་ནི་མཐུ་ཆེ་བ། རྩ་འཕུལ་ཆེ་བ། ཤེས་རབ་ཆེ་
བ། བརྒྱལ་ཞུགས་ཆེ་བ། མང་དུ་ཐོས་པ་དེའི་མིང་ནི་དུས་གསུམ་མཐེན་པ་ཞེས་བྱའོ།”
ཞེས་མདོ་རྒྱད་དུ་མ་ནས་ལྷང་བསྟན་པར་སྟངས་། སྤྱིར་ཀམ་པ་སྐྱེ་ཐེང་ན་རིམ་སྐྱེ་གོང་
མའི་ཞལ་ཆེམས་ལྷང་དོན་བཞིན་ཡང་བྲིད་ཐེབས་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་།

རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་དཔལ་ཀམ་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྐྱལ་པའི་སྐྱེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤུ་ཤོས་
ཡིན་པར་མཁས་གྲུབ་ཡོངས་ཀྱིས་མགྲིན་གཅིག་ཏུ་གསུངས་ལ། མཆོག་སྐྱལ་ངོས་
འཛིན་ཚུལ་ཡང་། མོ་བརྟག་ལྷང་ཞུ་སོགས་ལ་མ་སྟོས་པར། ཀ་རབས་ན་རིམ་གྱིས་
སྐྱེ་ཐེང་སྤུ་ཤོས་འབྱུང་འགྱུར་མཐེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས། སྐྱེ་བྱི་མ་གང་དུ་འབྱུངས་
པའི་གནས་དང་། དུས། ཡབ་ཡུམ་སོགས་རི་ལྟར་བྲིད་པ་ཉེ་བར་བརྒྱང་བའི་ངེས་

པ་གཟིགས་ནས་ལུང་བསྟན་སྒྲུབ་པའི་ཤོག་བྲིལ་དང་ཞལ་བཀོད་གནང་སྒོལ་ཡོད་
ལ། འདྲའ་ཀའི་ཞལ་ཆེམས་ལུང་དོན་ལྟར་བཅའ་བས་མཆོག་སྒྲུབ་འཁུལ་བྲལ་ངེས་
རྟེན་ངོས་འཛིན་འཇུག་བ་ཡིན་ནོ།^[༥]

དཔལ་ས་སྒྲུབ་གདུང་རབས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱ་རུ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲུབ་པའི་
སྒྲུབ་པ་གྱ་རུ་ཉིད་ཀྱིས་ལུང་ངེ་ལྟར་བསྟན་ཞེ་ན། 《མོ་རྒྱུན་སྒྲིང་པས་བསམ་ཡས་
མཆིམ་ཕུ་ནས་སྒྲུན་བྲངས་པའི་བཀའ་ཐང་དོན་བསྟན་མ་ལས། “དེ་དུས་ང་ཡི་སྒྲུབ་
པ་ས་སྒྲུབ་ཞེས་ལྟོད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ཡབ་མིང་འཇམ་དཔལ་དང་ལུ་མ་མིང་སྒྲོལ་མ་ཞེས་
བྱའི་སྐུ་སྒྲུབ་འཁུངས་ལྟོད་མགོན་འཕགས་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་ཞེས་ལྟོད་པའི་
ལྟ་ཁང་ནམས་ལ་ཞིག་གསོས་བྱེད་ལས་སྒྲུབ་བསྟན་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་ལྟོ་
བོད་འབངས་ཐམས་ཅད་བདེ་ཞིང་སྒྲིད་པ་འོང་ལྟོ”^[༦] ཞེས་གང་དུ་འཁུངས་པའི་ས་
ལུལ་དང་ཡབ་ལུལ་སོགས་ཀྱི་མཆོན་གསལ་བར་ལུང་བསྟན་པ་ངེ་བཞིན་ཐེབས་ནས་
བསྟན་པའི་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་མཛད།

བོད་གངས་ཅན་ཀྱི་ལྗོངས་འདིར་རྒྱལ་བའི་མདོ་སྒྲགས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པ་སྒྲེལ་བྱེད་དགོ་ལྟར་རིང་ལུགས་པའི་བསྟན་བདག་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་སློབ་བཟང་གྲགས་པ་
མཆོག་ཀྱང་བསམ་བཞིན་དུ་བྱོན་པ། རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལུང་ཆད་མ་དཔང་པོར་གྱུར་བ་
ལས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། 《མདོ་སྒྲེ་གདམས་ངག་འཕོགས་པའི་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་དྲངས་
སྟོགས་འབྱེད་པའི་ལེའུ་ལས། “ཀུན་དགའ་བོ། །ད་ལྟ་ང་ལ་ཤེལ་དཀར་གྱི། །ཐུང་བ་
སྟེར་བའི་བྱེའུ་འདི། །ང་ཡི་བསྟན་པ་གསོ་བྱེད་ལ། མ་འོངས་སྟོགས་མའི་དུས་སུ་ནི། །

[༥] རྫོགས་ཆེན་དཔོན་སློབ་ཀྱི་ལྷ་གསུང་རབ་ངེས་དོན་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན། ཀ་རབས་ནམ་ཐང་། ཕྱི་ལོ་
༡༠༠༦/༤/༡༦ མཚན་སྟར་སྒྲིང་འགྲོ་མན་དཔེ་སྟན་ཁང་། ཤོག་གངས་ ༥ པར་གསལ།

[༦] <http://blog.amdotibet.cn/jialuo/archives/5438.aspx>

འབྲི་དང་ལྡན་གྱི་ས་མཆོམས་སུ། དགེ་ཞེས་བྱ་བའི་དགོན་པ་འདེབས། ཁྲོ་བཟང་ཞེས་བྱའི་མིང་ཅན་འབྱུང་། །” ཞེས་དང་། «འཇམ་དཔལ་ཙ་རྒྱུད་»ལས། “འཇིག་རྟེན་ང་ཅི་མུ་ངན་འདས། ཁ་ཡི་སྤྲོད་འདི་སྟོངས་གྱུར་ན། ཁྲོད་ཉིད་བྱིས་པའི་གཟུགས་གྱིས་ཅི། ཁངས་རྒྱས་མཛད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར། དེ་ཆོ་དགོན་ཆེན་རབ་དགའ་བ། ཁ་བ་ཅན་ན་ཡོད་པ་ཡིན། །” ཞེས་རྒྱལ་བ་མུ་ངན་ལས་འདས་ནས་འགོ་བ་མགོན་སྐྱབས་དང་བྲལ་བར་གྱུར་བ་ན་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་བྱིས་པ་སྟེ་ཐ་མལ་བའི་ཚུལ་བཟུང་ནས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པ་དང་། ལྷག་པར་བྱང་སྟོགས་ཁ་བ་ཅན་དུ་དགའ་ལྡན་ཞེས་བྱ་བའི་དགོན་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་བྱེད་པ་དང་། མཆོན་ཡང་སྟོ་བཟང་གྲགས་པ་ཞེས་འབྱུང་བར་ལྷང་བསྟན་^[༧]པ་རི་བཞིན་ཐེབས་ཏེ་སྟོན་པའི་མཛད་པ་ལྟར་བསྐྱངས་ནས་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་སྤྲས་རྒྱལ་ཆ་བ་དར་མ་རིན་ཆེན་ལ་བསྟན་པ་གཏད་དེ། ད་ལྟའི་དགའ་ལྡན་ཁྲི་རབས་གཏད་རབས་ཁ་བ་ཅན་དང་གཉིས་པ་བར་གྱི་ཐེབས་རྒྱན་ལམ་ལུགས་བྱང་།

ཡང་སྤྱི་དོན་འཇིན་ལྷ་སྟོན་གྱི་ཐོག་མ།

བོད་དུ་ཡང་སྤྱི་དོན་འཇིན་ལྷ་སྟོན་བྱང་བའི་ཐོག་མ་ནི། བཀའ་བརྒྱུད་ཆོ་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་དགས་པོ་ལྟ་རྗེའི་དངོས་སྟོབ་ཀྱི་སྐྱེས་པ་དང་པོ་དུས་གསུམ་མཁའ་བ་^[༡༠]སྐྱེས་འདས་ནས་ལོ་ ༡༡ སོང་བ་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ཤིང་བྱི་ ༡༣༠༩ ལོར་བོད་མདོ་ཁམས་སྤེམ་མདོར་དཀྱིལ་ལའི་ཅག་ཏོ་ཞེས་པར་ཡབ་རྒྱལ་དབང་ཚུར་ཆོར་སྤང་དར་དང་། ཡུམ་སང་བཟང་མང་སྤྱི་དགཉིས་ལ་ཀམ་སྐྱེས་པའི་གཉིས་པ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྲ་མ་འཁྲུངས། ཆོས་འཇིན་ཞེས་པའི་མཆོན་གསོལ། ཀམ་པའི་སྟོབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཁོང་།

[༧] ལམ་རིམ་སྤྲ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། ཡོངས་འཇིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན། ཐོག་གུངས་ ༡༡༠ ནང་གསལ།

[༡༠] ཕྱི་ལོ་ ༡༡༡༠ ལ་འཁྲུངས་པ་དང་། ༡༡༩༩ ལ་དགོངས་པ་རྒྱུགས།

ཀླུ་པ་དུས་གསུམ་མཉེན་པའི་ལུང་མཐུན་ཡང་སྤྱུལ་དུ་ངོས་འཛིན་གྱིས་དད་མོས་བྱས་
པ་ནས་ད་ལྟའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆེད་གཉེར་ཡང་སྤྱི་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྒོལ་འདིའི་
ཐོག་མ་བྱུང་བར་གྲགས། དེ་ནས་བཟུང་ད་བར་ལོ་བརྒྱད་བརྒྱ་བཟུལ་བའི་རིང་ཀླུ་
པ་སྤྱི་བཟུང་བཅུ་བདུན་བྱུང་།

དེ་ཡང་ཞིབ་དུ་བཤད་ན། རྗེ་དུས་མཉེན་ཞིང་དུ་གཤེགས་ཁར་སྤྱིར་ཡང་བོད་
ལུལ་དུ་ཡང་སྤྱི་འཕྱོན་རྒྱའི་ཞལ་ཆེམས་ལུང་བསྟན་དང་མཐུན་པར། ཀླུ་པ་སྤྱི་ཆོས་
ཀྱི་སྤྱི་མ་སྤྱི་བྱིས་པའི་དུས་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་དད་པ་དང་དག་སྦྱང་ཆེ་ཞིང་གསུང་
རབ་ཐམས་ཅད་ཆར་རེ་གཟིགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་མཉེན་མེད་དུ་མཉེན་པ་དང་། དགྲུང་
ལོ་བཅུ་ལ་ཉིང་ངེ་འཛིན་བྱུང་པར་འཕགས་པ་དུ་མ་སྤྱུགས་ལ་འཁྲུངས། དབུས་སུ་
བྱོན་པའི་ལམ་བར་རྗེ་སྤྱི་བྲག་པ་དང་མངལ་བས་ངོ་མཆར་བའི་ལྟས་དུ་མ་བྱུང་
བས། དུས་གསུམ་མཉེན་པའི་སྤྱུལ་པར་མཉེན་ནས་དབང་དང་གདམས་པ་མཐའ་དག་
བསྟན། དེ་ཀྱི་བསྐྱབས་པས་ཉམས་རྟོགས་འཁྲུངས། ཆོས་སྤྱོད་གི་ལུང་ལྷན་པ་ཙམ་
གྱིས་ཆོས་སྤྱོད་ཞལ་གཟིགས། ཡི་དམ་གྱི་ལྟ་ཞལ་རྒྱུན་དུ་གཟིགས་པ་སོགས་སྤྱི་མོང་
མ་ཡིན་པའི་རང་རྟོགས་གསལ་བར་སྤྱང་།

ཡང་སྤྱི་ངོས་འཛིན་ཞུ་བའི་ལམ་སྒོལ་དེ་མ་བྱུང་གོང་“སྤྱི་སྤྱུལ་ཡང་
སྤྱི་ཅེས་ཆོག་འབྲུ་བཞི་འདུས་པའི་ཐ་སྟད་དེ་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་ཡང་། ཆོས་གཞུང་
ནང་སྤྱི་མ་དང་སྤྱུལ་སྤྱི་ཞེས་པའི་མིང་ཆོག་ཡོད་པ་གང་ཞིག་ ‘སྤྱི་ཞེས་པ་ནི་སྤྱི་ན་
མེད་པའམ་ཡོན་ཏན་གོང་བཀྲུ་འོས་པ་དང་། ‘སྤྱུལ་ཞེས་པ་ནི་ཡོན་ཏན་དེ་ལྟན་གྱིས་
བསམ་བཞིན་དུ་མི་སོགས་ལ་སྤྱུལ་པ་ཞིག་ཡིན། སྤྱིར་སྤྱི་དང་སྤྱུལ་གྱི་ཆོག་འབྲུ་དེ་
གཉིས་བསྟུས་ནས་སྤྱི་སྤྱུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་འདི་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། “ཡོན་རྒྱལ་རབས་
སྤྱི་བས་སུ་སྤྱི་སྤྱུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་འདི་ཐོག་མར་བྱུང་”^[1]ཟེར་བ་ནི་རང་ཉིད་ལ་

[1] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2011-10/10/node_42.htm བུ་རྒྱུང་། བོད་བརྒྱུད་
ནང་བསྟན་གྱི་སྤྱི་སྤྱུལ་གྱི་ཡང་སྤྱི་ལམ་ལུགས་སྒྲིང་སྤྱིང་བ། བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆོག་ལ། པར་ངོས་ ༩ པར་གསལ།

མྱི་དུས་གཞུང་དེ་ཉིད་ཀྱི་ངོ་སོ་སྟོན་ཆེད་སྤྱི་ལོ་ལྔ་དུ་བརྗོད་པ་རང་རེད།

དཔེར་ན། ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྤྱང་གཏམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནའང་།
སྤྱང་རྗེ་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་དུས་ནས་ཀྱང་‘སྤྱང་མ’དང་‘སྐུ་སྐུ’ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་ཡོད་
པ་གང་ཞིག་མོན་སྤྱང་གཏམ་འགྲེང་ནང་“སྐུ་ཆོས་སྐུ་ཡོངས་སྐུ་སྐུ་གསུམ། བྱིན་
སྐབས་ཅན་གྱི་སྐུ་གསུམ་ཡིན།” ཞེས་དང་། འདྲང་ཕྱག་གཡུ་ལྟ་སྟོན་གྱི་སྐུ་ཆོག་
ནང་“འགྲན་མེད་སངས་རྒྱས་གེ་སར་ཡོད། རྒྱ་རུ་གསོད་པའི་ཤན་པ་རེད། བྱི་རུ་འབྲེན་
པའི་སྤྱང་མ་རེད།” ཅས་སོགས། ‘སྐུ་སྐུ’དང་‘སྤྱང་མ’ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་སྐབས་དེ་ཅུ་གྱི་
དཔའ་པོའི་སྤྱང་གཏམ་ནང་མང་དུ་གྲགས་སོ།

དེ་སྐུ་སྐུ་རྒྱལ་བཅན་པོའི་དུས་སུ་སྤྱང་སྐུ་ལ་ངོས་འཛིན་ཞུ་སྟོན་ཡོངས་གྲགས་སུ་
མ་བུར་བཅུ་ལས། སྐུ་རྒྱལ་བཅན་པོ་ཉེར་བརྒྱད་པ་ལྟ་སྟོན་གཉན་བཅན་སྐབས་
བོད་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དར་བ་ནས་བཟུང་། “བཅན་པོ་ནམས་ཀྱིས་ཆོས་སྤྱང་
བུར་དུ་བསྐྱངས་པར་བརྟེན། བཅན་པོ་ནམས་མི་ལས་བཟུལ་པའི་སྐུ་རུ་བསྟོད་དེ། ལྟ་
སྟོན་གཉན་བཅན་འཕགས་པ་ཀུན་རུ་བཟང་པོའི་སྐུ་ལ་པ་དང་།^[༡༡] སྤྱང་བཅན་
སྐམ་པོ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྐུ་ལ། བྱི་གཙུག་ལྷེ་བཅན་བྱུག་ན་རྡོ་རྗེའི་སྐུ་ལ་
ཡིན་པ་”^[༡༢]སོགས་ཡོངས་གྲགས་བུར་།

སྤྱང་སྐུ་ལ་ངོས་འཛིན་ཞུ་ཆུང་།

སྤྱང་སྐུ་སྐུ་ལ་ངོས་འཛིན་ཞུ་བའི་ལམ་ལུགས་དེ་ནང་བསྟན་གཞུང་ལུགས་ངོས་ནས་

[༡༡] མཆོག་ ཕྱག་རྡོར་དབང་བསྐྱར་གྱི་རྒྱུད་ལས། ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེའི་སྐུ་ལ་པ་དང་། ལྷུ་ཆོས་འབྱུང་གི་ནང་དུ་ས་ཡི་
སྤྱང་པོའི་སྐུ་ལ་པར་བཤད།

<http://www.khawakapo.org/bo/education/2010-02-06-08-48-25/2031-2009-08-19-05-13-03>

[༡༢] <http://blog.amdotibet.cn/yirab2013/logtag/39216.aspx>

བཤོད་ན། སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་གཞི་ཆར་བཟུང་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། དེ་ཡང་ནང་བསྟན་
 ཆོས་ལུགས་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། ཆོ་འདི་དང་བྱི་མ་ཞེས། སྐྱེ་བ་ལྟ་
 བྱི་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་པའི་སྟེང་ནས་འཛོག་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་
 ཞེས་པ་ནི་སྐྱེ་བ་ལྟ་མ་ནས་འདིར་སྐྱེ་བ་དང་། ཆོ་འདིའི་ལུས་རྟེན་ཞིག་པའི་རྩིས་སྐྱེ་བ་
 བྱི་མར་འགོ་བ་ཡང་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་སྟེང་ནས་འཛོག་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། རིག་
 པའི་དབང་ཕྱུག་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས། “རྣམ་ཤེས་མིན་པས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི། ཞེར་
 ལེན་མིན་པའི་བྱིས་ཡང་གྲུབ།” ཞེས་པའི་ལུང་རིགས་ལྟར་ཡིན།

བྱིས་སྐྱེ་མ་སྐྱེ་ལ་སྐྱེ་ངོས་འཛིན་བྱ་ཚུལ་དེ་ཡང་བྱིས་དུས་ནས་སྐྱེ་མོང་མ་
 ཡིན་པའི་སྐྱེ་ལ་སྐྱེ་འི་རང་རྟགས་མངོན་པར་གསལ་བ་དང་། ཡང་ན་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་
 བ་ལྟ་མ་དཔེ་ལམ་དུ་གསལ་པོར་འཆར་ཏེ། བྱིས་པ་རང་ངོས་ནས་སྟོན་གནས་རྩིས་
 དཔེ་གྱི་གཏམ་ཆད་འཛིན་ཡིད་ཆེས་འཕེར་ངེས་མང་དུ་གསུངས་ཏེ་ཚུར་དངོས་ར་
 འཕྲོད་ནས་སྐྱེ་གོང་མ་གང་དང་གང་གི་རྩིས་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱང་དགའ་དད་ཡིད་
 ཆེས་འཕེར་བ་ཞིག་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡང་སྲིད་གཏན་འཁེལ་དང་། ཁྱི་འདོན་
 མཛད་སྟོལ་ལག་རིམ་པར་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་དཔེ་མཆོན་ཅན་
 དུ་བཀོད་ན། རྩི་དགོ་འདུན་གྲུབ་པས་གཙང་བཟུལ་སྐྱེ་པོའི་གདན་ས་ཕྱག་བཏབ་
 བས་སྟོབ་ཆོགས་བསྐྱུངས་པའི་རྩིས་བྱི་ལོ་ ༡༤༡༤ ལོར་དགྲུང་གངས་གྲ་བཞིའི་ཐོག་
 དགོངས་པ་^[༡༥]གཞན་དོན་དུ་གཤེགས། ཐོག་མར་དེའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུའི་
 ཚོལ་བ་གནང་མཁན་མ་བྱུང་ཡང་། བྱི་ལོ་ ༡༤༡༦ ལོར་གཙང་རྟ་ནག་དུ་འཁྱུངས་པའི་

[༡༥] མཆན། གྲགས་ཤིག་ན། ཞལ་སྟོབ་ལེ་ཤེས་ཅེ་མོས། རྩི་རིན་པོ་ཆེ་ནི་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་འཕྱོན་བཞེད་ཡོད་
 བ་ཡང་། བྱིས་དགའ་ལྟན་དུ་འཕྱོན་བཞེད་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་མི་ཀུན་སྟེང་བར་འདུག་ལགས། རྩི་ཉིད་ལ་དགོངས་པ་
 ཅི་ཡོད་ཞུས་པས། རྩི་དགོ་འདུན་གྲུབ་པས། ཞོ་བོ་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་འདོད་པ་མེད། རྩི་བཙུན་གྱི་སྐྱེ་བཞེད་པ་འདི་ཡང་
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྩི་བཙུན་གྱི་འཁོར་དུ་སྐྱེས་ཏེ་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལ་ལོངས་སྟོན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་བསམས་
 ཏེ་བྱས། བདེ་བ་ཅན་སོགས་ན་གདུལ་བྱའང་དག་པ་འབའ་ཞིག་ཡོད། དེ་བས་མ་དག་པའི་འདུལ་བྱ་རྣམས་གདུལ་
 པའི་ཆེད་དུ་རེ་ཞིག་མ་དག་པའི་ཞིང་འདི་གར་སྟོད་འདོད་པ་ཞེས་གསུངས།

ཁྱེད་མངས་རྒྱས་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་སྡོན་གནས་རྗེས་བྲན་གྱི་གསུང་དང་སྐྱ་གོང་མའི་
མཛད་སྡོད་འབྲུལ་མེད་དོ་མཆར་ཅན་མང་དུ་བྱུང་བར་བརྟེན། ཁྱེད་ཀྱི་ཉིད་རྗེ་དགེ་
འདུན་གྲུབ་པའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་ཁུས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན།^[14]

དཔེར་ན། བྱིས་པ་ཞིག་གིས་སྡོན་གནས་རྗེས་བྲན་གྱི་གཏམ་ཆད་འཛིན་འཕེར་
བ་སྐྱ་བ་དང་། ཡང་ན་སྐྱ་གོང་མའི་ཉེར་སྤྱད་དང་ཉེ་གནས་ངོས་འཛིན་འབྲུལ་མེད་གནང་
བ་སོགས་བྱུང་ཆོ། ངོས་འཛིན་མི་ཁྱེད་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར་པ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་བྱིས་པའི་སེམས་
པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཡིན་པས་རྩོད་ཆོག་སྐྱ་བའི་རྒྱས་པ་མེད་པ་གང་ཞིག་ས་ཁུལ་དང་
ཉེར་སྤྱད་སོགས་ཆེ་འདིར་རྒྱས་མངའ་གཏན་ནས་མེད་པ་ཞིག་གསལ་ཐིང་ངེས་རྒྱས་
ཡོད་པ་ལྟར་ངོས་འཛིན་པ་དེར་ཆོས་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཆན་རིག་པས་ཀྱང་དོ་མཆར་དུ་
བཅིས་ན། བྱང་བསྟན་གཞུང་ལུགས་པས་དེ་བས་ཀྱང་སྒྲོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

དེས་ན། ལྷ་སྐུལ་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ཁུ་བའི་ལམ་ལུགས་དེ་བྱུང་བའི་རྗེས་
ལ་བྱིས་པ་རང་ངོས་ནས་སྐྱ་གོང་མ་འདི་དང་འདི་འདྲ་ཞིག་གི་སྐྱེ་སྲིད་ཡིན་པའི་རང་
རྟགས་མཛོན་བྱུང་ཐོན་མིན་དེ་ལྟར་ཡང་། སྐྱ་གོང་མ་གཤེགས་པའི་རྗེས་དེའི་སྐྱེ་སྲིད་
བྱིས་པའི་ཁྲོད་དུ་པར་བཅལ་འཆོལ་བྱེད་པའི་རིམ་པ་སྟེ། འཆོལ་སྐྱག་བྱེད་པའི་ལམ་
ལུགས་ཀྱང་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། བྱིས་པ་རང་ངོས་ནས་ཚུར་ངོས་འཛིན་བྱུང་བ་དང་། སྐྱེ་
སྲིད་བྱིས་པའི་ཁྲོད་དུ་པར་བཅལ་འཆོལ་བྱེད་པའི་རིམ་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་མི་འདྲ་
བའི་བྱུང་བར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། གཅིག་ནི་བྱིས་པ་རང་ངོས་ནས། སྡོན་གནས་
རྗེས་བྲན་སོགས་ཀྱི་གཏམ་ཆད་འཛིན་འཕེར་བ་སྐྱས་ནས་སྐྱ་གོང་མ་འདི་དང་འདི་
འདྲའི་སྐྱེ་སྲིད་ཡིན་ཞེས་རང་རྟགས་གསལ་བའི་སྒོ་ནས་ཚུར་ངོས་འཛིན་བྱུང་བ་ཞིག་
དང་། གཅིག་ཤོས་ནི་འོས་སྐུལ་བྱིས་པའི་ཁྲོད་དུ་པར་བཅལ་འཆོལ་བྱས་ཏེ་ངོས་འཛིན་
བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་དེ་རེད།

[14] ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན། ལམ་རིམ་སླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། ཤོག་གངས་ 220 རང་གསལ།

སྒྲིལ་བའི་ཕྱི་ལོ་ལྷན་པ་ལ་འཇོག་པའི་ལམ་ལུགས་དེ་བྱུང་བའི་
 རྒྱུ་ལྟར་དོན་ཅུམས་ངོས་འདྲིན་ཞུ་བ་པོ་ཅུམས་ཀྱིས་ངེ་མ་ངེ་བཞིན་ར་འཕྲོད་ཤེས་
 རྟོགས་གསལ་པོ་ཞིག་དགོས་པ་ལས། ས་མའི་མཐོང་ཐོས་དང་ཟེར་སྒྲོམ་^[16] ལྷན་བཞུག་
 གསལ་མི་རུང་ལ། དེ་བས་དབང་ཤེད་^[17] གཞན་དབང་དུ་སོང་ནས་ཞིབ་དཔྱད་ནན་
 ཏན་མ་བྱུང་ཆེ་ཡང་སྲིད་འཁུལ་མེད་ངེས་ཤེས་རྟེན་པར་བར་ཆད་ཀྱི་དབང་གིས་ནོར་
 འཁུལ་ཡང་ངེ་སྟེད་ཅིག་ཡོང་སྲིད་པ་ནི། “དེང་སང་གི་དུས་ནི་སྤྱི་ཆེན་ཅུམས་ཀྱི་སྒྲོམ་
 འབྱོར་ལ་ཏམ་པས་སྒྲིལ་ཏམ་ཐོབ་བྱེད་པར་སྒྲུང་”^[18] ཞིང་། བཅོ་བརྒྱད་ཁྲི་ཆེན་རིན་
 པོ་ཆེས་ཀྱང་། “སྒྲུལ་སྒྲུལ་ཞེས་པ་སྒྲུ་ཐོག་མང་པོར་ངོས་འདྲིན་བྱེད་དགོས་ཅང་། ལུག་
 རག་མདའ་འཕེན་ཡོང་སྲིད་པས་སྤར་ལམ་བཟང་པོ་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་ལྟེན་དཔོན་
 བརྒྱད་སྟོན་བཙོན་རིམ་པ་ཁྲི་ཕེབས་མཛད་ན་ལེགས་ངེས།”^[19] ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲིལ་སྒྲུལ་ཡང་སྲིད་འཁུལ་མེད་ཅིག་ཡིན་ན། རང་ཉིད་ལ་ཐུན་མོང་མ་
 ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་དམིགས་བསལ་ཅན་དང་། ཡང་ན་སྟོན་གནས་རྗེས་དྲན་སོགས་

[16] མཆན། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ལྷ་ས་ཁུལ་དུ་ལྷན་ཆེ་གེ་མོའི་བཟའ་ཟླར་མངལ་འཁོར་བའི་རྒྱུ། ཁོ་པའི་
 ཁང་ཐོག་དུ་འཇུག་པ་སོགས་བརྟག་དོན་ངེ་སྟེད་ཅིག་བྱུང་ཚུལ་དང་། ད་འདྲི་སྒྲིལ་བྱ་དམ་པ་ཞིག་གི་སྒྲིལ་
 གང་ལྟར་དམིགས་བསལ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་མེ་ཆོས་གཏན་ནས་མེད། ཅས་མི་མང་པོར་བསྒྲགས། བཅོའ་བའི་ཆེ་བུ་མོ་
 ཞིག་བཅས་པས་བཞད་གད་ཀྱི་གནས་སུ་གྱུར་བ་རེད།

[17] མཆན། ཉེ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་འཇོག་སྒྲུག་བྱ་བྱའི་ཡང་སྒྲུལ་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་ལྷ་སའི་གཟིམ་ཤག་ག་གེ་མོ་ཞིག་དུ་
 འཁུངས་ཡོད་པར་ལྷ་ས་ལུང་བྱུང་། གཟིམ་ཤག་དེར་བྱ་གཉིས་བཅས་ཡོད་པ། གཅིག་གཟིམ་ཤག་དེའི་བྱ་དང་། གཅིག་
 གཟིམ་གཡོག་གི་བྱ་ཡིན་པ་རེད། སྒྲུ་གོང་མའི་ཉེ་འཁོར་ནས་ནན་ཏན་མ་བྱུང་བར་གཟིམ་ཤག་དེའི་བྱ་སྒྲུ་གོང་མའི་
 སྒྲིལ་ལྷ་དུ་བདག་སྟོང་ཞུས། གཟིམ་ཤག་དེ་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སྒྲུ་དྲག་ཅིག་ཡིན་པས། ང་ཆོའི་བྱ་འདྲི་ཡིན་གྱི་མ་རེད།
 རྟོགས་མཆོན་གང་ཡང་བྱུང་མ་སོང་ཞེས་གསུངས་སྟབས། སྒྲུ་འཁོར་ནས་ལྷ་ས་ལུང་བྱུང་། འཁུལ་བ་གཏན་ནས་མེད་
 ཅས་ཞུས། གཟིམ་ཤག་བདག་པོས། བྱས་ན་འགྲིག་གི་རེད། འཁྲིད་ཆོར་ནི་མ་རེད་ཅེས་བཤད་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད་
 ད། ཅས་འཇུག་ཕྱོག་མེད་པའི་འགན་འཁུར་བཀལ། རྗེས་སུ་འོས་སྒྲུལ་ངོ་མ་གཟིམ་གཡོག་གི་བྱ་དེ་ཡིན་པ་ཤེས་སྒྲོམ་
 དབང་ཤེད་ཀྱི་གཞན་དབང་དུ་སོང་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་སྤང་ཐོག་འབེབས་ཀྱིས། ད་བྱ་བ་འབྱུགས་སོང་། ཞེས་གསུངས་
 ཚུལ་ཅུམས་མཐའ་མ་ཀན་རབས་ཀྱི་ངག་རྒྱུན་གཏམ་རྒྱུད་ཅུམས་ལ་གྱུར་བ་རེད།

[18] འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་དབང་ལྷུག་གི་འཁུངས་རབས། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གངས་ 122 རན་གསལ།

[19] མཁས་བཙུན་བཟང་པོ། བོད་དུ་སྒྲུབ་རྒྱུད་ཤིང་རྟེན་ཆེན་པོ་མཆོད་བརྒྱད་ལས། ལམ་འབྲས་སྒྲུལ་མ་བརྒྱུད་པ་རྗེས་
 འབྲངས་དང་བཅས་པའི་ཅུམས་ཐོགས་བརྟམས་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་སྤང་ཆ། ཤོག་གངས་ 44 རན་གསལ།

ཀྱི་རྟགས་མཆན་ཡིད་ཆེས་འཕེར་ངེས་ཤིག་ལྟན་པ་ནི། “ཀམ་པ་སྐྱ་ཕྱེང་གསུམ་པ་
རང་བྱུང་རྫོང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ བོད་ལྗེ་དང་པོའི་ཆེས་བརྒྱད་ཀྱི་ཕྱི་ངོ་ཁང་སྟེང་ཞིག་
ཏུ་སྐྱ་བལྟམས། འཁྲུངས་མ་ཐག་སྐྱ་ཚོག་བྱུར་བཞུགས་ཏེ་ཕྱག་གིས་རྩིང་གི་ཞལ་
ཕྱིས་ཤིང་། ནམ་མཁའི་ལྷ་བར་གཟིགས་ཏེ་ཆེས་བརྒྱད་ཀྱི་ལྷ་བ་རེད་འདུག་གསུངས།
དགྲུང་ལོ་གསུམ་པར་ཕྱིང་པ་ནག་པོ་ལ་ཞུ་ནག་འདི་འདྲ་བཅོས་ཤིག་གསུངས་ཏེ། ཞུ་
ནག་ཆུང་དུ་ཞིག་དབུ་ལ་མན་བས་ནས་རྫོའི་ཁྱི་ཐོག་ནས་བྱིས་པ་མང་པོར་སྐྱ་གསུམ་
ངོ་སྟོང་གསུངས་”^[༡༠]པ་སོགས་སྒྲུལ་སྐྱའི་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་རྣམ་སྟོབས་དང་། སྐྱེ་བ་ལྷ་
མའི་དྲན་འཆར་སོགས་གསལ་པོར་བྱུང་བ་མང་དུ་གྲགས་པའོ། དེ་དང་དེ་བཞིན། ཡང་
སྒྲུལ་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན་ན་རང་རྟོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཡང་གཞན་ལས་ལྟག་པ་ཞིག་ལྟན་པ་སྐྱ་
རབས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ནས་མངོན་པ་གང་ཞིག་ཡོངས་གྲགས་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་
འབྲེལ་གྱི་ཞིབ་འདུག་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་ཡང་འཁོད་པ་སྟེ་”

ཀམ་པ་སྐྱ་གཤེགས་མ་ཐག་མགོན་པོ་བྱམས་པའི་དྲུང་དུ་གཤེགས། ཆོས་ཁྲུས་པས་
ཞག་འགོར། རྒྱལ་བ་བྱམས་པའི་བཀའ་ལླང་ལྟར་རྟབ་རྟབ་པོར་མཆུར་སྤར་ཡར་
བྱོན་པས་སྐྱ་གདུང་ཞུགས་ལ་སྦྱངས། མཆུར་སྤར་ལ་སྤྱགས་བརྒྱལ་ནས་ལུང་ཅམ་
ལུས། དེར་སྟོན་མཁྱེན་གྱིས་གཟིགས་ནས་སྟོང་ལྷང་འཁོར་ཆང་དུ་ཁྱེད་ལོ་གསུམ་
པ་གཅིག་གྲོངས་མ་ཐག་པའི་སྤང་པོར་གྲོང་འདུག་མཛད་པས། བྱིས་པས་མིག་རྩིག་
རྩིག་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། མ་དེས་ཤི་མིག་གསོན་ལ་བལྟས་པ་ལྟས་ངན་རེད་ཟེར་ནས།
མིག་འབྲས་ལ་ཁབ་བཙུགས་བྱས་ཏེ་རིན་པོ་ཆའི་སྟིང་ག་ལ་ཆ་ཆག་བྱུང་གསུངས།
མིག་མེད་ན་བསྟན་འགྲོའི་དོན་བྱེད་མི་རྣམས་དགོངས་ནས་ལམ་སང་མངའ་རིས་
གངས་གཞུར་མའི་འབྲམ་དུ་འདུན་པ་བཏང་བ་ཡིན་གསུངས་པ་སོགས་ཡིག་ཆ་

[༡༠] ཀ་རབས་རྣམ་ཐར། ཤོག་གངས་ ༡༩-༢༠ ནང་གསལ།

ཁུངས་ལྡན་འགའ་ཞིག་ལས་གསལ་ལོ།^[17]

ཐཱ་ཐཱ་ཡང་མིང་ངོས་འཛིན་སྐབས་བརྒྱུད་དགོས་པའི་རིམ་པ།

ཁྱིས་པ་ཞིག་སྤྱི་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པར་གོ་རིམ་ཡང་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་
སྟེ། ངོས་འཛིན་ཁྱུ་ལྟལ་གྱི་ཁྱིས་པ་རང་ངོས་ནས་སྟོན་གནས་རྗེས་བྱེད་གྱི་གཏམ་
ཆད་འཛིན་འཕེར་བ་སྤྱོད་བྱེད་པ། བ་མ་སོགས་ལ་དངོས་ཡོད་ཀྱི་མཐོང་ཐོས་རྟགས་
མཆན་^[17]དམིགས་བསལ་བྱུང་བ། ཡང་ན་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་ཆས་སོགས་འབྲུལ་མེད་
ངོས་འཛིན་པའི་མངོན་རྟགས་གསལ་པོ་ཡོད་དགོས་པའི་ཐོག་མཆོ་གཟིགས་སོགས་
ཀྱི་སྟོན་པ་བརྟག་སྤང་དང་། ལྷ་ཆོས་སྦྱོང་གི་བཀའ་ལླང་པ་སྟེ་ངོས་འཛིན་བྱུང་བ་
སོགས་ཀྱི་རྗེས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་དབུས་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱོད་ཆེན་ཁག་གིས་
ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བརྟག་ཐབས་སྤྱོད་ཆེན་ལ་བརྟེན་ནས་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་གནང་
སྟོན་ཡོད་པ་དེ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ངེས་སྟོན་དང་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་འགོ་ལྷགས་སུ་གྱུར་ཡོད།

སྤྱི་ལ་ཡིན་པའི་མངོན་རྟགས་ཐོན་པ་གང་ཞིག་འོས་སྤྱུལ་གཞིས་ནས་གསུམ་
ཅམ་ཐོན་ཏེ་འབྲུན་ཐག་མི་ཆོད་པའི་སྐབས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་དབུས་སྤྱོད་
མ་སྤྱོད་ཆེན་དམ་པས་མོ་ལླང་བརྟག་དབྱུང་དང་། ཆོས་སྦྱོང་གི་ལླང་ལྷ། རྟེན་འགངས་
ཆེའི་བྱུང་བྱ་ཟན་རིལ་གྱི་ལམ་ནས་བསྐྱར་ཞིབ་ཡང་ཞིབ་ཀྱིས་བརྟག་དོན་ཐོན་རྗེས།
རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་དབུས་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྤྱོད་ཆེན་ནམ་པས་ལེ་
ཤེས་དབྱིངས་དབྱུང་གིས་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་གནང་སྟེ་ངོས་འཛིན་གཏན་འཁེལ་

[17] བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཆོགས་ཆན་རིག་ཁང་ཆོས་ལུགས་ཞིབ་འཇུག་ཚོའི། བོད་དུ་དར་བའི་ནང་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྤྱུལ་སྤྱོད་ཡང་སྤྱི་ལ་ཡིན་པའི་སྟོན་པ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ། བོད་ཁྱེད་ལྷ་ས་ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་དོ་དམ་
ཅུས། བོད་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གྲགས་ཅན་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་སྤྱུལ་སྤྱོད་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྤངས་དང་དེ་གོང་འཕེལ་
ཀྱི་གནས་ཚུལ། ཞེས་པའི་ནང་གསལ།

[17] མཆན། རྟགས་དང་མཆན་མ་ངོས་འཛིན་ཁྱུ་པ་པོས་ཇི་བཞིན་གསལ་རྟགས་དགོས་པ་ལས་ཟེར་སྟོན་ལ་བརྟེན་མི་རུང་།

མཛད་པ་དག་བསྐྱེད་པ་བཅད་བཅར་བའི་གསེར་བཞིན་དུ་ཞིབ་དཔྱད་ལ་བརྟེན་ནས་
ངོས་འཛིན་བྱུང་བའི་ཡང་སྲིད་ལ་དམངས་འདོད་ཀྱི་ངེས་ཤེས་རྟེན་པའི་དད་པ་དང་།
ཡིད་ཆེས། རྒྱལ་སྐྱོར་སོགས་ཐོབ་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་ཡང་སྐྱེལ་དེ་ཉིད་ཆོས་ལུགས་དང་སྤྱི་
ཆོགས་ཐོག་ཕན་བདེའི་ཤུགས་རྒྱུན་དང་རྒྱས་པ་ཐོན་པ་ཞིག་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་
ཡོད་པ་ནི་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་བསྐྱེད་པ་དང་ད་ལྟའི་དངོས་ཡོད་གནས་
སྐབས་ཀྱིས་གསལ་ར་འཕྲོད་པ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར། བྱིས་པ་གང་རུང་ཞིག་ལ་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར།
ཡང་ན་དགོས་པ་གཞན་གྱི་དབང་གིས་གཞུང་དང་། སྤྱི་ཆོགས། གང་ཟག་ཆེ་གེ་མོས་
དབང་ཤུགས་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་འོ་ལ་ཆོད་ཀྱིས་བྱིས་པ་འདི་སྐྱེས་པ་འདི་དང་་་་དེ་ཞེས་
བྱ་བའི་སྤྱི་སྲིད་རེད་ཅེས་ཐག་གཅོད་དང་། གཏན་འཁེལ་བྱས་ནས་འུད་སློག་རི་ཙམ་
བྱས་པ་ཡིན་ནའང་། དེར་སྐྱེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་མི་ཆང་ཞིང་། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་
ཐོབ་དཀའ་བ་མ་ཟད། སྐྱེས་པ་སྐྱེས་པ་མེད་པ་དང་། སྐྱེས་སྐྱེས་སྐྱེས་སྐྱེས་བྱ་
བ་རི་བཞིན་སྐྱབ་མི་ཐུབ་པ་མཐོང་ཆོས་སུ་ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ཡིན།

ཡ་རྒྱལ་བ་པ་ཤ་ཆེན་གཉིས་ལྟ་བུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནས་བབས་དང་སྐྱོབ་
ཀྱི་འབྲེལ་བ། མང་ཆོགས་ཀྱི་དད་མོས་སོགས་སྤྱོད་པ་གང་ཅིའི་ཐད་དང་། ཡང་ན་
དགྲུང་ནའི་བབས་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་ངོས་འཛིན་གནང་སྟེ་བྱུང་བ་ནི། “པ་ཤ་ཆེན་སྐོ་
བཟང་ཆོས་རྒྱུན་ཀྱིས་ཡ་རྒྱལ་དབང་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་ངོས་འཛིན་”^[19]དང་། “ཡ་རྒྱལ་
དབང་ལྔ་པས་པ་ཤ་ཆེན་སྐྱེས་པ་སྐོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ངོས་འཛིན། ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་
པ་སྐོ་བཟང་བུ་ན་པ་བསྐྱེད་པ་བཟང་ཆུ་མཆོས་པ་ཤ་ཆེན་སྐྱེས་པ་བུ་ན་པ་དཔལ་ལྔ་ན་ཡེ་ཤེས་

[19] འཕགས་པ་འཛིན་རྟེན་དབང་ལྷུག་གི་རྣམ་འབྱུལ་རིམ་འབྱོར་གྱི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་ཕྱིང་བ།
1994/9/12 ལྷ་རྩ་ཆ་སྤྱི་ལུགས་བཤད་གཏེར་མཛོད་པར་ཁང་དུ་པར་སྐྱེད་ཞུས། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ 167
དང་། དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཤོག་གྲངས་ 622 ནང་གསལ།

ངོས་འཛིན།”^[༡༤] ཡང་“པཎ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་བརྒྱད་
པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་ངོས་འཛིན།”^[༡༥] “ཡུལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་བརྒྱད་པས་པཎ་ཆེན་
སྐྱེ་བྱེད་བདུན་པ་བཏུན་པའི་ཉི་མ་ངོས་འཛིན་མཛད་”^[༡༦] པ་སོགས་བྱུང་བའོ། །

གསེར་བུམ་དགྲུག་འདྲིན།

གསེར་བུམ་དགྲུག་འདྲིན་ཟེར་བ་དེ་སྟེ་སྤིང་རང་རང་གི་མདོན་རྟགས་ཡིད་ཆེས་འཕེར་
ངེས་གསལ་པོ་མེད་པ་གང་ཞིག་སྐྱ་སྐྱེ་ཞིག་གི་མདོན་རྟགས་ཅམ་ཐོན་པའི་འོས་སྒྲུལ་
གང་ཞིག་དོགས་པ་ཆེ་ངེས་ཀྱི་འབྱུང་ཐག་མི་ཆོད་པའི་སྐབས་རྗེ་པོ་ཤུག་ཕུ་ནི་སོགས་
རྟེན་འགངས་ཆེའི་བྱུང་བྱེད་ཆོས་ལུགས་དང་མི་མང་གིས་ཡིད་ཆེས་ཡོད་པའི་སྐྱེས་ཆེན་
དམ་པ་ཞིག་གིས་ཐུགས་སྦྱོན་དང་བཅས་འོས་སྒྲུལ་དེ་དང་དེའི་མཆོན་ཤོག་གསེར་བུམ་
མམ། གསེར་ཉིང་ནང་སྒྲུགས་ཏེ་དཀོན་མཆོག་ལ་བདེན་པ་བདར་ནས་མཆོན་ཤོག་
གང་ཐོན་པ་དེ་སྐྱ་གོང་མའི་སྟེ་སྤིང་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དེར་གསེར་བུམ་དགྲུག་
འདྲིན་ཞེས་ཟེར། དེ་ཡང་རྟེན་འགངས་ཆེན་ཀྱི་བྱུང་བྱེད་ཟན་རིལ་བྱས་ཏེ་ཞིབ་དཔྱད་
ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་ལམ་སྒོལ་དང་མཚུངས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཡང་། རྒྱ་སྒྲུལ་
ངོས་འཛིན་ཆེད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གསེར་བུམ་དགྲུག་དགོས་པའི་ངེས་པ་དང་བྱུང་བ་
ཡོད་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མ་རེད།

སྤྱིར་གསེར་བུམ་དགྲུག་འདྲིན་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ནི་དེ་སྔ་ཡོད་བཞིན་པའི་བོད་
ཀྱི་ཟན་རིལ་བསྐྱེལ་བའི་བྱ་ཐབས་ལ་དཔེ་སྤྲངས་པའམ། ཡང་ན་ལད་སྒྲོས་བྱས་ཏེ། དེའི་
དགྲུག་སྟོད་བརྗེ་པོ་བརྒྱབ་ནས་གསེར་ཉིང་ངམ་གསེར་གོང་། གསེར་བུམ་ལ་བསྐྱར་བ་

[༡༤] བྱུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཤོག་གངས་ ༡༣༥༤-༡༣༥༥ གསལ།

[༡༥] གོང་མཚུངས་ཤོག་གངས་ ༦༤༩ ནང་གསལ།

[༡༦] གོང་མཚུངས་ཤོག་གངས་ ༡༣༥༠ ནང་གསལ།

ཐོན་ནང་གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་བྱས་པ་རེ་བྱང་བྱང་ཡོད་ཀྱང་། མང་ཆེ་བ་ནི་གསེར་
བུམ་དགྲུག་འདོན་ལམ་ལུགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་ངོས་འཛིན་བྱང་ཡོད་པའམ། གསེར་
བུམ་དགྲུག་འདོན་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་མ་བརྒྱུད་གོང་ནས་ངོས་འཛིན་གྱི་འདོན་བྱས་ཟིན་
ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཤམ་ཆེད་ཡིག་ཆེད་ནང་དུ་ཡང་།

ཡུལ་དབང་སྐྱ་ཕྱིང་བཅུ་པའང་ཡང་སྤྱི་དེས་རྟེན་ཟིན་སྐབས་དངོས་དོན་དུ་
གསེར་བུམ་དགྲུགས་མེད་ཀྱང་། མན་རྩེ་གཡར་ངོ་མ་ལྟོག་པར་གསེར་བུམ་དགྲུག་
ཚུལ་གསལ་བསྐྱགས་ཅམ་བྱས། དངོས་སུ་གསེར་བུམ་དགྲུགས་འདོན་བྱས་པ་ཡུལ་
དབང་སྐྱ་ཕྱིང་བཅུ་གཅིག་པ་དང་བཅུ་གཉིས་པ་གཉིས་ལས་བྱང་མེད་ཁར། བཅུ་
གཉིས་པའང་གསེར་བུམ་མ་དགྲུག་གོང་གཏན་འཁེལ་ཟིན་པས་གསེར་བུམ་གྱི་
ལམ་ནས་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་གཅིག་ལས་མ་བྱང་། དེ་བཞིན་པཎ་ཆེན་སྐྱ་ཕྱིང་རིམ་
ཐོན་ནང་བརྒྱུད་པ་དང་དགྲུ་པ་གཉིས་ལས་གསེར་བུམ་དགྲུགས་འདོན་བྱས་པ་བྱང་
མེད། ལམ་སྟོལ་འདི་མན་རྩེ་བཙན་ཤུགས་ཅམ་ལས་བོད་མིས་ཡིད་ཆེས་བྱ་ཡུལ་
དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་མིན་ཡང་། དྲང་བདེན་གྱིས་ལག་བསྟར་བྱས་ན་
ཟན་རིལ་སྒྲིལ་བའི་ཐབས་ལམ་དང་མཚུངས་པ་ལྟ་བུར་བཅིས་ཆོག་པར་སྣང་།^[71]

ཞེས་གསལ། དེས་ན། རང་བསྟན་གྱི་དང་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལ་ཡིད་ཆེས་
དང་དད་མོས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། ཟན་རིལ་དང་གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་སྟགས་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་གང་གི་ཐད་ལའང་ཐོག་མར་སྟོ་གཟུ་བོར་གནས་པའི་སྟོ་ནས་
དཔུང་ཞིབ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་གཏན་འཁེལ་དགོས་པ་ལས། རྟོགས་ལྟར་ངན་
གཡོའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་འདོད་ལྟར་ལེན་བྱེད་པ་ནི་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་
བ་གང་ལའང་པན་རྒྱ་ལྟོག་ དེ་བས་གཞོད་ཆབས་ཆེས་ཆེར་ལྟར་ནས་རང་གཞན་

[71] ཡུལ་དབང་སྐྱ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་མཆོག་ གཞིས་བྱས་བོད་མིས་མཆོན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྗེས་
འབྲུག་མེར་སྐྱ་ཀུན་དང་བོད་དང་བོད་མིར་འབྲེལ་ཆགས་ཀྱི་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ལ་སྦྱལ་བའི་གཤམ་ཆེད་བཀའ་ཡིག་
༢༠༡༡/༩/༢༩ རྟེན་སྤྱོད།

གཉིས་ཕུང་དུ་འགྱུར་རྒྱུ་ལས་མ་འདས་པས། འོན་ཀྱང་འདི་ལ་ཡིད་གཟབ་དགོས་
པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ཉེ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་ཐད་བརྗོད་བབ་དོན་ལ་མི་གནས་པ་ཞིག་
བྱུང་ཡོད་པ་ནི། ཡོངས་གྲགས་ཤོད་སྲོལ་ལ་……།

ཡང་མྱིད་བཅའ་འཁོལ་དང་ངོས་འཛིན་ལྷན་བའི་ཙུ་བའི་ལས་འགན་ནི་དགྲང་
གངས་དང་དགྲང་ཉགས་འབྲ་བའི་འོས་སྤྱུལ་གྱི་ནང་ནས་ཡང་མྱིད་འཁྲུལ་བྲལ་
ངེས་ཉིད་ཐེབས་པ་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་ནི་བོད་བརྒྱུད་
ནང་བསྟན་གྱི་ཙུ་བའི་གནས་ལུགས་དེར་གཞིར་བཟུང་ཡོད། རྩོམ་གྲུ་ཅུ་ནི་དང་
རྩི་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་མཐུན་དུ་གཏན་འཁེལ་དང་ཡང་མྱིད་འཁྲུལ་བྲལ་ངེས་
ཉིད་ཅིག་ངོས་འཛིན་ལྷན་བའི་ཆེས་དབང་གྲགས་གྱི་རང་བཞིན་ལྟན་པ་དང་། ‘མི་
བདེན་རྒྱུན་སྤྱི་གྲངས་’དང་། ‘སྤྱི་མཐུན་གཞི་སྤྱོད་’ཀྱི་རིགས་ཡོང་རྒྱ་ཆད་ངེས་ཅན་ཞིག་
གི་ཐོག་ནས་མེལ་ཐུབ་སྟེ་རྒྱ་ཆེའི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་དད་ལྟན་པ་ཆོས་ཡིད་
ཆེས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་གི་ཡོད།^[7]

ཅེས། དབྱུང་གཏམ་སྤེལ་པའམ་ཡང་ན་ངེལ་བསྐྱགས་སྤྱིང་སྟེགས་སྤྱད་དེ་
འུད་སྒྲིག་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ངོས་ཐོག་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཤད་པའི་
སྐད་ཆ་དང་། བྱིས་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་དོན་ལས་ཐད་དེ་ལྟོག་ཕྱོགས་སུ་འགྱུར་བ་ནི།
མདོ་སྐད་སྤྱི་འབུམ་དགོན་པའི་དགོན་བདག་ཨ་ཀྲུ་རིན་པོ་ཆེས་གསལ་བཤད་གནང་
བ་ལས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ཞིག་སྟེ་……།

རྒྱལ་མཆན་འོར་བུ་གཞིས་ཅེ་བཀྲ་ལྷན་དགོན་པར་ཁྱི་འདོན་བྱས་པའི་རྗེས་ང[ཨ་
ཀྲུ་རིན་པོ་ཆེ]དང་། ཀྲན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ། རྒྱ་ནག་གི་དཔོན་རིགས་
ཁག་གཅིག་བཅས་པེ་ཅིང་དུ་ཆེད་སྤྱོད་གནམ་གྱ་རྒྱུང་དུ་ཞིག་ནང་བྱིར་ལོག་སྐབས།

[7] བོད་རྒྱུང་ཉན་ཆགས། 2004/2/26 པར་ངོས་ 9 པར་གསལ།

གནམ་གཤེད་ནང་མཉམ་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མིའི་དཔོན་རིགས་གཡས་ཞའོ་མན་^[叶小文]ཀྱིས་ང་ཚོར་ནང་མོལ་གྱི་ཚུལ་དུ་དགའ་སྟོབས་དང་བཅས་ཁ་ཐལ་ཏེ། ཏཱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་ཁོར་ལོ་གིས་ངོས་འཛིན་བྱས་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གསལ་བསྐྱགས་གནང་མ་ཐག་སྲིད་གཞུང་གིས་འཕུལ་མ་ཉིད་དུ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་མཐའ་མའི་འོས་སྤྱུལ་གསུམ་གྱི་པ་ཡུལ། བོད་ལྗོངས་ནག་ཏུ་རྒྱུ་ལ་ཆེད་སྦྱོང་གནམ་གཤེད་ཚུང་བ་མངག་གཏོང་བྱས་པ་རེད། དེ་ནི་ཡུང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་ལྷན་ཁང་གི་ཁོངས་མིར་མ་གཏོགས་མེད་པའི་ཐོབ་ཐང་ཞིག་རེད། ཁོ་ཚོ་སྤྱི་གྲགས་པོ་དེ་དང་། ཁོ་ཚོའི་ནང་མི་བཅས་ཆེད་སྦྱོང་གནམ་གཤེད་ཚུང་བ་གསུམ་ནང་སྤྱགས་ནས་གཞན་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་མི་ཐུབ་པའི་ས་ཆ་ཞིག་ཏུ་སྲིད་པ་རེད། ང་ཚོས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གཏན་འཁེལ་ཟེན་རྗེས།དེར་འགྱུར་ལྷོག་གང་ཡང་མི་འགྲོ་བའི་ཆེད། བ་སའི་མཆན་བྱང་གཅིག་གི་འོག་ལ་སྲིང་བལ་ཚུང་དུ་ཞིག་བཞག་ནས་དར་གྱིས་ཁྱག་མས་བཏུམ་པའི་བ་སའི་མཆན་བྱང་གཞན་པ་ལས་ཚུང་མཐོ་བ་བཟོས་ནས། ང་ཚོས་གཏན་འཁེལ་བྱས་པའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དེ་འདེམས་སྤྱུག་ཡོང་བ་བྱས་ཡོད།^[༡༠]

ཅེས་བཤད་ཡོད། ཨ་ལྷ་རིན་པོ་ཆེས་སྐབས་དེར་“ང་ཨ་ལྷ་རིན་པོ་ཆེ་དང་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་གཉིས་ཏང་སང་བྱང་། ང་ཚོ་ཡང་གནད་དོན་འདིའི་ཐད་དོགས་པ་ཡོད་ཅུང་། བརྒྱད་རིམ་འདི་འདྲའི་རྒྱན་བཟོ་ཞིག་ཡིན་པར་བདེན་དཔང་བྱེད་པའི་རེ་བ་བྱས་མེད། ངའི་གཟུགས་པོའི་བ་སྤྱུ་ཡང་ལངས་བྱང་། ཡིན་ནའི་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་དང་དེད་གཉིས་གྱིས་མགོ་བོ་སྦྱར་ཏེ་རྒྱན་གཏན་མ་ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་གང་ཡང་མ་གོ་ཁྱུ་བྱས་ནས་སྤྲི་མཐོང་བསྐྱད་པ་ཡིན། དེ་ནས་དེད་གཉིས་ཕྱིར་རང་རང་གི་རྒྱབ་སྟེགས་ཡོད་སར་འགྲོ་སྐབས་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་རིན་པོ་ཆེས་ཡིད་མ་ཆེས་པའི་ངང་མགོ་བོ་གཡུགས་གཡུགས་གནང་ནས་དབུགས་རིང་འཐེན་ཏེ།

[༡༠] Ajia Rinpoche; Surviving the Dragon; Rodale Inc. 2010 Pg. 207

ངེད་གཉིས་ལ་ངལ་གསེའི་དུས་ཚོད་རྟོག་ཅམ་འདུག”^[༡༡] ཅེས་གསུངས་པ་སོགས་ལས་གསལ་རྟོགས་ཡོང་ངེས་མ་ཟད། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་དང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ངེས་སོ་ལ། ཡང་ན་དྲང་ཕྱོགས་སོགས་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ནའང་། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བརྟགས་པའི་ལམ་ནས་ཡང་སྲིད་ངོ་མར་གཏན་འཁེལ་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་མཆན་བྱང་འོག་ཏུ་སྲིན་བལ་བཅུག་ནས་མི་བདེན་རླུན་སྒྲིག་དང་། སྒྲེར་པན་གཡོ་བོལ་གྱིས་མཆན་བྱང་གཞན་པ་ལས་མཐོ་བ་བཟོ་དགོས་དོན་མེད་ལ། དེ་བས་གསེར་བྱམ་དཀྲུག་འདོན་བྱེད་དགོས་དོན་མེད་པ་ཞིག་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཡང་སྲིད་ལམ་ལུགས་འདི་ཁས་ལེན་ཕྱིན་ཆད་སླ་སྤྱལ་ཡང་སྲིད་ངི་ལྟར་ཕེབས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་མཐུན་པར་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་ཀྱི། དེ་ལས་གཞན་དུ་ཕྱོགས་སྤྱང་ངན་གཡོ་དང་། “མི་བདེན་རླུན་སྒྲིག་སྒྲེར་པན་གཡོ་བོལ་”^[༡༢]སོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་སླ་སྤྱལ་ངོས་འཛིན་གྱི་བྱ་བར་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་ནི་དོན་དངོས་ཐོག་པན་ལས་གཞོད་ཆེར་ཁྱུར་བར་བརྟེན། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་བ་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་ལག་ཆར་མི་འཁྱུར་བ་ངེས་པར་དུ་ཡིད་གཟབ་དགོས་པ་དྲན་སྤྱལ་གྱི་ཚུལ་དུ་བརྟོག་པ་ལགས་སོ། །

གཞན་ཡང་ལག་བསྟར་གྱི་བྱ་རིམ་ཁོད་དུ་རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཀྱང་ཅིས་མེད་དུ་གཏོང་བཞིན་པ་དེ་རེད། དཔེར་ན། «མཆོ་སྡོན་ཞིང་ཆེན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྒྲེ་སྤྱལ་ཡང་སྲིད་འཆོལ་བའི་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས།»ཀྱི་དོན་ཆན་ནི་ཤུ་པའི་ནང་། “རྒྱལ་ནང་དུ་གཏན་འཁེལ་གཞིར་བཟུང་སྒྲེ་སྤྱལ་ཅད་གཅོད་ཀྱི་བྱ་རིམ་ནང་དུ་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ངོས་འཛིན་བྱས་ཟིན་པའི་འོས་སྤྱལ་དེ་ཁོངས་སུ་འཛོག་རྒྱ་ལས་ཕྱིར་འབུད་རྒྱ་མིན།”^[༡༣] ཞེས་གསལ་པོ་བཀོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་

[༡༡] <http://www.paldengyal.com/?m=20100318>

[༡༢] བོད་རྒྱུངས་ཉིན་ཆ་གསལ། ༡༩༩༥/༡/༡༦ པར་ངོས་ ༩ གསལ།

[༡༣] མཆོ་སྡོན་ཞིང་ཆེན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྤྱལ་སྤྱེའི་ཡང་སྲིད་འཆོལ་རྒྱུའི་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས། དོན་ཆན་ནི་ཤུ་པ།

ལོ་ ༡༩༩༥ ལྷ་ ༥ ཆོས་ ༡༥ ཉིན་ཡུལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིང་
བརྒྱ་པའི་ཡང་སྤྱི་མཆོག་སྐུ་ལྷ་དུ་ངོས་འཛིན་གསལ་བསྐྱགས་གནང་བའི་པཎ་
ཆེན་དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་མཆོག་ཀྱི་གཞུང་གིས་ ༡༩༩༥ ལྷ་ ༡༡ ཆོས་ ༡༩ ཉིན་
ཀྱི་གསེར་བུམ་དཀྱུག་འདོན་དེའི་འོས་ཁྲིམས་སུ་མ་བརྒྱག་པར། ཁོ་པ་ཆོས་པཎ་ཆེན་
ཀྱི་ཡང་སྤྱི་ཕྱིར་བ་བཙན་བསྐྱོས་བྱས་པ་རེད།

བོད་ནང་གི་བོད་མི་བརྒྱ་ཆ་དགུ་བརྒྱ་ལོ་དགུ་དང་ནང་བསྐྱན་ཆོས་དད་པ་
ཡོངས་ཀྱིས་ཡུལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་པཎ་ཆེན་དགེ་
འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་མཆོག་ཁས་ལེན་དང་ཡིད་དད་ལྷན་གྱི་ཡོད་པ་ཚུད་མེད་ཡོངས་
གྲགས་ཡིན་པས། འདིར་སྤྱི་ཕྱིར་མི་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། ལོ་རབས་
དགུ་བརྒྱའི་ནང་བོད་ཕྱོངས་སྤྱི་ཆོགས་ཆེན་རིག་ཞིབ་འདུག་ཁང་གིས་སྐྱ་ས་ཁུལ་དུ་ཆོས་
བྱེད་མི་སྤྱི་ཁྱེད་ཅིག་དང་། ཆོས་དད་མང་ཆོགས་འགའ། དེ་བཞིན་ཆོས་ཆོགས་དང་། ཆོས་
དོན་ལས་ཁུངས། འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་བུའི་ཁྲིམས་གཏོགས་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྤྱིར་
བསམ་འཆར་བསྐྱེད་ལེན་བྱས་པའི་ཡོངས་གྲགས་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་
ཞིབ་འདུག་ཡིག་ཆའི་ནང་།

ཁག་གཅིག་གིས་ཡང་སྤྱི་རང་ཕྱོངས་ཁུལ་ནས་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་དང་ངོས་འཛིན་རྒྱ་གར་
ཕྱོགས་ནས་གནང་བའི་གསལ་ལ་ང་ཆོས་བརྩེ་བཀྱར་མ་ཞུས་ན་མ་འགྲིག་པ་ཡིན་
ལ། ལྷག་དོན་དུ་ལོ་
བརྩེ་འཛིན་ལྷན་དགོས་པ་སྤྱི་ཕྱིར་ཡིན། ལྷན་གྱི་བཀའ་བྱུང་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། འདི་ཕྱོགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་
ཡང་སྤྱི་སྤྱི་ཡིན་ཅུང་ཁས་ལེན་དགོས་པ་ཞིག་དང་བརྩེ་འཛིན་བྱེད་དགོས་པ་ཡང་
སྤྱི་ཕྱིར་ཡིན། འོན་ཀྱང་འདིར་འཕྲད་པའི་གནད་དོན་རྣམས་འཛིན་ཆེ་བ་ཞིག་ནི།
རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ནས་ངོས་འཛིན་བྱུང་བའི་བོད་བཞུགས་ཡང་སྤྱི་རང་ཆོས་ཁས་ལེན་

ནམ་མི་ལེན། ཞེས་པའི་བསམ་འཆར་ཞིག་ཡོང་གི་འདུག་པས་གནད་དོན་དེའི་ཐད་
རྒྱ་གར་ནས་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡང་རུང་། འདི་ཕྱོགས་ནས་ངོས་འཛིན་བྱུང་བ་གང་
འདྲ་ཞིག་དང་། ཡང་སྲིད་རྒྱ་གར་དང་བོད་གང་དུ་བཞུགས་ཀྱང་སྒྲོས་སྒྲོན་མི་ཡོང་
བ་ཀྱི་རྒྱ་ནི་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་དང་ལྷགས་མཐུན་གྱི་ལག་ལེན་འབྱོལ་ཐུབ་པ་ཀྱི་རྒྱ་ཤིན་
ཏུ་གལ་འགངས་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན།^[༩༥]

ཞེས་འཁོད། ཡིན་ནའང་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཆོས་དང་ཡང་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་
ཆེད་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ངོ་བོར་བསྐྱར་ནས་འཐབ་ཚྩོད་ཀྱི་འཕྲོག་ལེན་ལ་འགྱུར་ཐབས་
བྱེད་བཞིན་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་“པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་གྱི་འཐབ་ཚྩོད་
འདི་སྒོ་བྱར་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མ་ཡིན་པར་དེའི་ཐོག་ནས་རྒྱ་ལའི་ཁ་ཕྱལ་
རུ་ཆོགས་གྱི་ལོག་སྒྱུད་ངོ་བོ་ཡང་བསྐྱར་དམར་རྒྱུ་ཐོན་པ་རེད།”^[༩༦] ཅེས་ཆབ་
སྲིད་ལ་ཁ་ཕྱོགས་བསྐྱར་ནས་འཐབ་ཚྩོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་བརྟེན་བཞིན་པ་གསལ་པོ་
རེད། ཡང་སྲིད་ནི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུད་འཛིན་བྱེད་
ཐབས་ཤིག་ཡིན་སྟབས། དེའི་ངོས་འཛིན་གྱི་ལམ་ལྷགས་དེ་འཐབ་ཚྩོད་དང་འཕྲོག་
ཚྩོད་ལ་སྐྱར་མི་རུང་བ་དེ་ཡང་། “པཌ་ཆེན་ཡང་སྲིད་གཉིས་བྱུང་ཡོད་པ་ལྟ་བུའི་ཁ་
སྐྱེངས་པོ་ཡོང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་གཡོལ་ཐབས་བྱེད་དགོས་”^[༩༧]པ་ནི། མིག་
སྤའི་པཌ་ཆེན་སྐྱེས་པའི་བརྒྱུད་པའི་ཡང་སྲིད་ཐད་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐེ་བྱས་བྱས་ཏེ་གནད་
དོན་དེ་ཕན་མེད་ཚྩོད་རྟོག་ཅིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ཡང་པཌ་ཆེན་དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་
ཉི་མ་མཆོག་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱེ་ཡོན་གསན་བཞེས་གནད་བའི་སྐྱེད་བང་མེད་པ་བཟོས་

[༩༥] བོད་ཕྱིངས་སྤྱི་ཆོགས་ཆོན་རིག་ཁང་ཆོས་ལྷགས་ཞིབ་འཇུག་ཚོམ་བོ། བོད་དུ་དར་བའི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་ཆོས་
ལྷགས་ཀྱི་སྐུལ་སྐྱེ་ཡང་སྲིད་ལེན་པའི་སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ། སྐུལ་སྐྱེ་ངོས་འཛིན་བྱ་བུའི་ཐད་མང་ཆོགས་ཀྱི་
བསམ་འདུན་རི་ཡོད་སྐོར། རང་གསལ།

[༩༦] ལི་རུའེ་ཏོན། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་བཅའ་འཛུལ་འགོ་ཁྲིད་ཆོགས་རྒྱུད་གི་ཆོགས་འདུ་ཐེངས་
གསུམ་པའི་ཐོག་གི་གཏམ་བཤད། གྲུང་གོའི་བོད་ཕྱིངས། ༡༩༩༤ དེབ་དང་པོ། ཆེད་ཚོམ། ཤོག་གངས་ ༩ རང་གསལ།

[༩༧] རྒྱ་ནག་ཏང་སྲོབ་ཀྱི་དགེ་ཆེན་ཆོན་མོ་ཆེན་མེ། ཨ་ཤ་ཡའི་གཟུང་འཁོར་དྲུས་དེབ། ༢༠༡༣/༤/༡༣ དེབ་གངས་
༡༢ འདོན་ཐེངས་ ༡༡ རང་གསལ།

ནས་པའ་ཆེན་གྱི་ནུས་པ་མངོན་མི་བརྟག་པ་དང་། བཅོན་ཉར་བྱས་ཏེ་ད་བར་གར་
ཡོད་ཙ་བ་ནས་ཤེས་རྟོགས་མེད་པར་གྱུར་བ། རྒྱ་གཞུང་གིས་བཅོན་བསྐྱོས་བྱས་པའི་
སྐུ་ཞབས་རྒྱལ་མཆོན་ལོ་བྱུང་བོད་མི་མང་གིས་ཁས་ལེན་རྒྱབ་སྐྱོར་མི་ཐོབ་པས། རྒྱ་
གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་ལག་ཆ་བོད་མི་སྲིད་སྟོན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་མི་ཐོན་པ་བཅས་རེད།

བོད་ནང་གི་བོད་མི་ཆོས་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་དད་བཀྱར་ཞུས་
ནས་ཁོང་གི་སྐུ་པར་སྤྲིན་གཤོམ་དང་། གང་ཉིད་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་ཡང་
སྲིད་ཁས་ལེན་བྱེད་པ་སོགས་ནི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ལྷན་སྐྱེས་རང་བཞིན་^[༡༥]ཡིན་པ་
ལས། འོན་ཀྱང་འདི་སྲིད་གཞུང་ཞིག་ལ་ཁ་གཏད་གཅོག་བྱེད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཐབ་
ཚིང་ཅིག་མིན་པ་ངས་པར་དུ་ཤེས་དགོས། དེ་ཡང་རྒྱ་ནག་ཏང་སློབ་ཀྱི་དགོ་ཆུན་ཆེན་
མོ་ཅིན་མེས། “བོད་རིགས་ཆོས་རྒྱལ་འདི་སྐྱེས་མར་ཡོད་པའི་དད་བཀྱར་དང་རེ་བཅོལ་ལ་
འགྱུར་བ་དེ་བས་ཀྱང་གཏོང་ཐབས་མེད་ལ། བོད་རིགས་མང་ཆོགས་དགྲུས་མ་རྣམས་
ལ་མཆོན་ན། རྒྱལ་འདི་སྐྱེས་མར་དད་མོས་བྱེད་པ་དེར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ནང་དོན་སྦྱ་ཅམ་ཡང་
མེད།”^[༡༦] ཅས་པ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་བོད་ནང་གི་རྒྱ་དཔོན་ཆོས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
གནད་དོན་ཡོད་ཆད་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྣམ་པར་སྐྱུར་ཐབས་ལ་ཚོལ་བ་བྱེད་པ་ནི། “ནག་
རྒྱུ་ས་ཁུལ་ཤག་རོང་བོ་དགོན་པའི་དགོན་བདག་སྤུ་མ་རོང་བོ་ཆོས་རྗེའི་ཡང་སྲིད་ངོས་
འཛིན་ཐད་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་སྟོན་འཇུགས་ཀྱིས་
དགོན་པ་དའི་སྤུ་མ་རྒྱུ་བ་བཅོན་བརྟག་བྱས་ནས་ལོ་ ༥ གྱི་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་”^[༡༧]
པ་སོགས་ཆོས་ལུགས་ཐད་ཆབ་སྲིད་ཀྱིས་བཅོན་གཞོན་མང་དག་ཅིག་ཕྱོག་དང་ཕྱོག་
བཞིན་ཡོད། ॥

[༡༥] མཆོན། རྒྱ་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་འཕུལ་ཞེས་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་འདི་བྱི་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་
གནས་སངས་རྒྱུ་དངོས་མི་ཡུལ་དུ་བྱོན་པར་དད་ཞེན་ཞུ་གི་ཡོད།
[༡༦] རྒྱ་ནག་ཏང་སློབ་ཀྱི་དགོ་ཆུན་ཆེ་མོ་ཅིན་མེས། ༢༠༡༣/༡༠/༩ རྟོང་གོང་《རྒྱུང་སྐྱེས་དེ་བཞག་གསལ།
[༡༧] ཨི་ཤ་ཡ་བོད་སྐད་རང་དབང་རྒྱུང་འཕྲིན་བྱ་བ། ༢༠༡༣/༤/༩ | <http://www.rfa.org/tibetan/sargyur/monastery-in-nagchu-forced-to-shut-down-08022013095428.html>

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྒྱུད་འཛིན་འཕེལ་རིམ།

༡༡། རྒྱུད་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་བསྟན་པ་ཐོག་མར་མེད་པ་ནས་ཡོད་པ་དང་། ཡོད་པ་
ནས་དར་བ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་ཏེ་བསྟན་པ་དེ་འཛིན་གྱི་སྒྲིམ་བྱ་རིམ་པར་བྱུང་
ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱུད་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་སྤྱད་པས་
རང་ཉིད་ཀྱི་སྟོབ་མ་ཉན་ཐོས་འོད་སྤང་ཆེན་པོ་བསྟན་པའི་བདག་པོར་བསྟོས་པ་ནས་
བཟུང་དག་བཅོམ་པ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་བྱོན་ཡོད་པ་དང་། རྗེས་
འཛིན་སྟོབ་མའི་ནང་ནས་ཆེས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་རྗེས་འཛིན་གྱི་ཆོས་བདག་ཏུ་བསྟོས་
པའི་རྒྱུད་འཛིན་གོ་རིམ་བཞིན་བྱུང་བ་ལ་སྟོན་པའི་གཏད་རབས་ཞེས་བྲགས།

དེ་ཡང་། ལྷུང་སྤྱན་ཆེགས་ལས། “ལེགས་པར་གསུངས་མཛད་ཐུབ་པའི་
དབང་པོ་དང་། འོད་སྤང་ཀླན་དགའ་ཤ་ནའི་གོས་ཅན་དང་། ཉེ་སྤྱོད་ཆེ་ཏི་ཀ་དང་
ནག་པོ་བ། ལེགས་མཛོང་ཆེན་པོ་སྟོན་པའི་གཏད་རབས་བདུན། །”ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར། འཕགས་པ་འོད་སྤང་དང་། ཀླན་དགའ་པོ། ཤ་ནའི་གོས་ཅན། ཉེར་སྤྱོད་ཆེ་ཏི་
ཀ། ནག་པོ། ལེགས་མཛོང་ཆེན་པོ་བཅས་དག་བཅོམ་པ་བདུན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རིམ་པ་
བཞིན་དུ་རྒྱལ་བའི་ལྷུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་གཏད་
དེ་འཛིན་སྟོང་གནང་བ་དེ་ལ་སྟོན་པའི་གཏད་རབས་ཞེས་བརྗོད།

དེ་ནས་རྩ་བའི་སྤེ་བཞི་སོགས་ཉན་ཐོས་སྤེ་པ་བཅོ་བརྒྱུད་ལ་སོགས་པས་སྤྱབ་
པའི་བསྟན་པ་ཡོངས་སུ་བསྐྱུངས་པ་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱ་གར་གྱི་ལུ་ཕྱོགས་ཁུལ་དུ་བྱུང་

བའི་ཨོ་རྒྱན་པ་སྤྲེལ་བྱུང་གནས་དང་། ཤར་ཕྱོགས་ཡུལ་ནས་བྱུང་བའི་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོ་
ས་ར་ཏ། གཞན་ཡང་ཏེ་ལོ་པ་དང་། རྒྱ་རོ་པ་ལ་སོགས་པའི་རིག་འཛིན་གྲུབ་པའི་དབང་
ཕྱུག་ནལ་འབྱོར་བ་དུ་མ་ཞིག་དང་། རྩོམ་ཕྱོགས་ཡུལ་དུ་དགེ་སློང་དཔལ་ལྷན་ཞེས་སུ་
གྲགས་པའི་དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་རྒྱ་སྐྱབ་ཡབ་སྲས་ལ་སོགས་པ་འཛམ་གླིང་རྒྱ་
དྲུག་མཆོག་གཉིས་ནམས་དང་། རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷ། རོ་བོ་རྩེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤ་ལ་
སོགས་པ་སྟོན་པའི་བསྟན་པ་འཛིན་ཅིང་སློང་བའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་འི་སྟེང་ཅིག་བྱོན་
ནས་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་
མཛད།

རྒྱ་གར་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་སློབ་དཔོན་ནམས་ཀྱིས་སློབ་དང་མཁན་བརྒྱུད་
ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་བརྒྱུད་དར་སྤེལ་གནང་ཞིང་། སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་དུ་དར་བའི་ནང་
པ་དང་། བྲམ་ཟེ། དེ་མིན་མུ་སྟེགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་མང་ཆེ་བ་ཆང་མ་བརྟུལ་ཞུགས་དང་
ངན་ངོན་གྱི་དཀའ་ལྷན་གྱིས་འཆོ་བ་དང་། ནང་པའི་རབ་བྱུང་བ་ནམས་མང་ཆེ་བ་འཆོ་
བ་བསོད་སྟོམས་ལ་བརྟེན་ནས་གཙོ་བོ་ཐོས་བསམ་སློབ་གཉེར་དང་སྟོམ་སྐྱབ་ཉམས་
ལེན་གྱིས་དུས་འདའ་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་དཀའ་ལྷན་གྱི་འབད་པ་ལས་དགོན་
པའི་ནང་ལོངས་སྟོང་འཆོ་བའི་ཆེད་དེ་ཅམ་གྱིས་དོན་གཉེར་གནང་ལམ་མེད་པ་འདྲ།
དེ་ལྟར་རྒྱ་གར་གྱི་དགོན་སྡེ་ནམས་སུ་བོད་ནང་བཞིན་མང་པོ་དང་། སྐྱེའ་ཤེད་ཐེབས་ཙུ་
ཉིན་འཁྱོངས་སོགས་གཏོང་སྟོལ་མེད་པས། དགེ་སློང་ནམས་ལྷང་བཟེད་དང་མཁར་
གསེལ་བསྐྱམས་ནས་གདུགས་ཆོད་དུས་གཅིག་གི་འཆོ་བར་བསྟེན་སྐབས། དགོན་
པར་སྤྱི་གསོ་དང་། གཉེར་ཆང་། མཆོད་གཞིས། མི་སེར་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གང་
ཡང་མེད་པས། ཆོས་ཕྱོགས་གཙོ་གཉེར་བྱེད་པའི་སློབ་དང་མཁན་བརྒྱུད་ཁོ་ནའི་
ཆོས་བརྒྱུད་ལས། སློབ་གདུང་རྒྱུད་གྱིས་འཛིན་པ་དང་། ཡང་ན་སྐྱེལ་ཡང་སྤིང་
ངོས་འཛིན་གྱི་ལམ་ལུགས་དེ་དར་ཁྱབ་བྱུང་མེད་པ་རེད།

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྒྱུད་འདིན་རིམ་པ།

གཏུང་རྒྱུད།

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ཐོག་མའི་རྒྱུད་འདིན་ནི་གཏུང་རྒྱུད་རྒྱུད་འདིན་དང་མ་
སློབ་མཁན་བརྒྱུད་གཉིས་སྤྱད་ཅིང་། རིམ་པས་ཡང་གིད་ངོས་འདིན་ཁྱུ་སྟོལ་བྱུང་
བ་སོགས་རྒྱུད་འདིན་ཐད་འགྱུར་ལྡོག་གི་འཕེལ་རིམ་དེ་སྟེད་ཅིག་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།
གཏུང་རྒྱུད་རྒྱུད་འདིན་དང་། མ་སློབ་མཁན་བརྒྱུད་བྱུང་ཚུལ་དེ་ཡང་། བོད་དུ་དར་སྤྱོད་
ཤོས་ཉིང་མ་བའི་ཆོས་བརྒྱུད་སྟོལ་གཏོད་མཁན་‘ཟུར་མེས་དཔོན་ཆམ་གསུམ་’ཟུར་པོ་
ཆེ་ཤུག་འབྱུང་གནས་ནས་ཁོང་གི་བྱ་དོད^[1]ཟུར་ཚུང་ཤེས་རབ་གྲགས་པ་དང་། དེའི་
བུ་སློ་ཕུག་པ་ཤུག་མེང་གེའི་བར་གྱི་རྒྱུད་འདིན་ནི་གཏུང་རྒྱུད་རྒྱུད་འདིན་རེད།

མིན་གླིང་ཁྱི་རབས་ཀྱི་གཏུང་རྒྱུད་ནི། “ཚུས་སྟོན་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་མདོ་སྤྲེལ་ས་
བསྟན་འདིན་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྲས་རིག་འདིན་འཕྲིན་ལས་ལྷན་གྲུབ་བར་དར་རྒྱས་ཆོས་
སྤངས་སུ་བཞུགས་ནས་ནང་རྒྱུད་ཡོ་ག་གསུམ་གྱི་བསྟན་པ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་ཞིང་། ཁྱི་
རབས་དང་པོ་རིག་འདིན་འཕྲིན་ལས་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་སྲས་གཅེན་གཏོར་ཆེན་རིག་འདིན་
འགྱུར་མེད་དོ་རྗེའམ་འགོ་འདུལ་རིག་འདིན་གཏོར་བདག་གླིང་པས་གྲུ་བྱི་ཨོ་རྒྱུན་སྟོན་
གྲོལ་གླིང་གི་ཆོས་སྟེ་ཆེན་མོ་ཕུག་བཏབ་པ་དང་། དེ་རྗེས་ཁྱི་རབས་གཉིས་པ་པར་འགྱུར་
མེད་རྒྱ་མཚོ་དང་། ཁྱི་རབས་གསུམ་པ་རྒལ་སྲས་རིན་ཆེན་ཆམ་རྒལ། ཁྱི་རབས་བཞི་པ་
འགྱུར་མེད་པར་བསྟན་འདིན། ཁྱི་རབས་ལྔ་པ་འགྱུར་མེད་འཕྲིན་ལས་ཆམ་རྒལ། ཁྱི་
རབས་དྲུག་པ་འགྱུར་མེད་པར་དབང་རྒལ། ཁྱི་རབས་བདུན་པ་འགྱུར་མེད་སངས་རྒྱས་

[1] བྱ་དོད་ནི། བྱ་ཚབ།

ཀུན་དགའ། ཁྱི་རབས་བརྒྱུད་པ་འཇུག་མེད་ཡིད་བཞིན་དབང་རྒྱལ། ཁྱི་རབས་དགུ་
པ་འཇུག་མེད་བདེ་ཆེན་མཆོག་གྲུབ། ཁྱི་རབས་བརྒྱུད་པ་འཇུག་མེད་དོན་གྲུབ་དབང་
རྒྱལ། ཁྱི་རབས་བརྒྱུད་གཅིག་པ་འཇུག་མེད་ཀུན་བཟང་དབང་རྒྱལ་.....བཅས་བྱུང་།”^[༡]

དཔལ་ས་སྐྱ་བ་ནི་འཁོན་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་པོས་ས་སྐྱ་དགོན་པ་བཞེངས་ཏེ་ས་སྐྱ་
པའི་གྲུབ་མཐའ་སློལ་གཏོང་རྒྱུ་དེའི་རྒྱུད་འཛིན་ཁོང་གི་བྱ་འཁོན་ཀུན་དགའ་སྟེང་
པོ་^[༢]དང་། སློབ་དཔོན་བསོད་ནམས་ཅེ་མོ། རྒྱུ་བཅུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་^[༣] ས་པཏ་
ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་^[༤] འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ་སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་^[༥]
དང་། “འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་ནས་བཟུང་ཏུ་དབེན་སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་བར་ས་
སྐྱའི་ཁྱི་ཐོག་དགུ་དང་། དཔོན་ཆེན་ཤུག་བཟང་པོ་ནས་དབང་བཅོན་གྱི་བར་བསྐྱར་
ལུགས་དང་བཅས་པའི་དཔོན་རབས་ཉི་ཤུ་ཐམ་པའི་རིང་”^[༦] བོད་ཆོས་ཁ་གསུམ་ལ་
མངའ་དབང་བསྐྱར་མཐའ། སྲིད་དབང་ཕག་མོ་གྲུ་པ་ཏའི་སི་ཏུའི་ལག་ཏུ་ཤོར་ཡང་།
ས་སྐྱའི་ཆོས་བརྒྱུད་འཛིན་པའི་འཁོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ནི་ད་ལྟའི་ཕྱི་མོགས་པོ་བྱང་
དང་། སློལ་མ་པོ་བྱང་བཅས་མཆོམས་མི་ཆད་པར་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།

ཕག་གྲུ་རྒྱངས་གྱི་གདུང་རྒྱུད་སྐྱུ་ལྷ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་གྱིས་ཕག་གྲུ་དོ་རྒྱལ་
པོའི་ཆོས་རྒྱུན་ཕག་གྲུ་བཀའ་བརྒྱུད་གྱི་གདན་ས་མཛད་དེ་རང་བརྒྱུད་གྱི་སླ་སློབ་
ནམས་ནས་གདན་ས་རིམ་པར་བསྐྱུངས་ཏེ། ཏའི་སི་ཏུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་

[༡] <http://www.tye-gar.org/tip/?uid=pg4-3>

[༢] ས་སྐྱ་གོང་མ་རྣམ་ལྟའི་ནང་གི་ཐོག་མ།

[༣] ཀུན་དགའ་སྟེང་པོའི་བྱ།

[༤] གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཆ་པོ།

[༥] ས་པཏ་གྱི་ཆ་པོ།

[༦] ཏུང་དཀར་སློ་བཟང་འཕྲིན་ལས། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་སྐོར་བཤད་པ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།

༡༩༩༡/༡ པེ་ཅིན་ཏུ་པར་ཐེངས་ ༡ བརྒྱབ་པ། ཤོག་གངས་ ༣༩ ནང་གསལ།

དཔལ་ལ་སྐྱེ་པའི་ལག་ནས་སྲིད་དབང་འཕྲོག་སྟེ་ངག་དབང་བཟུང་གིས་གྲགས་པ་ལ་
སོགས་བར་དུ་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱུར་བའི་སྲིད་དབང་བཟུང་བ་
དང་། མཐར་མྱེ་པ་གཙང་པས་སྲིད་དབང་འཕྲོག་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་སྒྲུབ་དཔོན་གྱི་
བརྒྱུད་པ་མཐུག་འབྲེལ་བར་སྣང་།

འབྲི་ཁྲུང་ནི་སྐྱེ་པའི་གདུང་རྒྱུད་སྟོབ་པ་འཛིག་ཉེན་མགོན་པོ་རིན་ཆེན་དཔལ་གྱིས་
འབྲི་ཁྲུང་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་བྱུང་མཐའ་བཙུགས་པ་ནས། རྗེས་སུ་དགོན་
མཆོག་རིན་ཆེན་དང་རིག་འཛིན་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྐྱེ་པའི་གདུང་རྒྱུད་ཆད་
སྟབས། སྐུ་ལ་སྐྱེ་པོས་འཛིན་གྱི་བྱེད་ཐབས་སྐྱུད་དེ་གཅེན་དགོན་མཆོག་རིན་ཆེན་གྱི་
ཡང་སྲིད་དུ་སྐུ་ལ་སྐྱེ་པོས་མཆོག་འཕྲིན་ལས་བཟང་པོ་ནས་བཟུང་འཕྲིན་ལས་ལྷན་
བྱུང་བར་ཆེ་ཆད་སྐྱེ་པའི་བདུན་དང་། གཙུང་རིན་ཆེན་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ཡང་སྲིད་དུ་
སྐུ་ལ་སྐྱེ་པོས་བྱུང་ཆོས་རྒྱལ་ནས་བཟུང་བཞུག་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ་བར་ཆུང་ཆད་
སྐྱེ་པའི་བརྒྱུད་བྱུང་སྟེ། དུས་ཕྱིས་འབྲི་ཁྲུང་ཆེ་ཆད་དང་ཆུང་ཆད་ཞེས་སྐུ་ལ་སྐྱེ་གཉིས་
ཀྱིས་འབྲི་ཁྲུང་པའི་ཆོས་སྲིད་སྟོང་བར་མཛད་པ་དེ་ཡིན།

མཁན་བརྒྱུད།

མཁན་བརྒྱུད་རྒྱུད་འཛིན་ནི་གཙོ་བོ་སྐྱེ་མ་གཅིག་གི་དྲུང་ནས་ཆོས་ཐོབ་པའི་སྟོབ་མ་
དག་གིས་རང་རང་གི་གནས་གཞི་བཟུང་སྟེ་ཆོས་བརྒྱུད་སྟེལ་ནས་རྒྱུད་འཛིན་བྱེད་པའི་
དོན་ཡིན་ལ། དེ་སྐྱེ་སྐབས་ཤིག་བོད་ཀྱི་ས་ཕྱོགས་གང་སར་དགོན་པས་བྱུང་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་
བ་ནི། མཁན་བརྒྱུད་མང་དགས་པར་བཞེན་ནས་བྱུང་བར་ཡང་གྲགས་སོ། ཡང་གདན་
ས་ཀྱི་ཆད་ཆེ་ལག་ན་མས་སུ་མདོ་སྐྱེགས་ཀྱི་སྟོབ་གཉེར་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དག་གི་མཆོན་

གཞུང་བསྐྱུ་རུབ་ཀྱིས་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་སྤུལ་ཞིང་། ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་
མཆོག་ནས་ཐུགས་བརྟག་དང་། ཡེ་ཤེས་ཞིབ་གཟིགས་ཀྱིས་འོས་མིའི་ཁོངས་ནས་གཅིག་
ལ་མཁན་པོའི་ཕྱག་རྟགས་སྤུལ་རྗེས་དེ་ཉིད་མཁན་པོའི་ཁྲིར་འཁོད་པ་དང་། མཁན་པོ་
དེ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུ་ཆང་དེ་དང་དེའི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་མཛད་འགན་བཞེས་ཏེ་ལོ་ཡུན་ལྔ་
འམ་བདུན་ལ་སོགས་པ་གནང་ནས་མཐར་མཁན་པོ་འབྲུལ་བ་དང་། དེ་ཉིད་ཀྱི་མཆོག་
མཁན་བརྒྱུད་གསལ་འདེབས་སུ་འགོད་འདུག་དང་མཁན་པོ་ཁྲི་བཤོལ་གནང་རྗེས་སྐར་
ཡང་མཁན་པོ་གསར་པ་བསྐོས་གཞག་མཛད་པའི་ལམ་སྲོལ་ཡོད་པ་དེ་རེད། དེ་བཞིན་
བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུ་བྱང་བོན་བཅས་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཆུང་ཆང་
མར་ཆོས་སྲིད་མཛད་འགན་མཁན་སྤྱ་གཅིག་གིས་ཀྱང་གནང་སྲོལ་ཡོད་པ་སོགས་ནི་
མཁན་བརྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུད་འཛིན་ལམ་སྤྱུགས་ཤིག་དང་། ཡང་གྲགས་ཅན་མཁན་པོ་འགའི་
སྤྱི་སྤྱུལ་ངོས་འཛིན་ཁུས་པ་ནམས་ལ་མཁན་སྤུལ་ཞེས་འབོད་སྲོལ་བྱུང་།

དགའ་ལྷན་ཁྲི་རབས།

དགའ་ལྷན་ཁྲི་རབས་གྲངས་རབས་རྒྱུད་འཛིན་ནི། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོ་ཅམ་ལ་བཀའ་བརྒྱུད་
པའི་སྡེ་སྲིད་སྲིད་དབང་གིས་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱར་བའི་དུས་
སྐབས་སུ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་དགེ་ལུགས་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཐོག་མར་སྲོལ་གཏོད་
མཛད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༩ ལོར་དགའ་ལྷན་དགོན་པ་ཕྱག་བཏབ་སྟེ་གསེར་སྤྲིར་བཞུགས་
པ་ནས་བཟུང་སྤྱི་སྡེ་དེར་བཞུགས་ནས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་རྒྱལ་ཆ་བཀའ་དང་མཁན་རིམ་
པར་དགའ་ལྷན་ཁྲི་པ་ཞེས་བརྗོད་ལ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ནས་ད་ལྟའི་སྤྱི་པ་སྤྱུབ་བསྟན་ཉི་མ་
ལུང་རྟོགས་བསྟན་འཛིན་ལོར་བུའི་^[1]བར་སྤྱི་ཐོག་བརྒྱུད་དང་གཉིས་བྱུང་། དགའ་ལྷན་

[1] མཆན། ཡོངས་གྲགས་སུ་རི་རྫོང་སྤྱུལ་མཆོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་

ཁྲི་པ་ནི་ཁྲ་སྤྱལ་གཞན་ལྟར་སྤྱེ་སྤྱལ་ངོས་འདྲིན་ཁྲུས་ཏེ་བསྐྱོས་པ་ཞིག་མིན་ལ། མང་
ཆེ་བ་ནི་གྲ་རྒྱ་གི་ཐོག་ནས་དཀའ་སྤྱད་དུ་མས་སྤྱངས་བཅོན་མཛད་དེ་མདོ་སྤགས་
གཞུང་ལྷགས་ཀྱན་ལ་མཁྱེན་པ་ཕུལ་དུ་བྱིན་ནས་ཁྲི་པར་ཕེབས་པས། ཁྲི་པ་ནི་ཁྲ་སེར་
བསྟན་པ་འདྲིན་ཅིང་སྤེལ་བར་མཛད་མཁན་དུ་གྲགས།

མཆན་གནས་དེར་ཕེབས་པར་བྱིས་ཆང་གི་འཁོས་འབྱོར་དང་། དབང་
སྟོབས་ཆེ་ཆུང་སོགས་རིས་སུ་མ་མཆིས་པ་ནི་བོད་པའི་གཏམ་དཔེར་ཡང་། “ཨ་མའི་
བུ་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་ན། དགའ་ལྡན་གསེར་བྱིར་བདག་པོ་མེད།” ཅེས་བཤད་སྟོལ་ཡོད་
པ་ལྟར་ཡིན། དེ་ཡང་གདན་ས་གསུམ་^[༩]ནང་གི་གཞུང་ཆེན་ཀ་པོད་ལྟར་སྟོབ་གཉེར་
ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་དག་གིས་དགེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་མཆན་བཞེས་སོགས་མཛད་པ་
དང་། དེ་ནས་ཤར་བྱང་ཆོས་རྒྱུ་ཕེབས་རྒྱུ་འཕྲུལ་གྱིས། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་^[༡༠]བསྐྱོ་
གཞག་པ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལས་གཞན་པའི་བསྐྱོ་གཞག་གནང་སྟོལ་མེད་པ་
དེ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཞི་ཚའི་ལམ་སྟོལ་དུ་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་ཞིག་
གི་སྤྱེ་སྤྱལ་ཕེབས་པ་དེར་ཁྲི་སྤྱལ་ཞེས་ཁྲུ་སྟོལ་བྱུང་།

ཁྲ་སྤྱལ་ངོས་འདྲིན་དང་བརྒྱུད་འདྲིན་ལམ་ལྷགས།

དེ་ཡང་བྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་མགོ་སྟོད་དུ་ཀམ་པ་ལྷའི་སྟོབ་མ་ནམས་
ཀྱིས་ཁོང་ཀམ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པའི་ལྷང་མཐུན་ཡང་སྤྱལ་དུ་ངོས་འདྲིན་གྱིས་དང་
མོས་བྱས་པ་ནས་བྱུང་བར་གྲགས་པ་དང་། ཡང་ཀམ་པ་ལྷའི་གཤེགས་རྒྱུ་ལོ་ ༡༡༩༩
ལོར་མངའ་རིས་མང་ཡུལ་དུ་འཁྲུངས་པའི་བྲི་འུ་ཆོས་སྟོབ་དཔལ་བཟང་གིས་སྟོན་

[༩] མཆན། དགའ་ལྡན། འབྲས་སྤངས། སེར།

[༡༠] མཆན། ཁྲི་ཐོག་སོ་ལྟ་པ་འཇམ་དབྱངས་དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་བར་ཁྲི་བཞུགས་ལོ་ཆད་གཏན་འཁེལ་མེད་
ཀྱང་། ཁྲི་ཐོག་སོ་དུག་པ་ཀོང་པོ་བསྟན་འདྲིན་ལེགས་བཤད་ཀྱི་རྒྱུ་སྤྱད་གའ་ལྡན་ཁྲི་འདྲིན་ལོ་བདུན་རེ་ཡིན་པར་སྟེ་
པ་གཅིང་པས་གཏན་ལ་མཁུ། གྲུང་དཀའ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཤོག་གངས་ ༥༩༩ ནང་གསལ།

གནས་རྒྱུ་དེ་གསུང་འཁུལ་མེད་སྤྱོད་པ་དང་མཚན་ལྟ་གི་མཛད་སྟོན་བཅས་
ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ཆེན་ཨོ་རྒྱུན་པས་ཀམ་རང་བྱུང་དོ་རྩེ་དེ་ཉིད་ཀམ་སྤྱོད་མེད་གཉིས་
པ་ཀམ་པ་ལྷིའི་ཡང་སྤྱིད་དུ་ངོས་འདིན་མཛད་པ་དེ་ནས་བཟུང་བོད་དུ་སྤྱོད་པ་ངོས་
འདིན་བྱེད་པའི་ལམ་སྟེན་དངོས་སུ་འགོ་རྒྱུགས་པར་ངོས་འདིན་བྱེད་པ་དེ་ཡིན།^[17]
དེ་སྤྱི་རྒྱུ་གར་དུ་བྱི་རོལ་པ་དང་། རང་པ་དང་། རང་པའི་རང་དུ་འང་བྱེ་བྲག་སྤྱོད་པ་
དང་། མདོ་སྤྱོད་པ། སེམས་ཅམ་པ་དང་། དབུ་མ་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་མི་འདྲ་
བ་མང་དུ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ལུལ་དུ་དར་བའི་ལྟ་གྲུབ་ནི་པལ་ཆེར་དབུ་མ་པ་དང་།
དེའང་དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་སོགས་བཤད་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཆེན་པོ་དག་གིས་ཆོས་བརྒྱུད་འདིན་པ་
དང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པའི་རང་དུ་རང་གསེས་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་
གྲུབ་མཐའ་མི་འདྲ་བ་ནི། རྟེན་མ་པ་དང་། བཀའ་གདམས་པ། བཀའ་བརྒྱུད་པ།^[18]
ས་སྤྱོད་པ། དགོ་ལུགས་པ། རོ་རང་པ། ཞི་བྱེད་པ་སོགས་དར་བྱུང་རིམ་པར་བྱུང་བ་རེད།

རྒྱ་རྒྱུན་དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྤངས་འོག་ཐོག་མའི་སྤྱོད་པ་ངོས་འདིན་བྱུང་སྤངས་
ཀྱི་རིམ་པར་འགྱུར་ལོག་བྱུང་བ་ནི། བྱིས་པ་ཞིག་གིས་ང་འདི་དང་་་་དེ་འདྲ་ཞིག་གི་སྤྱོད་
སྤྱིད་ཡིན་པའི་རང་རྟགས་དངོས་བྱུང་ཐོན་མིན་དེ་ལྟར་ཡང་། སྤྱོད་པ་གོང་མ་གཤེགས་
པའི་རྒྱུ་ཡང་སྤྱིད་བྱིས་པའི་ཁྲོད་དུ་འཆོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ལམ་སྟེན་སུ་གྱུར་བ་རེད།
དེ་ཡང་ཆོས་བརྒྱུད་དེ་དང་དེ་ཉིད་ཁ་བྲལ་ཐོར་བཤེག་དང་། སྤྱོད་པ་ལྷགས་ཉམས་
དམས་སུ་མི་འགོ་བར། སྤྱོད་པ་མའི་སྤྱོད་པ་ནམས་ཀྱི་དང་འདུན་རྒྱུན་གནས་སོགས་
ཀྱི་བྱིར་དུ་སྤྱོད་པ་མའི་ཡང་སྤྱིད་བཅའ་འཆོལ་ངོས་འདིན་ལྟས་ཏེ་གཅིག་ལྷལ་གཅིག་

[17] སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་བཟུང་། བོད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་རྒྱུ་ལྟར་བཤད། ཐོག་གུངས་ 1 པར་གསལ།

[18] མཆོག་ བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་རང་ལ་ཡང་རང་གསེས་ཆེ་བཞི་རྒྱུད་ཡོད་པ་སྤྱོད། དུགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད། བཀ་
གྲུ་བཀའ་བརྒྱུད། འབབ་རོམ་བཀའ་བརྒྱུད། ཀམ་(མཚུར་ལུ)བཀའ་བརྒྱུད་བཅས་ནི་དུགས་པོ་ལྟ་རྒྱུ་རང་ནས་ཐད་ཀར་
བརྒྱུད་པའི་ཆོས་ལུགས་ཡིན་པར་བརྟེན་ཆེ་བཞི་དང་། འབྲི་གུང་བཀའ་བརྒྱུད། ལྷག་ལུང་བཀའ་བརྒྱུད། ཁྲོ་སྤྱོད་བཀའ་
བརྒྱུད། འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱུད། སྤྱོད་པ་བཀའ་བརྒྱུད། ཡེལ་པ་བཀའ་བརྒྱུད། གཡའ་བཟང་བཀའ་བརྒྱུད། ལྷག་གསེབ་
བཀའ་བརྒྱུད་བཅས་དུགས་པོ་ལྟ་རྒྱུ་སྤྱོད་པ་བརྒྱུད་ལས་སོ་སོར་བྱིས་པའི་བརྒྱུད་འདིན་རྒྱུ་ལ་རྒྱུད་བརྒྱུད་ཟེར།

འདིན་བྱེད་པའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འདིན་གྱི་རྒྱུད་འདིན་ལམ་ལུགས་སྤྱད་ནས་ཡང་སྲིད་
འཆོལ་སྒྲུག་བྱེད་པའི་རིམ་པ་དེ་བྱུང་ཡོད། ཡང་སྲིད་ངོས་འདིན་ཞུ་སྲོལ་བྱུང་བ་ནས་
ཡང་སྒྲུལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཛད་འགན་གཙོ་བོ་ནི། སྒྲ་གོང་མའི་མཛད་པ་རྒྱན་སྦྱོང་གིས་
བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་དར་འཕེལ་
དང་། དགོན་སྡེའི་རྒྱུད་འདིན་སོགས་ཡིན་པས་དེའི་ཐད་མཛད་རྗེས་སྐབས་ཆེན་ཐོན་
པ་ཡང་ངི་སྟེད་ཅིག་བྱུང་ཡོད།

སྦྱར་རྒྱལ་བསྟན་འདིན་སྦྱོང་གི་འཕེལ་རིམ་ནང་སླ་མ་སྦྱིས་ཆེན་དམ་པ་
མང་པོའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འདིན་བྱེད་པའི་བོད་ཀྱི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྲོལ་རྒྱུ་
དར་འཕེལ་བྱུང་བ་དེས་བསྟན་འགྲོ་སྦྱི་དང་། ཡང་སྦོས་དགོན་སྡེ་ཞིག་འདིན་སྦྱོང་
བྱེད་པར་སླ་མ་སྦྱུལ་སྦྱ་ཞིག་ངས་པར་དགོས་གཤམ་བྱུང་བ་ནི། སླ་སྦྱུལ་དེའི་མཆན་རྒྱས་
ལས་དགེ་འདུན་འདུས་སྡེའི་འཆོ་བའི་མཐུན་སྦྱེན་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་
ཀྱི་པན་པ་སྐབས་ཆེན་ཞིག་བསྟན་སྐབ་པ་བྱུང་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་མ་ཆད། ཆོས་བརྒྱུད་
དེ་དང་དེའི་གྲུབ་མཐའ་མུ་མཐུད་རྒྱུད་འདིན་དང་སྟེ་ཁྲིད་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་རིམ་སྦྱོང་
བྱེད་སྐབ་པ་ལྟན། འདིག་རྟེན་སྦྱི་ཆོགས་ཀྱི་མི་སྡེས་དད་བཀྱར་ཡིད་ཆེས་ལྡན་པས་སྦྱི་
ཆོགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་སེལ་བའི་བྱ་བ་སྦྱིར་བཏང་གི་རྒྱས་པ་ལྡན་པའི་མི་ཞིག་ལས་
ལྷག་པ་ནི། དཔེར་ན། ས་ཁུལ་དེ་དང་། ཡུལ་ལུང་དེའི་ཡུལ་མིས་དད་བཀྱར་ཞུས་འི་
སླ་ཆེན་ཞིག་ནས་སྤང་སྤང་གི་བཀའ་མོལ་ཆོག་གཅིག་གསུངས་ན། ཡུལ་ལུང་དེ་དང་
དེའི་མི་སེར་ཡོངས་ནས་ཉན་འདོག་གནང་སྟེ་རྒྱག་གཅིག་མཆོངས་གཅིག་གིས་ལྷགས་
སྦྱེན་སྦྱོང་སྐབ་པའི་རྒྱས་པ་ཞིག་ལྡན་ཡོད། དཔེར་ན་ཡུལ་ལུང་དབར་རྩ་ས་ཚོང་གིང་
གི་ཆབས་ཆེ་བའི་མི་གསོད་ཀྱི་སྦྱེན་ངན་འཕྲད་སྐབས་དག་སྦྱོང་སྲིད་གཞུང་ཞིག་ནས་
ཞི་དག་གི་བྱ་ཐབས་སྣ་མང་སྤྱད་དེ་བཀག་ཁྱུང་མི་འཁོག་པར། གང་ལྟར་སེལ་མི་སྐབ་
པའི་གནད་དོན་ལག་གཅིག་ཡུལ་ལུང་ཚྭ་གས་པན་ཚུན་གྱི་སླ་མ་སྦྱུལ་སྦྱིས་འདུམ་སྦྱིག་

གནང་སྟེ་ཚོད་པ་ཞི་བའི་རྣམ་པ་སྒྲ་ལྷག་གཅིག་ཐོན་དང་འཐོན་སྤུས་སུ་ཡོད།

གཞན་ཡང་ཆོས་རྒྱུན་དང་དགོན་སྡེ་བདག་སྐྱོང་སོགས་ཀྱི་ཐད། སྒྲ་མ་སྒྲུལ་སྐྱའི་རྣམ་མཐུར་བཞེན་ནས་སྒྲ་མ་སྒྲུལ་སྐྱ་རིམ་པས་མཆོད་འབུལ་སྒྱི་འཛིག་ཏུ་འཛིག་གནང་མཛད་པའི་རྒྱ་ཐོར་སྒྱི་རྩལ་ཁྱད་མང་དུ་བྱུང་བ་ནི། དགོན་སྡེ་ཁག་ནང་དུ་ཆ་ཆེའི་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཉེན་བཞེངས་བསྐྱུན་དང་། ཉིང་མཆོད་ཆས་སོགས་རིན་ཐང་ཅན་གྱི་མཆོད་ཆས་མང་དུ་བཞེངས་བསྐྱུན་མཛད་པ། སྒྲ་སྒྲུལ་པལ་ཆེ་བར་སྒྲ་བྲང་རེ་ཡོད་པ་དང་སྒྲ་སྒྲུལ་ལ་ཡང་སྲིད་ཡོད་སྟབས་སྒྲ་སྒྲུལ་གྱི་སྒྲ་བྲང་དེའི་རྒྱ་དངོས་སྐྱ་ཆས་རྣམས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་མཆོམས་མི་ཆད་པར་བདག་འཛིན་ཡོད་པས། དགོན་པ་དང་བྱིམ་གཞིས་ཀྱི་བར་ཐག་ཆོད་ཅིང་། དེ་བས་གཉེན་ཉེས་སྐྱ་གོང་མའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཟང་ཟེང་སྐྱོང་བའི་ལམ་ལུགས་དེ་ཡོངས་སུ་བཀག་ནས་མཐར་ཐུག་ཡོད་ཆད་སྒྲ་བྲང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དགེ་འདུན་འདུས་སྡེ་དང་དགོན་པར་ཕན་གུར་གྱི་དགེ་མཆོན་སྣ་ཆོགས་ཤིག་བྱུང་དུ་འབྲེལ་ཡོད་པ་བཅས་རེད།

སྒྲ་སྒྲུལ་ཡང་སྲིད་འཕེལ་རྒྱས།

ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་དར་སྲོལ་བྱུང་བའི་རྗེས་ཆོས་བརྒྱུད་སོ་སོའི་སྒྲ་མ་གཙོ་བོའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་སྤྱད། དུལ་ལུང་དེ་དང་དེའི་དུལ་མི་ཆོས་དད་བཀུར་བྱ་སའི་སྐབས་མགོན་སོགས་སྒྲ་མ་སྒྲུལ་སྐྱའི་ཡང་སྲིད་ཁྱད་རི་སྟེད་ཅིག་ངོས་འཛིན་བྱ་བའི་སྲོལ་དར་བྱབ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། ཡང་སྒྱི་ཆོགས་ནང་ཕན་རྣམས་ལྷན་པའི་དགེ་བཤེས་ཆེ་གེ་མོས་དགོན་པ་དང་སློབ་གཉེར་ཁང་སོགས་བཙུགས་ཏེ་སློབ་ཆོགས་བསྐྱུངས་ནས་དེ་གཤེགས་པའི་རྗེས། དེའི་སློབ་མ་དག་གིས་དགོན་བདག་སྐྱེ་སྒྲུལ་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་སྐྱ་སྡེང་རིམ་པ་ཕེབས་པ་དང་། ཡང་དགེ་

སྤང་ཆེ་གེ་མོའི་ཡང་སྲིད་དང་། མཚམས་པ་ཆེ་གེ་མོའི་ཡང་སྲིད། གཏེར་སྟོན་ཆེ་གེ་མོའི་ཡང་སྲིད། མཁན་པོ་ཆེ་གེ་མོའི་ཡང་སྲིད་ཟེར་བ་ལ་སོགས་སྣ་ཆོགས་ཤིག་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྟོལ་བྱུང་ཡོད།

སླ་མ་སྟུལ་སྟུའི་མཚན་གྱི་ནམ་གངས་ཀྱང་ཕྱོགས་འདྲ་བ་མང་དུ་ཡོད་པ་ནི།
སླ་མ་དང་། སླ་སྟུལ། སྟེ་སྟུལ། རིན་པོ་ཆེ། སྟེ་སྲིད། རྩེ་སྲིད། ཡང་སྲིད། མ་འདས་
སྟུལ་སྟུ། ཡབ་སྟུལ། ཡུམ་སྟུལ། ཨ་མ་དོའི་ཕྱོགས་ནས་སླ་མ་སྟུལ་སྟུར་“ཨ་ལགས་”ཞེས་
འབོད་སྟོལ་ཡང་བྱུང་། ཡང་གོ་བབས་ཀྱི་ཆ་ནས་ནམ་གངས་ཀྱི་རིམ་པ་གཞན་ཞིག་
ཡོད་པ་ནི། བོད་དབུས་ཁུལ་གྱི་གདན་ས་གསུམ་ནང་རྒྱལ་སྟུལ་དང་། ཆོགས་ཆེན་
སྟུལ་སྟུ། ཁྲི་སྟུལ། མཁན་སྟུལ་ཟེར་བ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་དོ།

ཡང་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་དེ་སྟུམ་རྒྱན་འབྱུངས་བྱུང་བ་བྱུང་ཡོད་དམ།

རྒྱ་གཞུང་གིས་རྟག་དུ་ཤོད་ཡས་ལ། གྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་རིམ་བྱུང་གིས་སླ་སྟུལ་
ཡང་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བར་ཆད་མཐོའི་མཐོང་ཆེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།^[1] ཅེས་འུད་ཤོབ་ཤོད་པ་
དང་ཚྭ་ཡིག་སྟེལ་བ་སོགས་དེ་ལྟར་བྱས་ཡོད། དོན་དངོས་ཐོག་དེ་དག་བདེན་པ་ཚ་
བ་ནས་མིན་པ་རེད། དེ་ཡང་ཡོངས་གྲགས་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཞིབ་
འཇུག་ཡིག་ཆའི་ནང་།

ཉེ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐད་སླ་སྟུལ་ངོས་འཛིན་ནི་ལྟུལ་བ་ཡབ་སྟུམ་གཉིས་གང་
རུང་གིས་ངོས་འཛིན་ཐག་གཅོད་གནང་གི་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བོད་དུ་དུས་
འགྱུར་བྱུང་བ་ནས་ ༡༩༩༠ གྱུ་གངས་བར་སྐབས་ཤིག་རིང་བོད་ནང་སླ་སྟུལ་ཡང་
སྲིད་ངོས་འཛིན་ཞུ་བྱེད་པ་སོགས་ཡོངས་སུ་མཚམས་ཆད་པ་རེད། ད་ཕན་ལོ་

[1] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2011-10/10/node_42.htm ལྟ་རྒྱུ་དེ། བོད་
བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སླ་སྟུལ་གྱི་ཡང་སྲིད་ལམ་ལུགས་སྟོར་སློང་བ། བོད་ལྗོངས་ཉེན་ཆོག་ལྟུང་པར་ངོས་ ༡ པར་གསལ།

བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་པའི་དབུ་ཁྲིད་སོ་སོ་ནས་མཐའ་
མའི་ཆོག་མཆན་མ་གནང་བར་ཡང་སྒྲུལ་ཆད་ལྟན་དུ་ངོས་འཛིན་མི་བྱེད།

༡. ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་པའི་དབུ་ཁྲིད་ཁག་ནས་
ངོས་འཛིན་མ་གནང་བའི་སྒྲ་སྒྲུལ་རྩུན་མ་ཐོན་རིགས་ཆོས་དོན་ལྟན་ཆོགས་མ་
ཚུགས་བར། ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་སོ་སོ་ནས་ཆོས་
རིག་ལས་བྱངས་སུ་སྟན་གསན་གནང་རྒྱ་དང་། ཆོས་རིག་ལས་བྱངས་ནས་ཆོས་
བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་སོ་སོའི་དབུ་ཁྲིད་ནམ་པར་དགོངས་
བསྐྱར་ཞུས་ཏེ། ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་སོ་སོའི་དབུ་
ཁྲིད་ནམ་པས་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་སྒྲ་སྒྲུལ་ངོ་མ་མིན་པ་བཀའ་ལན་འབྱོར་བྱུང་
མཚམས་སྒྲ་སྒྲུལ་རྩུན་མ་ཡིན་པའི་གསལ་བསྒྲགས་གནང་རྒྱ།^[༡༥]

ཞེས་དང་། དེ་ནས་“ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ལྷ་ ༡ ཆོས་ ༤ ནས་ ༡ བར་བོད་ཀྱི་ཆོས་
བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་པའི་དབུ་ཁྲིད་སྒྲ་ཆེན་དང་སྐྱ་ཆབ་ནམ་
པ། སྐྱ་ཆབ་བཞུགས་པའི་ཆོས་ཆོགས་ཐེངས་བརྒྱ་པ་དེ་རྣམས་ལྷ་ལྷར་ཚུགས། སྐབས་
དེར་གོང་གསལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་སོ་སོའི་
སྒྲ་སྒྲུལ་ངོས་འཛིན་ཞུ་ཞུགས་ཆ་འཛིན་འདི་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་གནང་རྒྱར་རྒྱབ་
གཉེར་གྲོས་ཆོད་”^[༡༦]ཀྱང་འཛིན་གནང་མཛད་ཡོད་པས། བོད་བརྒྱད་ནང་བཞུག་གི་
ཞུགས་ནས་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་གྱི་བྱ་བ་དེ་མུ་མཐུད་རྒྱན་སྲིད་གནང་ཐུབ་པ་བྱུང་
ཡོད་པ་དེ་ཡོངས་གྲགས་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཡིག་ཆའི་

[༡༥] བོད་མིའི་སློབ་འཇུགས་ཆོས་རིག་ལས་བྱངས་ནས་པར་སྐྱོན་འབྲེམས་སྟེལ། ༡༠༠༩/༤/༡ ནས་ ༡ བར་
རྣམས་ལ། ༥ཀྱལ་དབང་སྐྱ་ཐེང་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་དབུ་བཞུགས་ཐོག་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་
གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་པའི་དབུ་ཁྲིད་སྒྲ་ཆེན་དང་སྐྱ་ཆབ་ནམ་པའི་ལྟན་ཆོགས་ཞེས་པའི་དེབ། ཞོག་གངས་ ༤༤-༤༥
ནང་གསལ།

[༡༦] བོད་མིའི་སློབ་འཇུགས་ཆོས་རིག་ལས་བྱངས་ནས་པར་སྐྱོན་འབྲེམས་སྟེལ། ༡༠༠༩/༡/༤ ནས་ ༡ བར་བོད་ཀྱི་
ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུང་བོན་བཅས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་སྒྲ་ཆེན་ནམ་པ་དང་སྐྱ་ཆབ་བཅས་ཞུགས་པའི་ཆོས་
ཆོགས་ཐེངས་བརྒྱ་པ་ཞེས་པའི་དེབ། ཞོག་གངས་ ༤༩-༥༩ ནང་གསལ།

ནང་ལ་ཡང་།

“ ༡༩༥༩ ལོ་ནས་བཟུང་བོད་ལྗང་པ་ཁོ་ནར་ཉམས་ལེན་བྱས་ཏེ་བསྐྱད་པའི་ནང་
པའི་ཆོས་ལུགས་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་སྤྱགས་དང་བཅས་པ་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ་
དར་བྱུང་ཆེན་པོ་བྱུང་ནས། དེར་འཛམ་གླིང་ཆོས་ལུགས་ཁག་ནང་གོ་གནས་གཙོ་
ཆེ་བ་ཞིག་དང་། ལྷོ་བས་ཤུགས་ཆེ་གས་ཤིག་ཏུ་སོང་ནས་ཡོད་སྐད། དེ་དག་གི་ནམ་
པ་མཆོན་བྱེད་དགོན་པར་མཆོན་ནའང་རྒྱ་གར་ཡུལ་ཁོ་ནར་ནང་པའི་དགོན་པ་ཆེ་
འབྲིང་བསྟོམས་ ༡༢༠ ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་གི་དགོ་འདུན་དང་། བཅུན་
མ། སྤྱགས་པ་ལ་སོགས་པ་ཁྱོན་ཞལ་གྲངས་ ༢༠༠༠ ཙམ་བཞུགས། སྤྲེལ་དང་སྤྱུལ་
སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་དེ་ཡོད་ཞལ་གྲངས་ ༤༠༠ ལྷོ་དང་། དེ་ལས་ ༡༩༥༩ ལོ་ནས་
༡༩༥༥ ལོ་བར་ངོས་འཛིན་གསར་ཐོན་བྱུང་བའི་སྤྱུལ་ ༡༠༠ ལྷག་ཙམ་ཟིན་ཡོད་
པས། རྒྱལ་དུ་ཡོད་པའི་སྤྱུལ་སྤྱི་འབྲེལ་གྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༤༠ ཙམ་ཟིན། དེ་
དག་མང་ཆེ་བ་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་འཛིན་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་གྲགས།”[༡]

ཞེས་གསལ་བ་འདིས། སྤྲེལ་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡང་སྤྱི་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུན་འཛིན་བྱ་བར་སྤྱུས་
སྤྱོད་ཆེན་གནང་གི་ཡོད་མེད་གསལ་འཕྲོད་ཡོང་ངེས་རེད། དཔེར་ན། རྒྱ་ལོ་ ༡༩༥༠
ལྷ་གྲངས་ནས་བོད་ནང་སྤྲེལ་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡང་སྤྱི་ལྗོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལྗོངས་ལྷ་གྲངས་
མཆོག་ནས་ངོས་འཛིན་གནང་སྟོར་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཆོག་ཤོག་ཐོག་ཏུ་ཡང་
འཁོད་ཡོད་པ་སྟེ། “དུས་རབས་གོང་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པ་ནས་ ༡༩༩༤ ལོ་ཁོ་
ནའི་བར་རྒྱ་ལའི་སྤྲེལ་སྤྱུལ་སྤྱི་ལྗོངས་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡང་སྤྱི་ལྗོངས་ཀྱི་དགོན་སྤྱུལ་
སྤྱི་ལྗོངས་ ༡༡༥ ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད།”[༢] ཅེས་དང་། ཡང་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཡིག་

[༡] བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཆོག་ཤོག་ཆེན་རིག་ཁང་ཆོས་ལུགས་ཞིབ་འཇུག་ཐོའོ། བོད་དུ་དར་པའི་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡང་སྤྱི་ལྗོངས་ཀྱི་ལེན་པའི་སྟོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ། ལེའུ་ ༡ ནང་གསལ། བོད་ཀྱི་ནང་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
རྒྱལ་དུ་དར་བ་དང་དེ་མཐུན་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡང་སྤྱི་ལྗོངས་ཀྱི་ལེན་པའི་སྟོར་བ་དང་ངོས་འཛིན་བྱེད་ལུགས་ཀྱི་འབྲེལ་སྟོར་ནང་གསལ།
[༢] བུ་ཆུང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡང་སྤྱི་ལྗོངས་ཀྱི་ལེན་པའི་སྟོར་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡང་སྤྱི་ལྗོངས་ཀྱི་ལེན་པའི་སྟོར་སྤྱུལ་
ཉེན་ཆོག་པར་ངོས་ ༡ པར་གསལ།

ཆའི་ནང་“༡༩༩༡ ནས་བཟུང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་། ཟླ་ཁོན། མཚོ་སྔོན། ཀན་སུ་ལྷུ། ཡུན་ནན་བཅས་ཁིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལྷ་ཡིས་སྐྱུ་ལྷ་ཡང་སྲིད་གསར་པ་ ༡༠༠༠ ཅམ་ཆོག་མཆན་གནང་ནས་དད་ལྡན་མང་ཆོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་སྐོང་ཐུབ་པ་བྱས་ཡོད།”^[༡༡] ཟེར་བ་འདི་ལས་ ༡༩༥༩ ལོར་བོད་ས་བཅན་བཟུང་བྱས་པ་ནས་བཟུང་ ༡༩༩༡ བར་ལོ་ངོ་ ༣༣ རིང་བོད་ནང་རྒྱ་གཞུང་གི་འཛིན་སྐྱོང་འོག་ཡང་སྲིད་ཅོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུའི་བྱ་བ་ཐད་དེ་མཚམས་ཡོད་པ་གསལ་ར་འབྲོང་ངེས་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བརྟན་པའི་ཡིག་ཆ་དཀར་པོའི་ཐོག “བོད་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་སྐྱུ་ལྷ་ ༣༥༥ ཡོད།” ཅས་འཁོད། དོན་དངོས་ཇི་ལྟར་ཡིན་མིན་ལ་མ་བཟོས་པར་བོད་རིགས་རྒྱ་ཆའི་མི་མང་གི་ཁྲོད་དུ་བསྟན་འགྲོའི་ཁྱུང་ཆེན་བྱེད་བའི་སྐྱུ་ལྷ་སྐྱུ་མིང་དོན་མཚུངས་པ་མང་དག་ཅིག་གིས་ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་གཞན་དབང་སྟབས་བསྟུན་སོགས་སྐྱུ་ངལ་ལ་འདྲེས་མེད་ཀྱིས་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱན་འཛིན་དང་། འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་བདེ་བསྟུན་དང་སྐྱོན་བཞིན་ཡོད་ལ། ཡང་ཆོས་དང་སྲིད་ཀྱི་དབང་འཛིན་རྒྱུ་གནས་ཆེད་ཅོས་འཛིན་ཞུས་པའི་སྐྱུ་ལྷ་སྐྱུའི་མཆན་ཅན་ཉུང་ཤས་ནི་ཆོ་འདི་སྣང་གི་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐོབ་གོས་དང་། གང་མ་སྟན་གྲགས། རྒྱ་ཁོར་དབང་ཐང་ཅམ་གྱི་ཆེད་དུ་སྐྱུ་ལྷ་སྐྱུའི་མཛད་པ་ལས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་འགྱུར་བ་ཡང་ཡོད་བཞིན་པ་བཅས་སོ།

མདོར་ན། བསྟན་འཛིན་གྱི་སྐྱུ་ལྷ་སྐྱུའི་མཆན་འཆང་བ་ཞིག་ཡིན་ན། བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་མཛད་རྗེས་ཤིག་ངེས་པར་ཡོད་དགོས་ཏེ། རྗེ་གྲུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྐོན་མེས། “སྐྱུ་སྐྱུ་བསྟན་དོན་དུ་བྱོན་ན། །བཤད་བྱུང་ལག་རྗེས་ཤིག་ཡོད་དགོས།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

[༡༡] བོད་བརྒྱུད་ནང་བརྟན་གྱི་སྐྱུ་ལྷ་སྐྱུའི་ཡང་སྲིད་དོན་དམ་བྱེད་ཐབས་འབྲེམས་བསྐྱགས་བྱེད་སྐབས་ཤིས་པ། ཡང་སྲིད་ཅོས་འཛིན་གྱི་སྐྱུ་ལྷ་སྐྱུའི་མཆན་ཅན་དང་། ཆོས་དད་རང་མོས་ལ་འགན་སྲུང་ཞེས་པའི་ནང་གསལ།

མ་འདས་སྐུ་ལྷེ་བས་རྩལ་དང་ངོས་འཛིན་ལྷ་ཕྱོགས།

༢༡། མ་འདས་སྐུ་ལྷེ་བས་པ་ནི་སྐུ་ལྷེ་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ལྷ་བའི་ལམ་ལུགས་
ཁོད་དུ་རིམ་བྱུང་སྐུ་ལྷེ་ངོས་འཛིན་ལྷ་བའི་ལམ་ལུགས་དང་མི་འདྲ་བར། སྐུ་གོང་མ་
མ་འདས་གོང་ནས་ཡང་སྲིད་གཏན་འཁེལ་བྱུང་བས། དེ་ལ་“མ་འདས་སྐུ་ལྷེ”ཞེས་
བརྗོད་པ་འདྲ། དེ་ཡང་“བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བྱུང་ཚུང་བའི་མ་འདས་སྐུ་ལྷེ་བས་པ་ནི་
སྐུ་ལྷེ་ཞིག་དགུང་ལོ་བཞེས་པོ་ཆགས་ནས་ཁོང་རང་མུ་དན་ལས་མ་འདས་གོང་དམིགས་
འཇུགས་བྱས་ཏེ་འདི་ངའི་ཡང་སྲིད་ཡིན་ཞེས་གཏན་འཁེལ་བའི་རིགས་ལ་མ་འདས་
སྐུ་ལྷེ་ཟེར་”^[1]བ་དང་། དེ་ཡང་“དེ་སྐུ་ལོ་རྒྱུས་ནང་བྱུང་ཚུང་བར་སྐུ་ལྷེ་ཡང་སྲིད་
ངོས་འཛིན་བདག་པོ་བརྒྱབ་པ་གང་ཞིག་བདག་པོ་རྒྱག་སྐྱངས་དེ་ཡང་སྐུ་ལྷེ་གོང་མ་སྐུ་
མ་འདས་གོང་སྐུ་ལྷེ་ཁོང་རང་གིས་ངའི་ཡང་སྲིད་འདི་ཡིན་ཞེས་ངོས་འཛིན་གནང་
བ་དེ་འདྲ་ཡོང་གི་ཡོད།”^[2] མ་འདས་སྐུ་ལྷེ་གོ་དོན་ཡང་སྐུ་གོང་མ་མ་འདས་གོང་
ནས་རང་གི་ཡང་སྲིད་གཏན་འཁེལ་བྱུང་བ་དེ་ལ་བོད་ཀྱི་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་མ་
འདས་སྐུ་ལྷེ་བས་པ་སྐྱེད་དེ་བྱུང་། ཡང་འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཅེ་དབང་པོས་“སྐུ་

[1] ལྷུ་ལྷེ་དབང་སྐུ་ལྷེ་བས་པ་ཞེན་པོ་མཆོག་ ༡༠༠༥/༡༠/༡༥ ཨ་རིའི་ནི་ལཱ་ཡོག་གླེ་རི་སྐྱེན་སྐོབ་ཤིང་(Garrison Institute, New York)དུ་བྱུང་ཨ་རིའི་བོད་རིགས་སྐོབ་བྱ་ཆེན་མོའི་ཆོགས་ཆེན་ཐོག་སྐུ་ལྷེ་པའི་བཀའ་སྐོབ་ནང་གསལ།

[2] ལྷུ་ལྷེ་དབང་སྐུ་ལྷེ་བས་པ་ཞེན་པོ་མཆོག་ ༡༩༩༥/༡/༡༩ ཞོགས་པའི་རྒྱ་ཆོད་དགུ་པའི་ཐོག་རྒྱ་ས་
བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་དུ་སྐུ་ལྷེ་ཡང་སྲིད་ལེ་བས་ཕྱོགས་སྐོར་སྐུ་ལྷེ་པའི་བཀའ་སྐོབ་ནང་གསལ།

གཞི་མ་བསྐྱུས་པར་སྐྱུལ་པ་གཞན་དག་སྟོན་པ་སྐྱུལ་པ་”ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྐྱུ་གོང་
མའི་གཟུགས་སྐྱའི་སྐྱུལ་གཞི་མ་བསྐྱུས་པར་སྐྱུ་སྐྱུ་ཕྱི་མའི་གཟུགས་སྐྱའི་སྐྱུལ་པ་སྟོན་
པ་ཡང་ཡོད་པས། དེ་ལྟ་བུ་ནི་མ་འདས་སྐྱུལ་སྐྱུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། བཙེ་བརྒྱད་ཁྲི་
ཆེན་དང་། བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྟོ་རྟེ། སྐྱུངས་པ་མ་འདས་མཆོག་
སྐྱུལ་ཀུན་དགའ་དཔལ་སོགས་གཤམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

སྐྱུར་ཡང་སྲིད་ནི་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་མཛད་སྐྱུར་རང་དབང་གི་སྟོ་
ནས་བསམ་བཞིན་སྲིད་པའི་ཚུལ་བཟུང་སྟེ་ཕེབས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། མ་འདས་སྐྱུལ་སྐྱའི་
ཕེབས་ཚུལ་འདི་ཡང་ནམ་པ་མི་འདྲ་བའི་སྐྱུ་གསུང་བྲགས་ཀྱི་སྐྱུལ་པ་སྣ་ཆོགས་པ་
དུས་གཅིག་གཤམ་ཡང་ན་རྒྱུ་མི་ཆད་པར་ཕེབས་པ་ཞིག་སྟེ། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས།
“གང་གིས་སྲིད་པ་རི་སྲིད་བར། །འགྲོ་ལ་ཕན་པ་སྣ་ཆོགས་དག །མཉམ་དུ་མཛད་པའི་
སྐྱུ་དེ་ནི། །ཐུབ་པའི་སྐྱུལ་སྐྱུ་རྒྱན་མི་ཆད། །” ཅེས་དང་།

གོང་སྐྱུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོས་་་་།

སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ལ་ཟད་པ་མི་མངའ་བས་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་ནམ་པར་
འཕྱུལ་པ་རྒྱུ་ཆད་མི་མངའ་སྟེ། རྒྱན་ལས། དེ་ནི་མཆོག་ཆོགས་ནང་དུ་ཉིང་རེ་
འཛིན། །དཔག་མེད་ནམ་པར་རོལ་པ་ཀུན་སྟོན་ཅིང་། །བཟོ་དང་སྐྱུ་བར་མཆོག་གི་
སྐྱུལ་པ་ཡིས། །སེམས་ཅན་ནམས་ཀྱི་དོན་དུ་དུས་ཀུན་གནས། །ཞེས་བཟོ་དང་སྐྱུ་བ་
དང་སྐྱུལ་པ་ཡང་སྐྱུལ་ཉིད་སྐྱུལ་པ་དཔག་དུ་མེད་པ་གཅིག་ཅར་དུ་སྟོན་པ་ནི་སངས་
རྒྱུ་ནམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དུ་ངས་པ་སྟེ། རི་ལྟར་ཉི་མ་འབད་མེད་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀུན་
དུ་འོད་ཟེར་དག །རབ་འབྱམས་གསལ་བ་མང་པོས་ལོ་རྟོག་ནམ་སྤིན་བྱེད་པ་ལྟར། དེ་
བཞིན་ཆོས་ལྡན་ཉི་མའང་རབ་ཞིར་བྱེད་པ་ཆོས་ཀྱི་འོད། །རབ་འབྱམས་དག་གིས་
ཕྱོགས་ཕྱོགས་ཀུན་དུ་སེམས་ཅན་ནམ་སྤིན་མཛད། །ཅིས་གསུངས་པ་ལྟར་གཏོད་
མའི་མགོན་པོའི་རྒྱལ་སར་མངོན་པར་བྱང་རྩལ་ནས་གདུལ་བྱ་འདུལ་བའི་ནམ་

འཕྱུལ་གཅིག་ལས་དུ་མར་སྐྱུལ་པ་དང་། དུ་མ་གཅིག་ཏུ་སྐྱུང་པ་སོགས་སོ་སོ་སྐྱེ་
 བོའི་སྒོས་ཚད་བཟུང་མི་ནུས་པས་བེ་རོའི་ནམ་འཕྱུལ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ནམས་
 གྲང་དུས་གཅིག་ལ་མང་དུ་བྱོན་པ་དང་། མི་ཆོ་གཅིག་གི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་
 དུ་བྱོན་པ་སོགས་མང་བས་ཚུར་མཐོང་གི་སྒོས་དབྱེད་པར་དཀའ་ཡང་སངས་རྒྱས་
 དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནམས་ཀྱི་ནམ་ཐར་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་རྟོགས་
 པ་ནམས་ནི་ངོ་མཚར་བསྐྱེད་པར་འགྱུར་བས་འོག་ཏུ་འབྱུང་བ་འདི་ནམས་ཀྱང་རྒྱ་
 མཚན་དེ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་སོ། དེ་ལ་གཏིར་སྟོན་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་སྟོན་དུ་
 བྱོན། དེ་རྗེས་མི་རབས་གཉིས་ཙམ་གྱི་སྐབས་སྐྱུ་སྐྱུལ་སྣ་ཚོགས་རང་གྲོལ། གསུང་
 སྐྱུལ་གཏིར་བདག་སྤིང་པ། ཐུགས་སྐྱུལ་པར་བདེ་ཆེན་སྤིང་པ་ནམས་གཅིག་གི་སྐྱེ་
 ཆོའི་སྐྱུང་ལ་གཅིག་བྱོན་པ་ལྟར་མི་ཆོ་གཅིག་ལ་བྱོན། དེ་བཞི་པོའི་སྐྱེ་རབས་ཀྱང་
 གཞི་གཅིག་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་མང་དུ་སྤྱང་།^[༡]

ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཛད་ཚུལ་བྱུང་། ཡང་ཤོད་ཚུལ་གཅིག་ལ་ཀམ་པ་སྐྱེ་
 བྱེད་དུག་པ་ནས་མ་འདས་སྐྱུལ་སྐྱེ་རིས་འཛིན་ཁྱེ་སྐྱུལ་བྱུང་བར་གྲགས་
 པ་དེ་ཡང་། “ཆོས་རྗེ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་གཟུགས་སྐྱེ་ཆོས་དབྱིངས་སུ་
 བསྐྱུ་ཁར། གོ་ཤི་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཞལ་ཆེམས་བཀའ་རྒྱ་བརྩུ་གསུམ་དང་
 བཅས་པ་གནང་། བྱང་ཕྱོགས་སྐྱེ་ལྟ་ཞེས་བྱ་བར་སྐྱུལ་སྐྱེ་བྱོན་པར་ཡབ་
 དང་། དུམ་བཅས་ལྷུང་བསྟན་ཚུལ་ཡང་། བྱང་ཕྱོགས་དོན་ཡོད་གྲུབ་པས་
 བྱོད་འཛུལ་བྱ་སྤིང་པ་གྲགས་པ་དབང་ཕྱུག་དང་། མ་ལྟ་མོ་སྐྱིད་གཉིས་
 ལས་འཁྱུངས་པར་འགྱུར་རོ།”^[༢] ཞེས་དང་། “ཁྱད་པར་སྐྱུལ་སྐྱེ་ཕྱུར་

[༡] ཀོང་སྐུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། འདུ་ཤེས་གསུམ་ལྡན་སྟོང་བ་པའི་གཟུགས་བརྟན་པར་གར་གྱི་དབང་ཕྱུག་ཕྱིན་
 ལས་འགོ་འདུལ་ཚུལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྟུན་པའི་དུམ་བྱ་སྐྱིག་རྒྱུའི་བདུན་ཅི། དཔེ་གཟུགས་པར་མ། ཤོག་གངས་ ༡༧༩-
 ༡༨༠ རྩེ་གསལ།

[༢] མཆན། སྤྱི་ཐུག་སྐུལ་པའི་ཐོད་ཀྱི་སྐུལ་སྐྱེའི་ནམ་བཤད། ཤོག་གངས་ ༥༩ རྩེ་གཟུགས་ཀམ་ཚང་གི་ལོ་རྒྱུས་ནོར་
 བུའི་བྲེང་བ། ལག་བྲིས་མ། ཤོག་གངས་ ༡༩༩ རྩེ་གསལ་ཞེས་འཁོད།

སྒོ་གོས་ཀྱི་ཚལ་དམན་པས་ཁ་ཆོན་གཙོད་པར་ག་ལ་ནུས།”^[༥] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
རིམ་བྱུང་སྐུལ་སྐྱེ་དང་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་གང་ཡིན་ཡང་། ཡང་སྲིད་ཕེབས་པའི་དགོས་
དོན་གཙོ་བོ་ནི་སྐྱེ་གོང་མའི་བསྟན་སྲིད་མཛད་འཕྲིན་གྱི་འཕྲོ་སྐྱོང་བའམ། ཡང་ན་སྐྱེ་
ཆེ་དེར་སྐྱབ་མ་ཟེན་པའི་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཐུག་སྐྱོང་བར་ཕེབས་པ་དེ་ཡང་།
ལྟུལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས། “མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་ནི་སྐྱེ་གོང་མའི་རིང་སྐྱབ་མ་ཆར་
བའི་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་དག་མཐུན་ནས་རྒྱུན་སྐྱོང་བྱེད་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་
ཡིན།”^[༦] ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེས་ན། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆོས་བརྒྱུད་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་སྤྱི་རབས་ནམ་
ཐར་ནང་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་བྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་རྒྱུ་འཛིན་བྱེད་
ཚུལ་མི་འདྲ་བ་བྱུང་བ་ནི། སྐྱེ་གོང་མ་རང་ཉིད་ནས་རང་གི་ཡང་སྲིད་དུ་རྒྱུ་འཛིན་
གནང་བ་དང་། སྐྱེས་བྱ་གཞན་དང་སྐྱེ་གོང་མ་ཐུན་མོང་གིས་རྒྱུ་འཛིན་གནང་བ།
སྐྱེ་གོང་མ་ཞལ་བཞགས་དུས་ནས་འཁྲུངས་ཟེན་པ་གང་ཞིག་གཞན་གྱིས་སྐྱེ་གོང་
མའི་ཡང་སྲིད་དུ་རྒྱུ་འཛིན་མཛད་པ། སྐྱེ་གོང་མའི་དུས་ནས་འཁྲུངས་ཟེན་པ་གང་
ཞིག་གོང་མ་རང་ཉིད་ནས་བྱུག་ཡིག་བཞག་སྟེ་ལུང་བསྟན་པ། སྐྱེ་གོང་མ་གཤེགས་
དུས་ཡང་སྲིད་མའི་མངལ་དུ་ལྷ་ཤས་སོང་ཟེན་པ་སོགས་སྣ་ཆོགས་ཤིག་མཆིས་པས།
གཤམ་དུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆོས་བརྒྱུད་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་ཁྲོད་མ་འདས་སྐུལ་
སྐྱེ་གྲགས་པ་ནམས། རྒྱུ་འཛིན་ངེ་ལྟར་བྱུང་སྐྱུངས་བྱུང་ལུགས་སྤྱི་རབས་ཀྱི་ནམ་
ཐར་ཁག་ནས་ཟུར་འདོན་གྱིས་དཔེ་མཆོན་དུ་འགོད་པར་བྱ་བ་ལ།

[༥] འཕགས་པ་འཛིན་རྟེན་དབང་བླུག་གི་འཁྲུངས་རབས། དེབ་ཕྱིང་གཉིས་པ། ཤོག་གཤངས་ ༡༩༩-༡༩༩ ལ་གསལ།
[༦] ལྟུལ་དབང་རྒྱུ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ ༡༠༠༩/༡༠/༡༥ ལ་རིའི་ནིའུ་ཡོག་གླེང་མིན་སྒོ་བ་སྤྱིད་བྱང་ལ་
རིའི་བོད་རིགས་སྒོ་བ་ཕྱ་ཆེན་མོའི་ཆོགས་ཆེན་ཤོག་གི་བཀའ་སློབ་ནང་གསལ།

དོ།^[11] ཅེས་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་ཡིན་པར་གསལ་བས། དེ་ནི་སྐྱེ་གོང་མ་རང་ཉིད་ནས་
རང་གི་ཡང་སྲིད་དུ་དམིགས་འདུགས་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་།

སྐྱབས་པ་མ་འདས་མཆོག་སྐུལ་ཀུན་དགའ་དཔལ།

རྫོང་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྐྱབས་པ་མ་འདས་མཆོག་སྐུལ་ཀུན་དགའ་དཔལ། སྐྱེ་གོང་མ་རྗེ་
དཔོན་དམ་པ་འགྱུར་མེད་རྒྱ་མཚོའི་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་ཡིན་ཚུལ་དེ་ཡང་། “སྐྱབས་པ་
མ་འདས་མཆོག་སྐུལ་ཀུན་དགའ་དཔལ་^[12] རྣམ་ཐང་སྐར་གྱི་གོང་མ་རྗེ་དཔོན་དམ་པ་
འགྱུར་མེད་རྒྱ་མཚོའི་^[13] ཡང་སྲིད་ཡིན་པ་ནི། ཁོང་སྐྱེ་གོང་མ་མ་འདས་གོང་དགུང་ལོ་
བཅོ་ལྔ་ཅམ་གྱི་སྡོན་དུ་འཁྲུངས་པ་དང་། གོང་མ་ཉིད་ནས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་བཞིན་
སྐྱབས་པ་མ་འདས་མཆོག་སྐུལ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས། དེ་བཞིན་སྐྱབས་པ་གོང་མས་
སྐྱེ་སྐྱེ་དེ་ཉིད་རྣམ་ཐང་ཆོས་རྗེའི་ཁང་གསར་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་སློབ་ཁྲིད་མཛད།”^[14]

དེ་ཡང་ཞིབ་དུ་བཤད་ན། སྐྱབས་པ་མཆོག་སྐུལ་ཀུན་དགའ་དཔལ་མ་འདས་
སྐུལ་སྐྱར་ངོས་འཛིན་བྱང་ཚུལ་ནི། “སྐྱབས་རྗེ་མཁའ་བ་རིན་པོ་ཆའི་དངོས་སློབ་
ནལ་འབྱོར་མ་ཤ་རྒྱའི་མཁའ་འགྲོ་ཞུ་བ་ཕྱོགས་ངེས་མེད་དུ་བྱོན་པ་རེ་ཞིག་རྣམ་ཐང་
དུ་ཕེབས་སྐབས་ཤིག་ན། འོ་ད་ལན་སྐྱབས་པ་སྐྱེ་མ་འཁྲུངས་པས་སྐྱིད་ཏ།^[15] སྐྱིད་པ་ལ།
ཡིན་ནའང་། ཞེས་གསུངས་པར། དེར་ཡོད་མི་ཆོས་སྐྱེ་མ་ཁོང་ཉིད་མ་འདས་པར་
མཁའ་འགྲོས་གསུངས་ཚུལ་མི་ལེགས་པ་འདི་ཅི། ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྟོབ་བྱས་ཆེ། མཁའ་
འགྲོས། འོ་ཡ། འོ་ཡ། སྐྱབས་པ་སྐྱེ་མ་མ་འདས་པར་འཁྲུངས་ན། དེ་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་

[11] Matthieu Ricard ༡༩༩༩-༩-༢ ནིུ་ཡོ་ཁླ་ཏུ་པར་དུ་སྐྱབ།
[12] མཆན། ༡༩༠༤ ལོར་འཁྲུངས་ནས་ ༡༩༤༩ ལ་འདས།
[13] མཆན། ༡༩༤༩ ལོར་འཁྲུངས་ནས་༡༩༩༡ ལ་འདས།
[14] རྣམ་ཐང་མཁའ་བ་པོ་སློབ་ཀྱིས་གྲགས་པ། རྫོང་ཆོས་བརྒྱུད་རྒྱ་བའི་སྡོན་མེ། ༡༩༩༩ ཟླ་བ་ལྔ་པར་དུ་སྐྱབ། ཤོག་
གངས་ ༩༤༩-༩༥༩ གསལ།

ལོས་ཡིན། ཞེས་སོགས་བཀའ་མོལ་སྒྲ་ཆོགས་ཤིག་མཛད་པ་ནས་བཟུང་སྐྱེ་སྐྱེ་དེ་ཉིད་
སྐྱུངས་པ་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་ཞེས་གྲགས་པ་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ནས་ལྷ་གཅིག་སོང་ཙམ་
ན་སྐྱུངས་པ་སྐྱབས་མགོན་ཉིད་རང་བྱིམ་དུ་ཕེབས་སྐབས་ཤིག་ལ་དོན་དེ་ཞིབ་དུ་ལྟས་
པས། ཐུགས་དགུས་པའི་རང་ནས། ད་ལན་གྱི་བྱ་ཆུང་གང་དེ་བསྟན་འཛིན་གྱི་སྐྱེས་
བྱ་ཞིག་དུས་ཕྱིས་སུ་བྱུང་ན་ཨང་། ཅུང་ཙམ་ནས་དེ་འདྲིར་ཁྱིམ་ཤོག་དང་། རང་གིས་
བསྐྱུང་བ་ཞིག་བྱེད། གསུངས་པ་ལྟར་བྱ་ཆུང་དེ་སྐྱེ་མདུན་དུ་འོང་སྐབས། རྗེ་སྐྱབས་
མགོན་ནས་བྱ་ཆུང་ལ་ཁྱུས་གསོལ་དང་། ཁྱུས་བྱབ་བསྐྱུང་གསུམ། ཞལ་འདེབས། ཐུག་
མདུད་བཅས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཤིས་བརྗོད་ལེགས་གནས་སྐུལ་ཏེ། དྱིས་པ་དེ་ལ་བྱི་གྲ་ཐར་
ཞེས་མཆན་གསོལ་”^[14]བ་སོགས་སྐྱེས་བྱ་གཞན་དང་སྐྱེ་གོང་མ་ཐུན་མོང་གིས་མ་
འདས་སྐུལ་སྐྱུར་ངོས་འཛིན་མཛད་པར་སྣང་། །

བདུད་འཛོམས་འཇིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྟོ་རྟེ།

ཉེ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་གྲགས་པ་ཆེ་ཤོས་སུ་གྱུར་པའི་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་ནི། གཏེར་སྟོན་
བདུད་འཛོམས་སྤྱིང་པའི་^[15]ཡང་སྤྱིད་བདུད་འཛོམས་འཇིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྟོ་རྟེ་
ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ནི་སྐྱེ་གོང་མ་མ་འདས་གོང་ལུང་བསྟན་བཞིན་འཁྱུངས་པའི་སྟོར་
གཞན་པན་ལྷ་བ་རིན་པོ་ཆེས་དབྱིན་སྐད་དུ་བསྐྱུར་པའི་«ཉིང་མའི་ཆོས་བྱུང་»གི་ཆེད་
བརྗོད་ནང་“བདུད་འཛོམས་སྤྱིང་པའི་ཡང་སྤྱིད་བདུད་འཛོམས་འཇིགས་བྲལ་ཡེ་
ཤེས་རྟོ་རྟེ་ 1700 བོད་ལྷ་ 6 ཆོས་ 19 ལ་བོད་ཀྱི་མཐའ་མཆོམས་པ་སྐྱེ་བཀོད་དུ་སྐྱེ་
འཁྱུངས་སྐབས། སྐྱེ་གོང་མ་གཏེར་སྟོན་བདུད་འཛོམས་སྤྱིང་པ་སྐྱེ་འཆོ་ཞིང་བཞུགས་

[14] རྩ་ཐང་མཁན་པོ་རྩོ་གོས་གྲགས་པ། རོ་ནང་ཆོས་བྱུང་ལྷ་བའི་སྟོན་མེ། 1779 ལྷ་མ་ཕྱ་ལ་པར་དུ་སྐྱུན། ཤོག་
གངས་ 990 ནང་གསལ།

[15] མཆན། སྐྱེ་གོང་མ་ 1794 ལོར་འཁྱུངས་ནས་ 1700 ལ་གཤེགས།

ཡོད།” ཅེས་དང་། ཡང་བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྗེའི་ནམ་ཐར་ནང་།

བདུད་འཛོམས་གོང་མས་ཉིད་ཀྱི་སློབ་ཆོགས་ལ། ད་བོད་ལ་དུས་ཡག་པོ་མི་ཡོང་། སྐུ་
ཡུལ་པ་སྐྱེ་བཞོན་ལ་འགྲོ་རན། བྱིད་ཅག་འགྲོ་བྱུང་པ་སློན་ལ་སོང་། ང་ཀླད་པོ་རྗེས་
ནས་སློབས་ཡོང་གསུངས་པ་དང་། ཡང་སྐབས་གཞན་ཞིག་ཏུ་སློབ་མ་དག་ལ། བྱིད་
ཆོ་པ་སྐྱེ་བཞོན་ལ་མ་སློབས་གོང་ང་ཀླད་པོ་སློན་ལ་སློབས་པ་བྱས་ཡོང་གསུངས། སློབ་
མ་འགའ་ཞིག་པ་སྐྱེ་བཞོན་ལ་འགྲོ་འགྲོ་ཚུགས་ནས་ལམ་དུ་ཞུགས། འོན་ཀྱང་མི་རིང་
བར་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་གཤེགས། དེ་ཐོས་པས་ལམ་ལ་ཞུགས་པའི་སློབ་མ་དག་མཉུགས་
པོ་མ་སོང་ནས་འགོར་བཞིན་ཕྱིན། བདུད་འཛོམས་སྤིང་པའི་གདུང་ཞུགས་ལ་འབྱུང་
སྐབས་ཕུར་ཁང་དུ་གདུང་ཞུགས་པ་ལ་ཕྱོགས་ནས་བཞུགས། རང་བཞིན་གྱིས་ཕུར་
ཁང་ནང་ནས་ཞུ་ལྟོ་བྱུང་ཏུ་ཕྱོགས་པ་ཀྱན་གྱིས་མཐོང་བས། སྐུ་སྐྱེ་བཞོན་
ལ་འཁྱུངས་པར་ཐག་ཆོད། སྤིང་སྐྱེ་མ་ཆོས་འབྱོར་རྒྱ་མཆོ་སོགས་སློབ་མ་ཁག་གཅིག་
པ་སྐྱེ་བཞོན་ལ་སློབས་སྐབས་རྗེ་དུང་འཕྱིན་ལས་བྱམས་པ་འབྱུང་གནས་པ་སྐྱེ་བཞོན་
སྤིང་འབྱུག་ནང་དུ་བཞུགས་པས་མངལ་དུ་བཅར། དེ་ནམས་ཀྱིས་བདུད་འཛོམས་
སྐུ་སྐྱེ་ལོས་འཛིན་པར་ཞུས་པས། རྗེ་དུང་རིན་པོ་ཆེས་སྐུ་གཏེར་གོང་ནང་ལ་
འཁྱུངས་པ་དང་ཡབ་ཡུམ་གྱི་མཆོན་བཅས་གསལ་བར་གསུངས།^[༡༥]

ཞེས་དང་། ཡང་སྐུ་མཐུད་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནང་།

ད་ནི་བྱིད་ནམས་ཕུར་དུ་སྐུ་སྐྱེའི་མདུན་དུ་སོང་ནས་སྐུ་ཡོན་ལུག་འདི་སྐུ་སྐྱེའི་
ཞབས་བརྟན་ཡིན་གསུངས་ནས་སྐུ་དག་གི་ལམ་ནས་དངས་པའི་འཛིགས་བྲལ་
བདེ་ཆེན་དོ་རྗེ་དག་པོ་རྩལ་གྱི་མཆོན་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་
སྐུ་གསུང་བྱགས་ཉིན་དར་དཀར་བཅས་པ་སྐུ་སྐྱེར་སྐུ་སྐུ་གསུངས་ནས་གནང་། རྗེ་

[༡༥] མཁན་པོ་ཆོ་དབང་དོན་རྒྱལ། བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྗེའི་འོད་ཟེར་ཞུས་པའི་ནམ་ཐར།
༡༠༠༡ ལྷ་ར་རྒྱ་ཐར་པར་དུ་སྐྱེན། ཤོག་གངས་ ༡༦-༡༧ ནང་གསལ།

བྱང་རིན་པོ་ཆེས་བསྐྱལ་བ་ལྟར་བདུད་འཛོམས་གོང་མའི་ཞལ་སློབ་དག་ཡིད་དགའ་
བཞིན་གཏེར་སྐྱལ་གྱི་མདུན་ཡོང་བར་ལམ་དུ་ཞུགས། སློབ་མ་དག་འཁྱུངས་གཞིས་
སུ་མ་སླེབ་ཉིན་ཤས་ཀྱི་ཕྱོག་གཏེར་སྐྱལ་གྱིས་ཡབ་ཡུམ་ལ་མགོན་པོ་གལ་ཆེན་ངེད་
ཆོའི་སར་ཡོང་གི་ཡོད་པས་ཁང་པ་གྲ་སྒྲིག་དགོས་གསུངས། འོན་ཀྱང་ཡབ་ཡུམ་གྱིས་
མགོན་པོ་སློབ་ཡུལ་མེད་པས་ངེ་མི་སྐྱམ་དུ་བཞག་དེའི་ཕྱི་ཉིན་སྐར་ཡང་སྐྱལ་སྐྱུ་བྱིས་
པས་ནན་ཆེར་གསུངས་པས་སྐྱལ་སྐྱུ་མ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པས་སུ་དག་སླེབ་ཡོང་ན་མི་
ཤེས་བསམ་ནས་གྲ་སྒྲིག་བྱས་ཏེ་བསྐྱག་པས། ཉི་མ་བྱེད་ཡོལ་ཅམ་ན་འབྲོག་པའི་གྲ་
པ་དང་ཨ་ནེ་ཁག་གཅིག་གཟིམ་ཁང་གི་ཕྱོགས་སུ་ཡོང་བ་མཐོང་། དེ་ནས་ཉི་ལེ་
འབྲོར་སྐབས་སྐྱལ་སྐྱུ་བང་དང་བཅས་མེབས། མགོ་ལོག་གི་སྐད་གདངས་བཅས་དེ་
དག་འགའི་མིང་ནས་བོས། བྱེད་ཅག་བདེ་པོ་ཡིན་ནམ། ལམ་བར་དུ་ཡུན་རིང་འགོར་
སོང་སོགས་གསུངས་པས། སློབ་མ་དང་དེར་ཡོད་ཐམས་ཅད་ཏ་ལས། སྐྱལ་སྐྱུ་ཡིན་
མིན་གྱི་ཐེ་ཆོམ་སྒྲོག་གྲ་ཆད། མིག་ནས་མཆི་མ་ཆར་བཞིན་བབས།^[91]

ཞེས་པ་ལྟར་ན། སྐྱུ་གོང་མ་གཤེགས་དུས་དང་བསྐྱབ་ལ་འཁྱུངས་པའི་
ཡང་མིང་གྱི་མཛད་སྟོན་དུས་ཆེགས་སོགས་ལས་མ་འདས་སྐྱལ་སྐྱུ་ཡིན་པར་གྲགས།

དཔོན་ཐུ་སྐྱ་ཕྱིར་བཞི་པ་སློབ་བཟང་འཛིགས་མེད་བསྟན་པའི་ཉི་མ།

དཔོན་ཐུ་སྐྱ་ཕྱིར་བཞི་པ་སློབ་བཟང་འཛིགས་མེད་བསྟན་པའི་ཉི་མ་མ་འདས་སྐྱལ་སྐྱུར་
ངོས་འཛིན་བྱང་ཚུལ་།།

ཁུ་པོ་པའི་སྐུ་ཨ་ཁུ་དགེ་སློང་དམ་ཆོས་ལ་སྐྱུ་གོང་མའི་བྱག་ཡིག་གནང་ཡོད་པ་དེ།
དགེ་སློང་སྐྱ་སྐུན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་གཏེར་པ་རིག་གྲོལ་སྐྱད་བཏང་ནས་འོང་བཅུག་

[91] མཁན་པོ་ཆེ་དབང་དོན་ལྷལ། བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྟོག་མེད་འོད་ཟེར་ཞུས་པའི་ནམ་ཐར།
༡༠༠༩ ལྷ་ར་རྒྱ་ཐར་པར་དུ་སྒྲིན། ཤོག་གུངས་ ༩༩-༡༥ ནང་གསལ།

སྟེ་ཕྱག་ཡིག་འདི་དཔོན་ཚང་ནང་མར་བཞག་ནས་འདི་དོན་སྐོར་དཔོན་པོ་ལ་ཁྱེ་
དགོས་ཚུལ་སོགས་ནན་ཏན་བྱས། གཉེར་པས་བྱམས་མེད་པོར་ཁྱེས་ཀྱང་ཨཱ་
ཙི་ལས་ལན་གསལ་པོ་མ་གནང་བར་གདའ། བར་སྐྱབས་ཤིག་ལ་ཁྱི་ཆེན་གྱི་ཐང་
འངམ་པའི་དབྱངས་མེད་འཛིགས་མེད་བསྟན་པའི་དབང་ཕྱག་སྐུ་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པ་
དང་བསྟན་དཔོན་ཚང་ནང་མའི་ཆོམས་ཆེན་དུ་དགོན་གྲོང་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་པོན་
དྲག་གས་དང་བཀའ་རམས་བརྒྱུད་ཅུས་གཅོས་པའི་བྲ་བཀྲས་གཞོན་མཐའ་དག་
ཚང་འདྲོམས་ཀྱི་མཐོང་སར་ཕྱག་ཡིག་ཞལ་བྱེ་སྟེ་ཡང་སྲིད་ཀྱི་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ཀྱི་
མཚན་བྱུར་ལ་བརྟགས་ན། རྗེ་གོང་མ་ཞལ་བཞགས་དུས་ནས་ངོས་འཛིན་གནང་
ཟིན་པ་དེའི་བསྐྱབས་པས་ཀྱན་ཡིད་ཆེས་བྱུང་། སྐུ་གོང་མ་མ་འདས་གོང་གི་སྐུ་
ངོ་བུ་གཅིག་ཅུ་ཀྱི་ཐོན་ནས་སྐུ་འཁྱུངས་པས་ན། མ་འདས་སྐུལ་སྤྲོ་གྲགས་
སྟེ།^[17]

ཞེས། སྐུ་གོང་མའི་དུས་ནས་འཁྱུངས་ཏེ་གོང་མ་ཉིད་ནས་ཕྱག་ཡིག་གི་ལམ་
ནས་ལུང་བསྟན་ཏེ་མ་འདས་སྐུལ་སྤྲོ་ངོས་འཛིན་མཛད་པར་སྣང་།

ལྟོ་བྲག་སྐུ་ཕྱིང་དགུ་པ་སྐལ་བཟང་ཆེ་བརྟན།

ལྟོ་བྲག་སྐུ་ཕྱིང་དགུ་པ་སྐལ་བཟང་ཆེ་བརྟན་མ་འདས་སྐུལ་སྤྲོ་ངོས་འཛིན་བྱང་ཚུལ་
ནི། “བདེ་ཆེན་ལྟོ་བྲག་སྐུ་ཕྱིང་བརྒྱུད་པ་སྤོ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་བྱ་མཚོ་སྐུ་མ་འདས་
གོང་གང་ཉིད་ཀྱིས། ངའི་ཡང་སྐུལ་མགོ་ལོག་གི་དཔོན་རིགས་ཤིག་གི་རུས་རྒྱུད་དུ་
ད་ལྟ་ནས་ཡོད་ཅེས་ལུང་བསྟན།”^[18] ཞེས་དང་། ལྟོ་བྲག་སྐུ་ཕྱིང་དགུ་པ་སྐལ་བཟང་

[17] སྐུ་རམས་པ་དགོན་མཆོག་རིན་ཆེན་དང་ལྟོ་གོས་པ་འོད་ཟེར་བྱ་མཚོ། བྱམས་མེད་འབྲས་སྤངས་དགོན་གྱི་ལོ་
རྒྱུས་དང་གདན་རབས། ༡༠༠༡ བོད་འབར་ཁམས་རྩ་བ་ཁྱལ་ནས་པར་དུ་སྤྱོད། ཤོག་གྲངས་ ༡༤༩-༡༥༤ རྩེ་གསལ།

[18] བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་དཔེ་ཆོགས་སྟེ་གནས། TBRC Resourced p190

ཆེ་བརྟན་མགོ་ལོག་གི་དཔོན་རིགས་ཡབ་ཨ་སྲོང་ཁང་གསར་དཔོན་པཌ་ཆེན་ལོ་རྒྱུ་
བསོད་ནམས་དང་། ཡུམ་ཀུན་མཁུན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐྱ་ཕྱེད་ལྔ་པ་མཆོག་གི་
སྐྱ་ཕྱེད་ཆེ་བ་ཨ་སྲོན་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ཆུ་བྱ་ ༡༩༡༡ ལོའི་
ཉོར་ཁྲ་བརྒྱད་པར་སྐྱ་འཁྲུངས། སྐྱ་གོང་མ་བདེ་ཆེན་ལྷོ་བྲག་སྐྱ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་རྒྱ་
མཆོ་^[༡]གཤེགས་དུས། ཡང་སྐུལ་ལྷོ་བྲག་སྐྱ་ཕྱེད་དགུ་པ་སྐུལ་བཟང་ཆེ་བརྟན་དགུང་
ལོ་བདུན་ལ་ཕེབས་ཟིན་པས་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱར་གྲགས།

འདི་སྐོར་རྒྱ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་མགོ་ལོག་དམ་ཆོས་
དཔལ་བཟང་གིས་གསུངས་ཡས་ལ། “ལྷོ་བྲག་སྐྱ་ཕྱེད་དགུ་པ་སྐུལ་བཟང་ཆེ་བརྟན་
མ་འདས་སྐུལ་སྐྱ་ཡིན་སྐོར་གྱི་བྱག་དེབ་རིགས་མཇུག་མ་བྱུང་ཡང་། ལྷོ་བྲག་སྐྱ་
ཕྱེད་བརྒྱད་པའི་བཟླ་གཡས་པར་དུང་དཀར་རང་བྱོན་ཡོད་པ། སྐྱ་ཕྱེད་དགུ་པ་མཆོག་
ལའང་དེ་དང་……དེ་བཞིན་གསལ་ཐག་ཆོད་མཇུག་ལྟ་ཡོད།” ཅས་དང་། ཁོང་གི་ཚུམ་
ཡིག་《མ་འདས་སྐུལ་སྐྱ》ཞེས་པའི་ནང་“བདེ་ཆེན་ལྷོ་བྲག་སྐྱ་ཕྱེད་བདུན་པ་སྐུལ་བཟང་
ཆེ་བརྟན་རེབ་གོང་གི་བདེ་ཆེན་ལྷོ་བྲག་སྐུལ་སྐྱ་སྐྱ་ཕྱེད་དྲུག་པ་སྐྱ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་
རྒྱ་མཆོ་ཞལ་བཞུགས་པའི་དུས་ནས་སྐྱ་ཉིད་ཀྱིས་ངའི་ཡང་སྲིད་དགོས་ན། ད་ལྟ་མགོ་
ལོག་གི་རྩེ་རིགས་སུ་འཁྲུངས་^[༡]ཡོད་ཅེས་གསུངས། ཕྱིས་སུ་ཡོངས་འཛིན་ཕུར་ལྷོག་
སྐྱ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཆོས་ངོས་འཛིན་གནང་སྟེ་རབ་བྱུང་ཞིང་།
མཆན་འཇམ་དབྱངས་སྐུལ་བཟང་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཆོ་ཞེས་གསེལ། ༡༩༠༦ ལོར་སྐྱ་
གཤེགས།”^[༢]ཞེས་གསལ་བ་སོགས་ལ་གཞིགས་ན། འདི་ནི་སྐྱེས་བུ་གཞན་དང་སྐྱ་
གོང་མ་ཕུན་མོང་གིས་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱར་ངོས་འཛིན་མཛད་པར་སྣང་། །

[༡] མཆན། སྐྱ་གོང་མ་ ༡༩༥༤ ལ་འཁྲུངས་ནས་ ༡༩༩༠ ལ་གཤེགས།

[༢] མཆན། ༡༩༡༡ ལོར་འཁྲུངས་ནས་ ༡༩༠༦ ལོར་གཤེགས།

[༣] མགོ་ལོག་དམ་ཆོས་དཔལ་བཟང་། མ་འདས་སྐུལ་སྐྱ། ལྷོ་ཕྱོགས་མེར་བྱས་ཐུག་ཆོད་གཞེས་ཀྱི་གཟུངས་རྟགས་
ཚོམ་སྒྲིག་ཁང་། ༢༠༠༩/༡༠/༡༧ པར་དུ་སྐྱུན། གཞེས་ཀྱི་གཟུངས་རྟགས་དུས་དེབ། ཤོག་གྲངས་ ༣༩ ནང་གསལ།

དཔལ་ས་སྐྱེའི་བཙེ་བརྒྱད་ཁྲི་ཆེན་དག་དབང་མཁུན་རབ་ལེགས་བཤད་རྒྱ་མཚོ།

ཉེ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དཔལ་ས་སྐྱེའི་བཙེ་
བརྒྱད་ཁྲི་ཆེན་དག་དབང་མཁུན་རབ་ལེགས་བཤད་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཡིན་པར་གྲགས་
ལ། དེ་ཡང་ནམ་ཐར་ནང་.....

རྒྱལ་མཚོག་སྐྱེ་ཕྱིར་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ནམ་ཐར་དུ་བཙེ་བརྒྱད་སྐུལ་སྐྱེ་ཞེས་པའི་ལོ་
རྒྱུས་ནི། ཁྲི་ཐོག་གོང་མ་རིན་ཆེན་མཁུན་བཙེ་དབང་པོ་འཕོ་བའི་རྣལ་འབྱོར་གྱིས་
གཤེགས་ཁར་ཞལ་སློབ་ཆོས་མཚོག་སྐུལ་གར་བྱོན་ཞུས་པར། རྒྱལ་དབང་ཐུབ་
བསྟན་རྒྱ་མཚོས་ཐུགས་དམ་ཞུས་ཐེབས་དེ་གས་ཚོག་ཅེས་དང་། ཡང་ཞལ་འདྲིས་
ཆེ་སར་འཕགས་ལམ་ས་དང་པོ་ཐོབ་ན་སྐད་ཅིག་ལ་སྐུལ་པ་བརྒྱ་འབྲེད་ཅུས་མོད།
རང་རེ་སོ་སྐྱེ་ཡིན་ཡང་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་མང་པོ་ཡོད་ཚུལ་ཡང་ཡང་གསུངས་པས།
ཞལ་སློབ་ནང་མ་ཆོས་ཐུན་སྐུལ་སྐྱེ་རོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ལྷག་པར་ལོ་བརྒྱ་
གཉིས་སྐབས་ཁྲི་འདོན་མ་བྱས་གོང་ལྷ་ས་ནོར་གླིང་རྒྱན་བསལ་པོ་བྱང་དུ། རྒྱལ་
བ་གོང་མ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་སྐྱེ་མདུན་དུ་རབ་བྱུང་ལྷ་སྐབས་ཁྲི་གོང་འོག་གི་
མཚན་ཤོག་དགོས་ཐེབས་སྐབས། ཆང་མས་ལྗེའི་དཔོན་བརྒྱད་མཚུགས་ཀྱི་སྐྱོན་རིམ་
བྱོན་ལས་སྐུལ་པའི་སྐྱེ་མེན་ཞེས་ལན་གཉིས་ཞུས་ཀྱང་། རབ་བྱུང་གནང་སྟེ་མིང་
བརྗེ་བའི་སྐབས་བཙེ་བརྒྱད་ཁྲི་ཆེན་རིན་ཆེན་མཁུན་བཙེ་དབང་པོའི་སྐྱེ་སྲིད་
ལ། སློ་བཟང་ཐུབ་བསྟན་རིན་ཆེན་ཐོགས་ཞེས་ཐུག་ཐམ་བསྐུལ་པས། གོང་མའི་
ཞལ་སློབ་ཆོས་ཡིད་ཆེས་སྟིང་ནས་རྟེད། རང་གི་དེ་ལྟར་སྐུལ་སྐྱེ་ཡིན་བསམ་པ་ཞེ་
ལ་མེད། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དེ་ནམས་ཀྱིས་ཁྲི་སོ་ལ་རིང་བསེལ་འཁྲུངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་

བཞིན་ཉགས་ཉེན་གྲུལ་བྱའི་ས་བོན་དུ་གསུངས་པ་གོར་མ་ཆག་^[15]

ཅེས་འཁོད་ལ། “ཁྱི་ཐོག་གོང་མ་རིན་ཆེན་མཁྱེན་བཙེ་དབང་པོ་ 1466
ལོར་འཁྲུངས་ནས་ 1492 ལ་གཤེགས་པ་དང་། དེའི་ཡང་སྲིད་བཙེ་བརྟུང་ཁྱི་ཆེན་
དག་དབང་མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཆོ་ 1516 ལོར་འཁྲུངས་ནས་ 1602 ལ་གཤེགས་”^[16]
པ་ལྟར་ན་སྐྱེ་གོང་མ་གཤེགས་དུས་ཡང་སྲིད་བཙེ་བརྟུང་ཁྱི་ཆེན་དག་དབང་མཁྱེན་
རབ་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་དགྲང་ལོ་བརྟུང་ལ་ཐེབས་ཡོད་པས། འདི་ནི་སྐྱེས་བུ་གཞན་གྱིས་
སྐྱེ་གོང་མའི་མ་འདས་སྐུལ་སྐུར་ངོས་འཛིན་མཛད་པར་སྣང་ངོ་།

ལྔ་ལྔ་བ་སྐྱེ་ཕྱིང་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ།

ལྔ་ལྔ་བ་སྐྱེ་ཕྱིང་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་མ་འདས་སྐུལ་སྐུ་ཡིན་ཚུལ། ལྔ་ལྔ་བ་
བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་ཐར་ལྟར་ན་ཁོང་དགྲང་གངས་
69^[17]བཞུགས་པར་བཞེད་ལ། ལྟ་བུའི་དག་དབང་དོ་རྩེས་མཛད་པ་ཆངས་དབྱངས་
རྒྱ་མཆོའི་གསང་རྣམ་ལྟར་“ལྔ་ལྔ་བ་སྐྱེ་ཕྱིང་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་མ་
འདས་སྐུལ་སྐུ་ཡིན་དགོས་རྒྱ་མཁས་པ་མང་པོས་བཤད།” ཅེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནང་“ཀུན་དགའ་འོར་ནས་ལུབ་ཅིག་གཅིག་ཕྱར་ཐེབས། ཐུས་
པའི་བརྒྱལ་ཁྱེགས་འཛིན་ཕྱིར་རིན་ཆེན་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཆོ་དང་། དག་དབང་ཆོས་
གྲགས་རྒྱ་མཆོར་མཆན་བཞེས་ཏེ། ཨ་རིག་དང་། ཆ་བརྩོང་སོགས་མདོ་སྟོང་སྤྲུལ་
ཕྱོན་སྐབས་རྒྱ་ནག་སྤང་ཆེན་རི་བོར་གནས་གཞིགས་མཛད། དེ་རྩེས་དབུས་གཙང་

[15] ཕྱོགས་སྒྲིག་མཁན་མཁས་བཙུན་བཟང་པོ། བོད་དུ་སྐྱབ་བརྟུང་གིང་ཉ་ཆེན་པོ་མཆོད་བརྟུང་ལས། ལམ་འབྲས་
སྒྲ་མ་བརྟུང་པ་རྩེས་འབྲས་དང་བཅས་པའི་རྣམ་ཐར་ཕྱོགས་བདུས་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ སྤྲད་ཆ། 1492 ལོར་
ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ཤོག་གངས་ 444 ནང་གསལ།

[16] བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་དཔེ་ཆོགས་ལྟེ་གནས་བླ་མ། TBRC Resource Id P8441 རྟེན་གསལ།

[17] མཆན། 1492 ལ་སྐྱེ་གཤེགས།

ཁུལ་དང་། རྒྱ་གར། བལ་ཡུལ་བཅས་སུ་བྱོན་རྗེས་སྤར་ཡང་མདོ་སྨད་དང་རྒྱ་ནག་རི་
བོ་ཅེ་ལུ་སོགས་སུ་ཕེབས། མཐར་སོག་ཡུལ་དུ་བྱོན་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
མཛད་པས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་རྒྱ་ཆེ་མཛད་དེ་དགྲུང་གྲངས་ ༤༩ རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་
པའི་མེ་ལྷག[༡༧༤༦]བར་འཛོལ་ཞེས་སོགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཛད་པ་ཤིན་ཏུ་
ངོ་མཚར་བ་མཆིས་པས། སངས་རྒྱལ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
འདི་རིགས་རང་ཅག་སོ་སྟེ་པལ་པའི་སྟོ་ཡུལ་དུ་ཆུད་དཀའ་བས་ལོག་རྟོག་སྤངས་ཏེ་
དག་སྤང་སྤྱང་དགོས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེར་གྱུར་པ་བཅས་སོ།” ཞེས་གསལ།

དེས་ན། གོང་དུ་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་ངོས་འཛིན་རི་ལྷར་བྱང་ཆུལ་དང་། བྱང་
བའི་སྐུ་སྐུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་སོགས་དངོས་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་གྱི་དབྱུང་གཞིའི་རྣམ་གཞག་
འདི་དག་ཟུར་བཏོན་གྱིས་བཤད་པའི་དགོས་པ་ནི། ལོ་རྒྱུས་ཁྱོད་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་མ་
འདས་སྐུལ་སྐྱེའི་སྐོར་ལ་ཤེས་རྟོགས་དོན་གཉེར་མཁན་ཆེས་དགོན་ཞིང་། ཞིབ་འཇུག་
པ་ཁྱུང་ཤས་ཡོད་པ་རྣམས་ལ། དེའི་སྐོར་ཞིབ་གསལ་གྱི་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་
འཛོལ་བསྟར་དཀའ་བའི་དགོས་མཁོར་ཕན་སྤང་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དངོས་སུ་
བྱུང་ཞིང་། བྱུང་བའི་སྐྱེས་བུ་དེ་དག་གིས་བསྟན་འགྲོར་ཕན་སྤྲུལ་རི་བྱུང་ཤེས་རྟོགས་
གྱི་སྤང་དུ་ཡིན།

ལྷག་པར་དུ་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས། བསྟན་
འགྲོར་ཕན་པའི་སྐུ་སྐུལ་ཡང་སྤྱི་དཔེ་བས་ཚུལ་ལ་མ་འདས་སྐུལ་སྐྱེ་སོགས་སྣ་ཆོགས་
ཤིག་ཡོད་སྐོར་གསལ་བར་བཀའ་སྩལ་ཞིང་། བཀའ་སྟོབ་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཐད་རྒྱ་དམར་
གཞུང་ཕྱོགས་ནས་དངངས་སྒྲག་དང་བཅས། དེ་འབྲེལ་འཁྱོག་བརྗོད་དང་བསྒྲགས་
གཏམ་སོགས་སྣ་ཆོགས་ཤིག་སྟེལ་དང་སྟེལ་བཞིན་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། འཛམ་གླིང་གི་
དད་ལྡན་ནང་པ་དང་རང་ཕྱོགས་ནས་བཀའ་སྟོབ་དགོངས་དོན་དེའི་ཐད་རི་བཞིན་
མི་མཁྱེན་པའམ། མཁྱེན་ཀྱང་གལ་ཆུང་དུ་སོང་ན་ནི། དེ་སྤེའི་ཆོས་འབྱུང་ལོ་རྒྱུས་

ནང་“སྟོན་པ་ཤུག་ཐུབ་པ་མཆོག་གིས། སྐྱ་ཆེའི་སྤང་དུ། ཀུན་དགའ་བོ་ལ་བཀའ་སྩལ་
ཀྱང་། ཀུན་དགའ་བོས་དེ་དོན་མ་རྟོགས་པར་^[༡༥] བྱིས་སུ་བྱ་བ་རྒྱབས་ཆེན་འཕྱག་པ་
ལྟ་བུ་མི་ཡོང་བའི་ཆེད་དང་། དེ་ལྟར་གཤམ་ཆུང་དུ་མ་སོང་བར་བཀའ་དགོངས་ཟབ་
མོའི་གོ་དོན་རྟོགས་ཤིང་། ལམ་སྟོན་ལྟར་གནད་མ་འཕྱག་པ་ཞིག་བྱང་ན། ཉེན་ཆ་བས་
ཆེ་ཞིང་ང་ཚྱག་ཅན་གྱི་དུས་སྐབས་འདིར་ནང་བསྟན་ཆོས་དང་པ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་མོས་
སུ་བཀྱར་བའི་དད་འདུན་གྱི་སྐྱབས་དང་ལམ་སྟོན་པ། གང་དང་གང་དེའི་མཛད་པ་
འཕྲིན་ལས་ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་གང་དུ་ཡང་སྤྲོ་བའི་བརྟན་པའི་ངོ་བོར་གནས་
ཏེ། དེའི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་སྲིད་སྤྱི་སྤྱོད་ཀུན་ལ་ཟད་པ་མེད་པའི་དགེ་ལེགས་
འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་རྒྱུ་མི་ཆད་དུ་ཡོང་བ་ནི་མ་འདས་སྤྱུལ་སྤྱི་དཔྱད་སྤྱོད་འདི་བྱིས་
པའི་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ། །

[༡༥] མཆན། རྟེན་ཆ་བརྒྱུད་པ། ཀུན་དགའ་བོའི་ཉེས་པ་བརྒྱུད། འདུལ་བ་སྟན་ཆེགས་ཀྱི་གཞི་ལས་བྱང་བ། བཅོམ་
ལུན་འདས་བསྐལ་བའི་བར་དུ་བཞུགས་པར་གསོལ་བ་མ་བཏབ་པ་ནི། བཅོམ་ལུན་འདས་ཀྱིས་ཀུན་དགའ་བོ་གང་
དང་གང་དུ་རྩ་འཕྱུལ་གྱི་རྒྱུ་ལ་བཞི་པོ་བསྟེན་ཅིང་བསྟོམ་སྟེ་ལན་གྲངས་མང་དུ་བྱས་ན་འདོད་ན་བསྐལ་བ་འཕྲུ་
བསྐལ་བ་ལས་ལྷག་པར་ཡང་གནས་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་གསུངས་ན། འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་བཅོམ་ལུན་འདས་ལ། བཅོམ་
ལུན་འདས་འདི་ག་རྟེན་ལ་ཕན་པར་བཀྱི་བའི་སྤང་དུ་བསྐལ་བའི་བར་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། བདེ་བར་གཤེགས་པ་
བསྐལ་བ་བས་ལྷག་པར་བཞུགས་སུ་གསོལ། ཞེས་གསོལ་བ་མ་བཏབ་པོ། བཅུན་པ་འོད་སྤང་ཆེན་པོ་ངོ་ཆ་མེད་པ་དང་།
རབ་ཏུ་འཛེམ་པ་མེད་པ་ནི་མ་ལགས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་བདག་དེའི་ཆོ་བདུད་སྟེག་ཅན་གྱིས་ཁྱེད་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་
ལྟར་དེ་ཉིད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཉེས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཏེ། སྟོན་པ་ནི་རྩིང་བ་སྤངས་པ། བདུད་ཀྱི་སྟོབས་ཟེལ་གྱིས་གནོན་པ་ཡིན་
ན། རི་ལྟར་ཁྱོད་བདུད་སྟེག་ཅན་གྱིས་ཁྱེད་པར་གྱུར། དེ་ལྟར་འདི་ནི་ཉེས་པ་ཆེན་པོ་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ།
ནོར་བུ་ཨོ་རྒྱུན་གྱིས་བསྐྱེགས། ཆོས་ནམ་ཀུན་འདུས། བར་ཆ། ཤོག་གངས་ ༡༩༩༩ ནང་གསལ།

ཡུལ་དབང་སྐྱེའི་རིམ་པ་བྱོན་ཚུལ་མདོར་བསྟུན།

༢༡། ཁྱེད་ཡང་ཡུལ་པའི་འཁྲུངས་རབས་གསོལ་འདེབས་ལས། “འཕགས་ཡུལ་སོ་དྲུག་གངས་རིའི་ཆོས་རྒྱལ་བཅུ། བཅུ་གཉིས་པ་བཅུ་བདུན་ཡུལ་མཆོག་རིམ་བྱོན་སོགས། སྐྱེའི་གསེར་རིའི་བྱེད་བཅུ་དང་། །”ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། འདིར་ཡུལ་དབང་སྐྱེའི་དང་པོ་ནས་བཅུ་བཞིའི་བར་བྱོན་ཚུལ་སྟོན་བསྟུན་གྱི་ཚུལ་དུ་འགོད་པ་ལ།

༡. ཡུལ་བ་སྐྱེའི་དང་པོ་རྗེ་དགེ་འདུན་བྱུང་བ་མཆོག་འཁྲུངས་ཡུལ་གཙང་སྟོད་ས་སྐྱའི་ཉེ་འདབས་ཤལ་སྟོད་གྲར་མོ་རུ་བའི་འབྲོག་སར་ཡབ་མགོན་པོ་རྣམས་དང་ཡུམ་རྩོམ་ནས་མཁའ་སྐྱེད་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བདུན་པ་ལྷགས་ལུག་བྱི་ལོ་ ༡༡༧༡ ལོར་སྐྱེ་བལྟམས། ཐོག་མའི་མཆན་ལ་བརྒྱ་རྩ་རྣམས་ཞེས་གསོལ། རྗེ་འདི་འཁྲུངས་པའི་དགོང་མོ་འབྲོག་སར་དག་ཅག་བྱུང་སྟེ་མས་རྩོམ་གསེབ་ཏུ་སྲས་ཏེ་བྲོས། སང་ལྟར་འོང་དུས་བྱ་རོག་གཅིག་གིས་བསྐྱུངས་ཏེ་ཡོད་པ་དཔལ་མགོན་ཞལ་གྱི་རྣམ་འབྱུལ་དུ་གྲགས། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་གསུངས་ལས། “མགོན་པོ་འདིས་བྱིས་ཀྱང་དེ་དུས་ཀྱི་རིན་པོ་

དང་། ཁྱིད་ལྟ་བུའི་བསྟན་འཛིན་ལ་ང་ལྟ་བུའི་ཆོས་སྦྱོང་བསྟན་དགོས་པ་ཡིན་ནོ་
ཞེས་ཡང་ཡང་གསུང་གིན་ཡོད།”^[1] ཅེས་དང་། “དགུང་ལོ་ལྔ་བཞེས་སྐབས་གྲོང་པ་
གཞན་གྱི་ར་རྩི་མཛད་སྐབས་རྩོལ་མ་ཁྱིམ་མང་པོ་བྱིས་གནང་བ་མཛེས་རྒྱ་ཡོད་པར་
གྲགས་”^[2]ལ། དགུང་ན་སོན་རྗེས་སྤར་ཐང་གི་མཁན་པོ་རྩེ་གྲུབ་པ་ཤེས་རབ་ལས་
དགེ་བསྟན་གྱི་སྟོན་པ་བཞེས། བརྒྱ་སྟོན་ཅན་པ་ལས་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་སྦྱངས། མཁན་
ཆེན་གྲུབ་པ་ཤེས་རབ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་དགེ་སྦྱོང་གི་སྟོན་པ་ཡང་མཐོས། མཚན་
ལ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ཞེས་གསེལ། ཤིང་ལུག་གྱི་ལོ་ ༡༩༡༥ དགུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་ར་དབུས་
སུ་ཐེབས་ཏེ་རྩི་ཅོང་ཁ་པ་སོགས་ལས་ཆོས་མང་དུ་གསན། བཀ་ཤིས་ལྷན་པོའི་གདན་
ས་བཏབ་ནས་སྟོན་ཆོགས་མང་དུ་བསྦྱངས་ཏེ་བསྟན་འགྲོའི་བྱ་བ་སྐབས་ཆེན་མཛད།
དགུང་གངས་ ༤༩^[3]བཞུགས། །

༡. ཡུལ་བ་སྐྱ་ཐེང་གཉིས་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག འཁྲུངས་ལུལ་གཞིས་ཅེ་
བཀས་ལྷན་དང་ཉེ་བའི་བྱང་ཕྱོགས་གཙང་རྟ་ནག་ལུལ་གྱི་ཞིང་པའི་བྱིམ་ཆང་ཞིག་
ཏུ་ཡབ་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་རྒྱ་མཚོ་དང་། ཡུམ་ཀྱན་དགའ་དཔལ་མོ་གཉིས་གྱི་
སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་མེ་སླེལ་གྱི་ལོ་ ༡༩༡༦ ལོར་སྐྱ་བལྟམས། མཚན་ལ་སངས་
རྒྱས་ཆོས་འཕེལ་ཞེས་གསེལ། དགུང་ན་གསུམ་བཞིའི་སྐབས་ཡབ་གྱི་རྩེས་སུ་ཀམ་པའི་
གསང་སྤགས་ལ་གསན་སྦྱོང་མཛད། སྟོན་གནས་རྗེས་བླན་གྱི་གསུང་དང་སྐྱ་གོང་མའི་
མཛད་སྦྱོང་འཁྲུལ་མེད་ངོ་མཚར་ཅན་མང་དུ་བྱུང་བར་བརྟེན། དགུང་ལོ་བདུན་ལ་ཐོས་
བསམ་སྤིང་གི་ཀྱན་མཁྱེན་ཆོས་འབྱོར་དཔལ་བཟང་གིས་ཡུལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་
པའི་སྦྱུང་ཡང་སྤྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་མཛད། དགུང་ལོ་བརྒྱ་པ་ལ་པཎ་ཆེན་ལུང་རིགས་རྒྱ་

[1] འཕགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་ལྷུག་གི་འཁྲུངས་རབས། དེབ་དང་པོ། ཞོག་གངས་ ༡༡༩ ནང་གསལ།

[2] དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཞོག་གངས་ ༤༡༠ ནང་གསལ།

[3] གོང་མཚུངས་ཞོག་གངས་ ༤༡༡ ནང་གསལ།

མཆོད་བྱང་རབ་ཏུ་བྱུང་། མཚན་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་ཞེས་གསོལ། དཔལ་ལྷན་
འབྲས་སྤངས་སུ་ཕེབས་ཏེ་གནས་རྫིང་རིན་པོ་ཆེ་ལས་བསྟེན་པར་རྫོགས་ཤིང་དབྱ་ཚད་
པར་གསུམ་ལ་མཁས་པར་སྦྱངས། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་འཇམ་དབྱངས་དགའ་བའི་
བཤེས་གཉེན། མཁས་གྲུབ་འོར་བཟང་རྒྱ་མཚོ་སོགས་མང་དུ་བསྟེན། དགའ་ལྷན་སོ་
བྲང་གི་སླ་བྲང་^[༥]ཞོག་མར་ཚུགས། དགྲང་ལོ་ ༤༧^[༦]བཞུགས། །

༡. ཡུལ་བ་སྐྱེད་གསུམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག འཁྲུངས་ལུལ་ལྷ་ས་སྟོད་
ལུང་མདའ་སྐྱར་པོ་ཆེ་ཁང་གསར་གོང་དུ་ཡབ་སྟེ་པ་ནམ་རྒྱལ་གྲགས་པ་དང་། ལུམ་
དཔལ་འདོམས་བྱ་འཁྲིད་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ཚུ་ལོས་བྱི་ལོ་ ༡༥༩༩
བོད་ཟླ་དང་པོའི་ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་སྐྱེ་བལྟམས། འཁྲུངས་མ་ཐག་ར་མ་དཀར་མོའི་འོ་མ་
ཞལ་ལ་གསོལ་བ་དང་མཚན་ཡང་ར་བུ་སྟེ་ཚོད་དཔལ་བཟང་ཞེས་གསོལ།^[༧] ཡུལ་
དབང་གོང་མའི་སྐྱ་ཆས་དང་ཉེ་འཁོར་ངོས་འདྲིན་འཁྲུལ་མེད་དུ་མཛད་པ་མང་ལ།
དགྲང་ལོ་གསུམ་ནས་རྗེ་གོང་མའི་མཛད་པ་སྦྱོང་བའི་གསུང་འཕྲོས་ཐོལ་བྱུང་རིམ་
པར་བྱུང་བས། དགྲང་ལོ་བཞི་ལ་མི་དབང་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དང་།
པཌ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་བཅས་ནས་ཡུལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་ཡང་
སྟོད་དུ་ངོས་འདྲིན་མཛད་དེ་འབྲས་སྤངས་ཀྱི་གདན་སར་བཀོད། དགྲང་ལོ་བདུན་
ལ་པཌ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་ལས་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྟོམ་པ་མཐོན། དགྲང་ལོ་ཉེར་
གཅིག་ལ་ཁྲི་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་ལས་བསྟེན་རྫོགས་བསྐྱབས། དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན་ཀུན་བཟང་ཅེ་པ་དང་། དཔལ་ལྷན་སྐྱ་པའི་བསྟན་འདྲིན་ཆེན་པོ་ཆར་ཆེན་

[༥] མཆན། ལྷ་གདོང་གི་མི་དབང་བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པས་འབྲས་སྤངས་ཀྱི་མཆོར་ཤག་དོ་ཁང་སྟོན་མོ་རྗེ་འདི་ལ་སྐུལ་
རྗེས་མེད་དགའ་ལྷན་སོ་བྲང་དུ་བསྐྱར། དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ ཞོག་གངས་ ༤༧༩ ནང་གསལ།

[༦] དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ ཞོག་གངས་ ༤༧༩ ནང་གསལ།

[༧] གོང་མཆོངས་ཞོག་གངས་ ༤༧༩ ནང་གསལ།

རྟོགས་ལ་ཁྱེད་མཆོ། རྟོག་པ་ཅན་པ་མེད་པ་མཁས་གྲུབ་མང་དུ་བསྟེན། དགྲུང་ལོ་མོ་
 གཅིག་ལ་ནམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆོང་ཕྱག་བཏབ། མེད་རྒྱལ་ཨལ་ཐན་གྱི་གདན་ཁྱེད་ལྟར་མེད་
 དུལ་དུ་མེད་པས་ནས་མཛད་འཕྲིན་རྒྱབ་ཆེན་^[1]། བསྐྱུངས་གནང་མཛད་པས། རྒྱ་ལའི་བླ་
 མ་བཅོད་རྒྱ་ར་ཞེས་པའི་མཆོན་བསྟོན་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། དགྲུང་ལོ་ ༤༤^[1]། བཞུགས།

१. ཡུལ་བསྐྱེད་བཞི་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་འབྲངས་ལུལ་སོག་ལུལ་མཁར་
 རྩོན་པོའི་སེ་ཆེན་ཆོས་འཁོར་དུ་ཡབ་སོག་པོ་རིང་གེར་གྱི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཐེང་ཐའི་རི་
 དང་། ལུམ་བླ་ཁེན་རྒྱར་གཉིས་གྱི་སྐས་སུ་ལྷ་སྒྲའི་ལུང་བསྟན་དང་ཡ་མཚན་མངོན་
 བྱུང་གི་འབྲངས་ལྟས་དང་བཅས་རབ་བྱུང་བརྒྱ་པའི་ས་སྐང་ཕྱི་ལོ་ ༡༥༥༩ བོད་ཟླ་དང་
 པོའི་ཆོས་གཅིག་ཉིན་སྐྱེ་བལྟམས། རྩོན་གནས་རྗེས་དྲན་གྱི་གདམ་གསལ་བར་སྐྱ་བ་
 དང་། ཡུལ་དབང་གོང་མའི་མཛད་སྟོན་ལྟར་བྱང་བས། སྐྱ་གོང་མའི་གསེལ་དཔོན་
 བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་སོགས་སོག་ལུལ་དུ་ཆེད་བརྗོད་གིས་དགྲང་ལོ་གསུམ་པའི་ཐོག་
 ཡུལ་དབང་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོའི་ཡང་སྤྱིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས། ༡༥༩༩ ལོར་བོད་
 བས་ཕྱག་མཛོད་ཆེན་མོ་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་མཚོ་སོགས་མི་སྣ་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་གདན་
 བྱུང་སོག་ལུལ་དུ་ཐོན་སྐྱབས། དགའ་ལྷན་གྱི་བྱར་རྒྱལ་ཁང་ཆེ་པ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་
 མཚོས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་འབུལ་
 ཤོག་ལྷེ་དང་སྐྱགས་བོད་དུ་གདན་བྱ་བུ་ཐབས་བྱས། ༡༦༠༩ དགྲང་ལོ་བརྒྱ་བཞིའི་ཐོག་

[५] མཆན། “སྐབས་དེའི་སྟག་པོ་མང་ཆེ་བ་ས་ས་མན་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་ཀྱི་དྲོད་པས་ཁྱོ་གཤི་རྗེས་སྟེ་དཔལ་ཡང་ས་སྐབས་གཏོང་བའི་གོ་མས་གཤིས་ཡོད་པར་མ་བྱ། ར་མོང་དང་རྟ་མང་པོ་བསང་ནས་གཤིན་པོར་འདས་མཆོད་ཀྱིད་པའི་གོ་མས་གཤིས་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། བསོད་ནམས་བྱ་མཆོས་ཨལ་ཐབ་རྟ་ལ་བསྐབ་བྱ་གནང་སྟེ་ལུ་སྟེ་གོ་མས་གཤིས་མི་ལེགས་པ་དེ་དག་མེད་པར་བཟོ་འདུག་པར་མཛད་སྐབས་སྟག་པོ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་དད་གུས་ཐོབ་པ་རེད། དེ་ནས་ཆང་མས་ས་མན་ཆོས་ལུགས་རྒྱབ་ཏུ་བསྐྱར་ཏེ་ལྷ་མིའི་བསྟན་པར་དད་མོས་ཀྱིད་འགོ་བཙུགས་ཤིང་། དེ་ནི་སྐབས་དེར་མཆོད་ན་ཡང་རྒྱས་ཀྱི་དོན་སྟོང་པེས་ཅན་ཞིག་རེད།” པ་ཡན་ཀྱང་། རྒྱ་ལའི་སྤ་མའི་རྣམ་ཐང་ཤོག་གངས་ ༩༩ རྣང་གསལ།

[५] ཏུང་དཀར་ཆིག་མཛོད་ཆེན་མོ། རྟོག་གུངས་ ༤༡༥ རྒྱུ་གསལ།

བོད་དུ་གདན་པ་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེད་གོང་མའི་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་མཛད། “ཁོང་ནི་རྒྱ་
ལའི་སླ་མ་རིམ་བྱོན་ནང་ནས་སྐྱེ་བྱུངས་བོད་རིགས་མིན་པར་སོག་རིགས་ཡིན་པའི་རྒྱ་
ལའི་སླ་མ་གཅིག་ཕུ་དེ་རེད།”^[༩] དགའ་ལྷན་གྱི་བྱུང་སངས་རྒྱལ་རིན་ཆེན་ལས་དགེ་
ཚུལ་གྱི་སྒྲུབ་པ་བཞེས། དགུང་ལོ་ཉེར་དྲུག་པར་པཎ་ཆེན་སློབ་བཟང་ཆོས་རྒྱལ་ལས་
བསྟེན་རྒྱུགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་བཞེས། “༡༩༡༥ ལོར་རྒྱ་ནག་རྒྱ་མིང་རྒྱལ་པོས་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ལྷ་
ཁང་གསར་བཞེངས་ལ་རབ་གནས་སུ་གདན་པ་བྱས་ཀྱང་འབྲས་སྤངས་དགའ་ལྷན་
མོ་བྱང་ནས་རབ་གནས་མཛད་དེ་རྒྱ་ཡུལ་གྱི་ལྷ་ཁང་དེའི་མཆོད་ཁང་ནང་ཕྱག་ནས་
འཕྱག་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་། ཉེན་འགའ་ཞིག་གི་སྤྱགས་དཀར་མེ་ཉོག་དངོས་སུ་བཟུང་བ།
གསང་ཡིབ་རྒྱ་ཆེན་ཁར་རྩོལ་ཞབས་རྩེས་གསལ་བར་བཞག་པ་སོགས་ཡ་མཚན་གྱི་
བརྟག་དོན་མང་དུ་བྱུང་།”^[༡༠] དགུང་ལོ་ ༡༡ བཅུགས། །

༡. ཡུལ་བ་སྐྱེད་ལྗེ་ལ་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ འཁྲུངས་ཡུལ་སྟོ་ཁ་འཕྱོངས་རྒྱལ་
འཕྱིང་དབང་སྐྱག་ཅེར་ཡབ་བདུད་འདུལ་རབ་བརྟན་དང་། ཡུམ་གྱི་ལྷ་མ་ཀུན་དགའ་ལྷ་
མཛེས་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་མེ་སྟུལ་[༡༩༡༢]ལོར་འཁྲུངས་ཁང་གི་
ཡང་སྟེང་དུ་འཇའ་བྱག་པ་སོགས་མཆོན་ལྷས་བཟང་བོ་དང་བཅས་སྐྱེ་བཞུགས། བསམ་
ཡས་ཆོས་སྦྱོང་གིས། “ཡར་ཁྲུངས་གསེར་མ་གཞུང་གི་ཕྱོགས་སུ་ཨང་ཉན་གྱིས།” ཞེས་
དང་། ལ་མོ་ཆངས་པས། “འཕྱོངས་རྒྱལ་གསེར་གྱི་རྩོམ་དེ། །པར་རྒྱ་གཞི་ཕྱས་བརྒྱན་
ནས། །” ཞེས་བྱུང་། “པཎ་ཆེན་སློབ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་དང་དགའ་ལྷན་གྱི་ཆེན་
དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱུང་གི་རྩོམ་འཇའ་དཔལ་རྩོམ་དང་ལྷ་སའི་
རྩོམ་ཤུག་ལ་ཞེས་སྐད་དུ་བཅུ་རིལ་བརྟག་པ་མཛད་པ་དང་། ཆོས་སྦྱོང་ཁག་གི་
བཀའ་ལུང་ནམས་གཅིག་མཐུན་བྱུང་བ་ལྟར་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྐྱེད་བཞི་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་

[༩] ལ་ཏན་ཀྱང་། རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་རྣམ་ཐར། རྒྱུག་གྲངས་ ༥༢ ནང་གསལ།

[༡༠] <http://gyalwarinpoche.com/node/350>

མཆོད་ཡང་སྲིད་དུ་རོས་འདྲིན་ཞུས།^[19] བཀ་ཆེན་སློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་
ལས་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྒྲུབ་པ་དང་། བསྟེན་རྒྱུ་གས་བཞེས། མཆན་དག་དབང་སློ་བཟང་
རྒྱ་མཆོ་ཞེས་གསལ། བཀ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཁྱི་ཆེན་དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ།
འཁོན་སྟོན་དཔལ་འབྱོར་ལྷན་གྲུབ་སོགས་ཀྱི་དྲུང་ནས་དབང་ལུང་ཁྲིད་གསུམ་དང་།
གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྷ། གསང་སྤྲུགས་རྩིང་མའི་ཆོས་སློར་སོགས་མང་དུ་གསན་
ཏེ་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་མཛད། ཕྱི་ལོ་ ༡༧༤༡ ལོར་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་
གཞུང་གསར་འཛུགས་མཛད་དེ་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ལྷགས་གཉིས་བདག་པོར་
མངའ་གསོལ་བ་ནས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱབས་ཆེན་བསྐྱེད་སྤྲོད།^[20] དགྲུང་
ལོ་ ༤༤^[21]བཞུགས། །

༤. ལྷུལ་བ་སྐྱ་ཕྱེད་བྱག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག འཁྲུངས་ལུལ་ལྷོ་མོན་
ལ་འོག་ལུལ་གསུམ་དུ་ཡབ་སྐུ་རིགས་གཏེར་སྟོན་བརྒྱ་སྤྱིང་པའི་དཔོན་རྒྱུད་སྤྲུགས་
འཆང་རིག་འདྲིན་བཀྲ་ཤིས་བསྟན་འདྲིན་དང་། ལུལ་ཆེ་དབང་ལྷ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲུག་
སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཚུ་པག(༡༧༤༡)ལོའི་ཟླ་ ༩ པའི་ཆོས་ ༡ ལ་སྐྱ་བལྟམས།
དགྲུང་ལོ་སོན་པའི་གསུང་ཆོག་གི་ཐོག་མར་“ང་སློ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་ཡིན། པོ་ཏ་ལ་རུ་
འགོ་དགོས།”^[22] ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས་པར་གྲགས། ལྷུལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་
སྐྱ་ལྷ་དཔལ་ལས་འདས་པ་གསང་རྒྱ་མཛད་དགོས་བྱུང་བའི་རྒྱུ་ཀྱིས་དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་
གསུམ་བར་ཡང་སྲིད་རྩྭ་གཅོད་ཡོངས་གྲགས་གནང་བདེ་མི་བྱུང་བར། དགྲུང་ལོ་
བརྒྱ་གསུམ་པར་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོས་ལྷུལ་དབང་སྐྱ་ཕྱེད་ལྷ་པའི་ཡང་སྲིད་

[19] དྲུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཐོག་གངས་ ༤༧༧ ནང་གསལ།

[20] མཆན། ཁོང་ནི་ལྷུལ་དབང་སྐྱ་ཕྱེད་རིམ་བྱོན་གྱི་ནང་ནས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་མཁན་ཐོག་མ་དེ་ཡིན།

[21] དྲུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཐོག་གངས་ ༤༧༧ ནང་གསལ།

[22] མཛད་ནམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་མའི་རོལ་མཆོ། ཐོག་གངས་ ༡༡༩ ནང་གསལ།

དུ་ངོས་འཛིན་མཛད་དེ་ལྷ་སར་ཕེབས། དགུང་ལོ་བཙོ་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་
མེ་སྤང་༡༦༧༥༥༥ལོར་ཡུལ་དབང་སྐྱེད་ལོང་མའི་བྱིར་མངའ་གསོལ། པཎ་ཆེན་སློ་བཟང་
ཡེ་ཤེས་ལས་རབ་བྱུང་གི་སྔོན་པ་བཞེས། མཆན་སློ་བཟང་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་
རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསོལ། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཚུལ་བྱིམས་དར་རྒྱས་ལ་སོགས་ཆད་
ལྷན་སྐྱེ་མ་མང་དུ་བསྟེན། དེ་ནས་ཁྱེན་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་མེ་བྱི༡༧༠༦༥ལོར་རྒྱ་ནག་དུ་
གདན་འདྲེན་པའི་ལམ་བར་བོད་མདོ་སྤང་མཚོ་སྔོན་རྒྱུད་ཕེབས་སྐབས་སྐྱ་གཤེགས་
ཚུལ་དང་། སྐྱ་གདུང་ཡང་གསེར་ཁོག་དགོན་དུ་ཡོད་པར་བྱགས། ཡང་ཐུན་མིན་གྱི་
ནམ་ཐར་ལས་རྒྱ་ནག་དུ་གདན་འདྲེན་པའི་ལམ་བར་བོད་མདོ་སྤང་མཚོ་སྔོན་ཀྱང་
དགའ་ལོར་ནས་གསང་བྱོལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་སྤྲས་པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་འཛིན་བྱིར་སློ་བཟང་
རིན་ཆེན་ཚོས་བྲགས་རྒྱ་མཚོ་དང་། དག་དབང་ཚོས་བྲགས་རྒྱ་མཚོར་མཆན་བཞེས་ཏེ།
དགུང་ལོ་ ༦༩ བཞུགས་པར་ཡང་བཞིན། །

༡. ཡུལ་བ་སྐྱེད་ལྟེང་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་མཚོག འཁྲུངས་ཡུལ་བོད་མདོ་
ཁམས་ལི་ཐང་བྱམས་པ་སྤིང་གི་ལྷ་ཞོལ་དུ་ཡབ་བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་དང་ཡུམ་བསོད་
ནམས་ཚོས་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲས་སུ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་བྱི༡༧༠༧ལོར་སྐྱ་
བལྟམས། ལི་ཐང་ཚོས་སྤེའི་ཚོས་སྤྱོད་ལྷ་ཆེན་འོད་ལྷན་དཀར་པོ་རྟེན་གཞིའི་ཁོག་དུ་
བཞུགས་ཏེ། “སློབ་དཔོན་མཐོང་བ་དོན་ལྷན་གྱི་སྤྱིའི་ཡང་སྤིང་འཁྲུལ་མེད་འདི་ཡིན་
ནོ།” ཞེས་པའི་ཡུང་བཞིན་སྐྱ་ཞང་ཨ་དགེ་བཀའ་ཤིས་ནས་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་
མཆན་གསོལ། ཡུལ་བ་སྐྱེད་ལོང་མ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་ཀྱང་། “བྱ་དེ་སྤང་སྤང་
དཀར་མོ། ཁྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ང་ལ་གཡོར་དང་། ཐུག་རིང་རྒྱུང་ལ་མི་འགྲོ། ལི་ཐང་བསྐྱོར་
ནས་ལོག་ཡོང་། །” ཞེས་ལི་ཐང་དུ་བྱོན་རྒྱུའི་འདུན་པ་གཏད། གདན་ས་གསུམ་དང་
སྤྱག་རྩེ་སྤེ་སྤེ་སོགས་གཞུང་འབངས་བསམ་ཤེས་ཅན་ནམས་ནས་གསང་སྐབས་ཀྱིས་

ཡང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་གཞུང་ཐོག་ནས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་འཛིན་ཁུལ་པ་དང་། བོད་
སོག་ཡོངས་ནས་དོན་འཛིན་ཁས་ལེན་ཁུལ། རྒྱ་འབྲུམ་དབུལ་གཏུང་ཆེན་མོའི་བྱང་
དུ་ཡོངས་འཛིན་ཚུ་བཟང་རིན་པོ་ཆེ་ལས་རབ་བྱུང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༨༥༡ ལོར་བོད་ཆོལ་
ཁ་གསུམ་གྱི་ལྷགས་གཉིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་བཀའ་སློན་བཞི་བརྒྱ་
གཞག་གིས་བཀའ་ཤག་ཐོག་མར་སྲོལ་གཏོད་མཛད། དགུང་ལོ་ ༤༠^[༡༥]བཞུགས། །

༡. ཡ་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་བརྒྱུད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ འབྲུངས་ལུལ་གཙང་
སྟོད་ཐོབ་རྒྱལ་ལྷ་རི་སྤང་དུ་ཡབ་བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་དང་ཡུམ་སྤུན་ཆོགས་དབང་
མོ་གཉིས་ཀྱི་རིགས་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ས་སྐག་(༡༨༥༤)ལོར་སྐྱེ་བཞུགས།
ལྷ་ཆེན་ཆངས་པ་དྲུང་ཐོད་དཀར་པོས། “གཙང་ཉང་སྟོད་ཆོས་གྲུ་ཆེན་པོ་ན། །རྩི་ཀྱན་
མཁྱེན་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པའི་གཉེན། །”ཞེས་དང་། “སྤྱུལ་པའི་སྐྱེ་མཆོག་གཙང་གི་
ཕྱོགས་སུ་འབྱུང་། །ཡབ་ཡུམ་ས་དབྱུང་ཞིབ་པ་འགོད་མི་དགོས། །”ཞེས་བཀའ་ལྷུང་
བྱུང་། རྒྱ་ཆུང་བའི་སྐབས་རྒྱལ་ཆབ་དེ་མོའི་སྐྱེ་ཆབ་དང་། གདན་ས་གསུམ་གྱི་སྐྱེ་
ཆབ། པཎ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་བཅས་ནས་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་དོན་
འཛིན་མཛད། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ལས་རབ་བྱུང་དང་བསྟེན་རྩོགས་ཀྱི་སྟོན་
བཞེས་མཛད། ཡོངས་འཛིན་སུར་སྟོག་དག་དབང་བཅས་པ་དང་། བྱ་ཁྲུང་པ་དག་
དབང་ཆོས་གྲགས་གཉིས་ལས་སྐྱེ་ཡོན་གསན་བཞེས་གནང་། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙ་བཞི་
པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ལྷགས་སྤང་(༡༨༥༩)ལོའི་བོད་ཟླ་བའི་ཆོས་གཅིག་
ཉིན་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ཆོས་སྲིད་ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས། དགུང་
ལོ་ ༤༢^[༡༦]བཞུགས། །

[༡༥] དྲུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཐོག་གངས་ ༤༩༡ ནང་གསལ།
[༡༦] གོང་མཆུངས་ཐོག་གངས་ ༤༩༥ ནང་གསལ།

༩. ཡུལ་བ་སྐུ་ཕྱེད་དབྱ་བ་ལྟ་བུ་རྟོགས་ཀྱི་མཆོ་མཆོག་ འཁྲུངས་ཡུལ་ཁམས་ལྷན་
ཆོས་འཁོར་དགོན་གྱི་ཉི་འགྲམ་ཆོས་འཁོར་དཔོན་ཆང་དུ་ཡབ་བསྟན་འདྲིན་ཆོས་
སྦྱང་དང་། ཡུམ་དོན་གྲུབ་སྦྱོལ་མ་གཉིས་གྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཤིང་
ཟླ་ང[༡༠༥]ལོར་ངོ་མཆར་གྱི་ལྷས་བཟང་པོ་དང་བཅས་སྐུ་བལྟམས། འཁྲུངས་ནས་
གསུང་གི་ཐོག་མར། “མ་ཁྱེ་མ་ཁྱེ”ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ལྷ་བ་བརྒྱད་ནས་གསུང་སྒྲིབ་
ཡུལ་བ་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཆོས་ཁམས་ལྷན་ཆོས་འཁོར་དགོན་ལ་དད་རྟེན་དུ་བསྟུལ་
བ་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་སྐུ་བརྟན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་གཟིགས་མ་ཐག་ཕྱག་མཛུབ་གཏང་
དེ། “འདི་ངའི་སྐུ་རེད།” ཅེས་གསུངས། དུས་དེའི་ཆོ་ཡུལ་ཆབ་རྟོག་བསྟན་པའི་
མགོན་པོ་རིན་པོ་ཆེས་ཡུལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་སྟོར་གཞུང་བསྟེན་དབྱ་ལྟེ་གཙོ་བོར་ལུང་
བརྟག་ཞུ་གནང་ལ། ཆོས་སྦྱང་གིས། “མ་དོན་གྲུབ་སྦྱོལ་མའི་པང་དུ་ནོར་བུའི་འོད་ཟེར་
སྒྲིབ།” ཞེས་གསུངས་པའི་ལུང་བཞིན་དགྲང་ལོ་གསུམ་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་མེ་
ལོས་[༡༠༦]ལོར་ཡུལ་བའི་ཡང་སྤྱིད་ལ་ངོས་འདྲིན་མཛད། ས་འབྲུག་[༡༠༧]ལོའི་བོད་
ལྷ་གཉིས་པའི་ཆོས་ ༡༩ ཉིན་པཎ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉི་མ་མཆོག་ནས་དབུ་སྐྱ་གཙུག་
ཕུད་བཞེས་ཏེ་མཆོན་སྟོ་བཟང་བསྟན་པའི་དབང་ཕྱག་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་མཆོ་ཞེས་གསོལ་
ཏེ་ཡུལ་དབང་སྐུ་གོང་མའི་ཁྱིམ་མངའ་གསོལ་མཛད། དགྲང་ལོ་ ༡༡^[༡]བཞུགས། །

༡༠. ཡུལ་བ་སྐུ་ཕྱེད་བཅུ་བ་ཚུལ་ཁྱིམ་སྐུ་མཆོ་མཆོག་ འཁྲུངས་ཡུལ་བོད་མདོ་
ཁམས་སྐང་དུག་གི་ནང་ཆན་སྟོ་འབོར་སྐང་གི་ཁོངས་གཏོགས་ལི་ཐང་ཤོག་དུག་སྟོ་
མདོངས་སུ་འབོད་པའི་སའི་ཆར་གོང་སྟོད་ནོར་བུ་ཆང་བུ་པའི་ཁྱིམ་དུ་ཡབ་སྟོ་བཟང་
སྟན་གསལ་དང་། ཡུམ་རྣམ་ཀུལ་བུ་འཁྲིད་གཉིས་གྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་

[༡] དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ༤༡༤ རྣང་གསལ།

བྱར་དུ་དགའ་བའི་ཉམས་དང་བཅས་སྡིང་ངེར་སྡོད་པ་ཞིག་བྱང་། ཐེ་པོ་སྐྱུལ་སྐྱུའི་
ཐུགས་སྒྲུབ་པ་འདི་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་མ་ཞིག་གི་སྐྱེ་སྤྱིད་ཡིན་པར་དགོངས། དེ་རྗེས་དར་
མདོ་རྫོང་བྲག་སྐྱེ་བཞུན་ལ་ཆོས་སྦྱོང་ཐོགས་ཐེབས་བྱང་བ་དང་། ཐེ་པོ་སྐྱུལ་སྐྱེ་གཉིས་
ཀལ་ཁྱེའུ་འདི་ནི་སྐྱེ་སྐྱུའི་འདྲེན་མཆོག་དམ་པར་ངེས་ཞེས་གཟེངས་སྒྲུབ་སྟོན།”^[༡༠]
ཐུགས་སྐྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་ལོ་ལྔ་ལྔ་པར་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐོང་བཅུ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྤྱིད་དུ་
ངོས་འཛིན་ཞུས། པཌ་ཆེན་བཞུན་པའི་ཉི་མས་དབུ་སྒྲ་གཙུག་ཡུད་བཞེས་ཏེ་མཆོན་
མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཆོ་ཞེས་གསོལ། ༡༥༩༡ ལོའི་བོད་ལྷ་བཞི་པའི་ཆོས་ ༡༥ ཉིན་ཡུལ་
དབང་སྐྱེ་གོང་མའི་ཁྱིམ་མངའ་གསོལ་མཛད། དགུང་གྲངས་ ༡༥^[༡༡]བཞུགས། །

༡༡. ཡུལ་བ་སྐྱེ་ཐོང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག འཁྲུངས་ལུལ་ལྟོ་
ལ་འོལ་དགའ་རྫིང་ཕྱིའི་ཉེ་འདབས་སུ་འབག་འབྲོག་ཉང་ཆང་དུ་ངོ་མཆོར་བའི་ལྷས་
དང་བཅས་ཡབ་སྐུན་ཆོགས་ཆེ་དབང་དང་། ཡུམ་ཆེ་རིང་གཡུ་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་སྤྲས་
སྒྲུབ་བྱང་བཅུ་བཞི་པའི་ཐེ་འབྲུག་ཕྱི་ལོ་ ༡༥༥༤ ལྷ་ ༡༡ ཆོས་ ༡ ཐོ་རེངས་སྟག་གི་
དུས་སུ་ཡུམ་ལ་གཞོན་པ་མེད་པར་ཞབས་རྗེ་རྗེ་སྐྱུལ་གྱུང་དང་། ཐུག་གཉིས་ལྟེ་བའི་ཐང་
དུ་མཉམ་གཞག་གི་ཐུག་རྒྱ་དང་བཅས་ཏེ་སྐྱེ་བཞུགས། “ས་སྐྱུའི་བདག་བྱར་རྫོང་རིན་
ཆེན་ལ་ཐུགས་བརྟག་ཞུས་པར། རྫིང་ཕྱི་པ་མཆོ་རིང་གཡུ་སྟོན་གྱི་བུ་དེ་བཞིན་ཡུལ་
དབང་མཆོག་གི་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་སྐྱུལ་པ་འཁྲུལ་མེད་ཡིན་འདྲ་བས་གཙང་སྒྲ་སོགས་
ལེགས་པར་བསྐྱབ་འཆོལ།”^[༡༢] ཞེས་དང་། བཞུན་སྐྱུང་ཆངས་པ་ཆེན་པོས། “ཡབ་
ཡུམ་བཟང་དང་གཡུ་ཡི་མིང་ཅན་ལ། །རི་ལྷར་སྐྱལ་བ་ལྷན་པའི་ལོ་འབྲས་འབྱུང་།”^[༡༣]

[༡༠] མཛད་ནམ་རྒྱ་ཆེའི་སྡིང་རྗེའི་རོལ་མཆོ། ཐོག་གྲངས་ ༡༩༧-༡༩༩ ནང་གསལ།
[༡༡] དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཐོག་གྲངས་ ༤༤༤ ནང་གསལ།
[༡༢] འཕགས་པ་འཛིན་ཉེན་དབང་ཐུག་གི་འཁྲུངས་རབས་ནོར་བུའི་ཐོང་བ། དེབ་ཐོང་བཞི་པ། ཐོག་གྲངས་ ༩༤
[༡༣] འཕགས་པ་འཛིན་ཉེན་དབང་ཐུག་གི་འཁྲུངས་རབས་ནོར་བུའི་ཐོང་བ། དེབ་ཐོང་བཞི་པ། ཐོག་གྲངས་ ༩༥

ཞེས་སོགས་ལྟ་བུའི་སྐུ་ཕྱི་ལྷུང་བརྟག་དང་། ཡུལ་བའི་མཛད་སྟོན་སོགས་ནས་སྐུ་
གོང་མའི་ཡང་སྟོན་འཁུལ་བུ་དུ་ངོས་འཛིན་གཏན་འཁེལ་བྱུང་། ས་རྟ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩
ལོར་ལྷ་སར་གདན་དྲངས་ནས་སྟོན་རྒྱུ་དང་ལག་དབང་ཡེ་ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་
མཆན་གྱིས་རབ་བྱུང་ཐོམ་པ་ལུལ་ཏེ། མཆན་རྗེ་བཙུན་ལག་དབང་སྟོ་བཟང་བཟུན་
འཛིན་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཆོ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་གསོལ། ལྷགས་སྟེལ་[༡༤]ལོའི་སྟོ་
བདུན་པའི་ཆེས་ ༩ ཉིན་པོ་བྱང་པོ་ཏེ་ལའི་ཡུལ་དབང་སྐུ་གོང་མའི་ཁྲིམ་མངའ་
གསོལ་མཛད། དགུང་བྱངས་ ༡༠^[༡༥]བཞུགས། །

༡༡. ཡུལ་བ་སྐུ་ཕྱེད་བཙུན་ལྷ་སྐུ་མཆོ་མཆོག་ འཁུངས་ལུལ་དྲགས་
པོ་སྟང་མདུན་དུ་ཡབ་ཀྱན་དགའ་རིན་ཆེན་དང་། ལུམ་སྟོ་བཟང་སྟོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་
སྐུ་སྐུ་རབ་བྱུང་བཙོ་ལུ་པའི་མེ་བྱི་སྟོ་ ༥ ཆེས་ ༥ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༦ གཟའ་སྤུ་སྐུ་སྐུ་
ཆོགས་ཤིང་གནས་ཆེན་དྲགས་ལྟ་སྐུ་པོའི་དབུ་ཅེར་ཉི་མ་ཤར་བ་དང་། བཅ་མཁར་
འཛའ་དང་ཆར་རྒྱན་བབས་པ་སོགས་ཀྱི་འཁུངས་ལྷས་དང་བཅས་ཏེ་སྐུ་བཞུགས།
དང་པོའི་མཆན་ལ་སྟོ་བཟང་ཐབས་མཁས་ཀྱི་མཆོ་ཞེས་གསོལ། ལྟ་བུའི་ལྷུང་བརྟག་
དང་། ལྟ་མོའི་མཆོ་གཟིགས། ཡུལ་བའི་མཛད་སྟོན་བཅས་ཕྱོགས་གང་ཐད་ནས་ཅེ་
མཐུན་དང་། རོ་མཆར་གྱི་རྟགས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་བྱུང་། ཁྱད་པར་དུ་“དཔལ་བའི་
དབྱེས་ཆེ་ཞིང་། དབུ་སྐུ་གནག་སྐུ་འོད་དང་ལྷན་པ། དབུའི་གཙུག་དུ་དབུ་སྐུ་དཀར་
པོ་རྒྱང་ལ་ཤས་ཀྱིན་དུ་སྟོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད།”^[༡༦] ཡུལ་དབང་སྐུ་གོང་
མའི་ཡང་སྟོན་འཁུལ་བུ་ཡིན་པ་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱེད་བརྟག་པ་བཟུན་པའི་དབང་ལྷག་
དང་གཞུང་བཞེན་སྟངས་ལག་བཅས་ཆང་མས་ངོས་འཛིན་གཅིག་མཐུན་བྱུང་ནས་
ལྷ་སར་གདན་དྲངས་ཏེ། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རབ་བྱུང་དང་དགེ་ཚུལ་གྱི་ཐོམ་

[༡༤] དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཞོག་གྲངས་ ༤༩༩ རྣམ་གསལ།

[༡༥] ཡ་ཏན་བྱང་། ཏེ་ལའི་སྟོ་མའི་རྣམ་ཐར། ཞོག་གྲངས་ ༡༡༥ རྣམ་གསལ།

པ་བཞེས་ཏེ་མཚན་ལ་ངག་དབང་ལྟོ་བཟང་ཐུབ་བསྟན་ཀྱི་མཆོ་འདིགས་བྲལ་དབང་
ཕྱག་ཕྱོགས་ལས་ནམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྡེ་ཞེས་གསེལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༧ ལོར་པོ་བྱང་པོ་
༡་ལའི་རྒྱལ་དབང་སྐྱེད་པོར་མའི་ཁྱིམ་མངའ་གསེལ་བ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༧ བོད་ལྗེ་ ༩
ཆོས་ ༩ ཉིན་བོད་ཆོས་ཁ་གསུམ་གྱི་ལྷགས་གཉིས་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཕྱགས་འགན་བཞེས།
དགྲང་གངས་ ༥༩^[༡༥]བཞུགས། །

༡༩. ཡུལ་དབང་སྐྱེད་བཅུ་བཞི་པ་བསྟན་འདིན་ཀྱི་མཆོ་མཆོག འཁྲུངས་ལུལ་
བོད་མདོ་སྨད་སྐྱེད་འབྲུམ་ཉེ་འདབས་ལྷག་མཆོར་^[༡༦]དུ་ཡབ་ཆོས་སྦྱང་ཆེ་རིང་དང་།
ཡུམ་བསོད་ནམས་མཆོ་མོ་བདེ་སྦྱང་ཆེ་རིང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ཤིང་
བག་^{༡༧}༩༥ལོའི་ལྗེ་ ༥ ཆོས་ ༥ ཉིན་རྟགས་དང་མཚན་མ་ངོ་མཚར་དང་བཅས་སྐྱེ་
བལྟམས། ཐོག་མའི་མཚན་ལ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཅེས་གསེལ། རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྦྱང་སྐྱེད་ངོས་
ལྷ་མོའི་སྤྱི་མཆོར་ཐེངས་གསུམ་མཆོ་མཛུལ་ཕེབས་སྐབས་གཟིགས་སྣང་དུ་བྱུང་ཁག་
གཞིར་བཟུང་། བོད་ཁྲལ་དུ་མི་སྣ་ཁག་བཞིར་བཞོས་ཏེ་ཡང་སྲིད་ཅད་གཅོད་སྒྲོར་གང་
སར་འོས་སྤུལ་དོགས་འཆར་ཡོད་རིགས་ཆང་མ་བསྟེགས་བཅད་བརྟེན་གསུམ་གྱིས་
བརྟག་དབྱེད་བྱས་མཐར། ཀེའུ་ཆང་སྤུལ་སྐྱེད་ལས་ནས་མདོ་སྨད་ཅོང་ཁའི་ཡུལ་གྱི་སྐྱེ་
འབྲུམ་བྱམས་པ་སྤྱིང་གི་ཤར་སྨད་ལྷག་མཆོར་དུ་བྱེད་ངོ་མཚར་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་
ཞིག་འཁྲུངས་པར་གྲགས་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་ཁོར་ཡུག་བཀོད་པ་སོགས་མཆོ་གཟིགས་ངེ་
བཞིན་བྱུང་བ་དང་། ཡུལ་དབང་མཆོག་གི་མཛད་སྦྱོང་དང་། སྤྱི་ཉེར་ཆས་དང་སྟོན་
གྱི་སྐྱེ་འཁོར་ངོས་འདིན་མཛད་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ཡུལ་མཆོག་སྐྱེད་པོར་མའི་ཡང་
སྲིད་འཁྲལ་བྲལ་དུ་ངེས་ཉིད་བྱུང་བ་ལྟར་ངོས་འདིན་ཞུས་ཏེ་ལྷ་སར་གདན་ཞུ་མཛད།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༧ ལོར་ངོ་པོ་ཤུག་ཕུ་ཞེད་སྐྱེ་མདུན་དུ་རྒྱལ་ཆབ་རྩ་སྦྱང་རིན་པོ་ཆེས་

[༡༥] དུང་དཀར་ཆོག་མདོད་ཆེན་མོ་ཐོག་གངས་ ༥༩ ནང་གསལ།
[༡༦] ལྷག་མཆོར་ཡང་འབྲི་སྤུལ་འདུག

དབུ་སྐྱ་གཙུག་ཕུད་བཞེས་ཏེ་རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་ངག་དབང་སྟོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་
འཛིན་རྒྱ་མཚོ་སྲིད་གསུམ་དབང་རྒྱུ་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྡེ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་མཚན་
གསལ། རྒྱལ་ཚབ་རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས་གཙོས་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས་ནས་
མགིན་གཅིག་གིས་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་ཞུས། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་
ལྷགས་འབྲུག་གྱི་ལོ་ ༡༧༩༠ བོད་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་མཛད་སྟོ་སོགས་སྐར་ལྷགས་ལྟར་
གཟབ་རྒྱས་ངང་ཚུགས་ནས་ཕོ་བྲང་པོ་ཏེ་ལའི་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་མཛད་པ་དང་། དགྲུང་
ལོ་བཅུ་དྲུག་ནས་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ལྷགས་གཉིས་སྲིད་གྱི་འགན་དབང་ཡོངས་སུ་
བཞེས་ཏེ་བསྟན་འགྲོའི་མཛད་འཕྲིན་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱེད་དང་སྟོང་བཞིན་པ་ལགས་
སོ། །

ཡུལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཡང་སྲིད་ཐད་

གནང་བའི་བཀའ་སློབ་གནད་བསྟུན།

༦༡། ཡུལ་དབང་སྐྱེས་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་སྒྱིར་སྐྱུལ་ཡང་སྲིད་
ཐེབས་ཕྱོགས་དང་། བྱེ་བྲག་དུ་ཡུལ་དབང་མཆོག་གི་སྐྱེའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་མ་འདས་
སྐྱུལ་སྐྱེ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ལོ་ཤས་སྔོན་ནས་ཆོགས་སྒྲེ་ཁག་དང་། རྒྱལ་ཁབ་བྱེ་ནང་གི་
གསར་འགོད་པ་སོགས་ལ་བཀའ་སློབ་སྤྱི་བྱིར་སྐྱུལ་བ་ནམས་ནས། འདིར་ལུང་འདྲེན་
ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀའ་སློབ་གནད་བསྟུན་འགའ་ཞིག་འགོད་པར་བྱ་བ་ལ།

དེ་ཡང་ཡུལ་དབང་མཆོག་ནས། “ད་ལྟ་ཡུལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་
སྐོར་བརྗོད་པ་འདིའི་ཐད་ངོས་ནས་ཁྱེད་ཆོར་འབྲེལ་བཤད་བྱ་རྒྱུར། སལ་ཆེར་ད་ཕན་
ལོ་བཅོ་ལྔ་ཉི་ཤུ་ཅམ་གོང་ལ་ཡུལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེས་བཅུ་བཞི་པ་འདི་སྐྱེས་བཅུ་
མཐའ་མ་ཡིན་སྲིད་ཀྱི་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད། རྒྱ་མཚན་པ་རོལ་རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་ནས་
ང་ཆོས་བོད་རང་དབང་ཚོད་ལེན་བྱེད་པའི་ལས་འགུལ་འདི་ཆང་མ་ཡུལ་བ་རིན་
པོ་ཆེའི་ཁེ་སན་དོན་དག་རེད་ཟེར་བ་དང་། སྤྱི་ཆོགས་རྟིང་པ་རོལ་ངས་རྒྱག་པའི་དོན་
དག་རེད་ཅེས་བཤད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལ་དོན་རྟིང་ལན་འདེབས་བྱ་རྒྱུ་གང་ཡོད་ཅེ་ན། བྱི་ལོ་
༡༩༧༡ ཅམ་ནས་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆ་ཁྲིམས་ཐོག་མའི་ཟིན་བྲིས་བཀོད་པ་དང་། ༡༩༩༡
ལོར་ཆ་ཁྲིམས་རྟིང་བསྟུས་ཤིག་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་པའི་ནང་གལ་ཏེ་དགག་བྱ་དང་
དགོས་པའི་གནད་འགག་བྱུང་ན་ཡུལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་དབང་ཆ་འདོར་རྒྱ་བཀོད་

ཡོད།”^[1] ཅེས་དང་།

“གལ་སྲིད་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོང་གི་འཕྲིན་ལྗོངས་འདི་ལྟ་བུ་མཐུན་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་པ་ཡིན་ན། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོང་མཐུན་མཐུན་མཁན་དེ་གང་འདྲ་བྱེད་མིན་འདི་ཡང་བསམ་སློབ་གཏོང་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་ལྷར་བསྐྱབ་པ་བཞེས་གཞོན་གྱི་ཐོག་ནས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐོང་གི་འདྲི་ལྡན་ཡོང་མི་ཆོག་པ་མིན་པས་འདི་ཡང་ཐབས་ཤེས་ཤིག་ཡིན། ཡང་ན་ཡེ་ཤུའི་སྤྱི་ཆེན་གཤེགས་རྗེས་སྤྱི་ཆེན་གྱི་འགན་འཁུར་མཁན་གཙོ་བོ་དེ་ཆོད་ནང་ནས་འོས་བསྐྱུ་བྱས་ཏེ་སྤྱི་ཆེན་བསྐོས་ཀྱི་ཡོད། འདི་འདྲའི་གནས་ཚུལ་ཡང་ཡོང་མི་སྲིད་པ་མིན་ལ་ཡོང་ཆོག་པ་ཡིན། ཡང་དེ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བྱུང་མཁའ་བའི་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ཡང་སྲིད་འཛིན་བདག་པོ་བརྒྱབ་པ་གང་ཞིག་བདག་པོ་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཡང་སྤྱི་མ་གོང་མ་སྤྱི་མ་འདས་གོང་སྤྱི་མ་ཁོང་རང་གིས་ངའི་ཡང་སྲིད་འདི་ཡིན་ཞེས་ངོས་འཛིན་གནང་བ་དེ་འདྲ་ཡོང་གི་ཡོད། དཔེར་ན། དེའི་གོང་ཏི་རུ་ཁུལ་དུ་གཏོར་སྤོན་གྱི་སྤྱི་མ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཁོང་མ་གཤེགས་གོང་ཁོང་རང་གི་སྤྱི་མ་ཆེད་མིན་ནམ་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་སྤྱི་ལྷན་གྱི་འཕྲིན་ལྗོངས་འདི་ཡང་སྲིད་འཛིན་ཐག་གཅོད་གནང་ཡོད། རྗེས་སུ་སྤྱི་ལྷན་གྱི་ཡང་སྤྱི་མ་གོང་མའི་ཀུན་སྲོད་དེ་ལྟ་བུ་བཞིན་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཆགས་འདུག དེ་ལྟར་ཉེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱི་མའི་དྲུག་སྤྱི་མ་མ་གོང་མ་མ་འདས་གོང་ནས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ཡང་སྲིད་འཛིན་མཁའ་བའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་པ་ཡོང་ཆོག་པ་འདུག་སྟེ། འོས་རང་མ་གོང་ངའི་ངོས་ནས་ལས་དང་སྤོན་ལམ། བསོད་ནམས་གང་ཅིའི་ཆ་རྒྱུན་འདོམས་པའི་རེ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ལ་འདི་ངའི་མཐུག་སྐྱོང་མཁན་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ན་བརྗོད་ཆོག་པ་ཡིན།”^[1]

“བར་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་སྤྱི་ནང་བྱད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་ཤོད་མཁན་

[1] རྒྱལ་དབང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ 1994/1/19 ལྷ་ས་བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་དུ་མི་མང་གི་འཐུས་མིར་སྤྱི་ཡང་སྲིད་ཐབས་ལྟོགས་སྐོར་མི་མང་ལ་གསལ་བཤད་མཛད་པའི་བཀའ་སློབ།

[2] གོང་མཚུངས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་སློབ།

དེ་འདྲ་ནས། བོད་ཀྱི་སླ་མའི་ནང་བྱད་མེད་མི་འདུག མ་འོངས་པར་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་
ཡང་སྲིད་བྱད་མེད་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད་དམ་ཞེས་ཤོད་མཁན་ཡོང་གི་
འདུག རོས་ནས་དེ་སྤྱོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བྱད་མེད་ཀྱི་སླ་སྤྱུལ་ཡོད་པ་དཔེར་ན། བསམ་
སྤངས་དོན་རྗེ་པག་མོ་ནི་བོད་ཀྱི་སླ་ཆེན་ཀྱི་གས་དང་། མངལ་ཁ་སོགས་ལ་ཕེབས་སྐབས་
བཞུགས་ཁྲི་མཐོན་པོ་རྒྱག་དགོས་པ་དང་། ཁོང་ལ་ཡོངས་འདྲིན་དང་སྐྱེ་འཁོར་གསལ་
གཟིམ་མཆོད་གསུམ་གཟིམ་འགག་བཅས་སླ་ཆེན་ཀྱི་ཐོབ་གོ་ས་ཆ་ཆང་ཡོད། དེས་
མཆོན་པའི་སྟོང་ཁུལ་དུ་འང་བྱད་མེད་ཀྱི་སྤྱུལ་སྐྱེ་གསུམ་བཞི་ཞིག་ཡོད་པ་ཐོས་ཐུང་།
དེ་དག་ལ་ང་ཚོས་ཞིབ་འདུག་བྱེད་དགོས། དེ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སླ་མ་སྤྱུལ་སྐྱེའི་ཡང་
སྲིད་ནང་བྱད་མེད་མེད་པ་མིན། བསམ་སྤངས་དོན་རྗེ་པག་མོའི་ཡང་སྲིད་རོས་འདྲིན་
ཁྱེ་བའི་ལམ་སྟོལ་དེ་པལ་ཆེར་ཀམ་པ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ་དང་རང་བྱུང་དོན་རྗེ་དེ་
ཆོའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་རྟིང་ཤོས་ཀྱི་གས་ཤིག་ཆགས་ཡོད་ཅེས་ངས་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་
གི་ཡོད།”[༡]

“མ་འོངས་པར་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་ཡང་སྲིད་ཕྱ་མཐུད་ཕེབས་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་
ལའི་སླ་མའི་སྤྱིག་འཇུགས་འདི་གནས་སྐྱེ། དེའི་མཐུག་མཐུད་མཁན་སྟོན་ཆད་ཀྱི་འགོ་
སྤངས་ལྟར་ཡང་སྲིད་རོས་འདྲིན་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཡོད་དགོས་པ་ཞིག་གལ་སྲིད་ཆགས་ཀྱི་
ཡོད་ན། མ་འོངས་པའི་ཡང་སྲིད་དེ་ཡང་དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་
ལ་བསྟན་ནས་གལ་སྲིད་བྱད་མེད་ཀྱི་ཉེན་ཞིག་ལ་ཡོང་བ་ཡིན་ན། བསྟན་པ་དང་འགོ་
བལ་པན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཡོད་ཆེ་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་བྱད་མེད་ཀྱི་ཉེན་ལ་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་
བཤད་ཡོད། ཡོང་ཡང་ཆོག་པ་ཡིན། བོད་དུ་བརྗོད་པ་བཞིན་ཡང་སྲིད་ཕེབས་པའི་
དགོས་པ་རྒྱ་མཆོན་གཙོ་བོ་སྐྱེ་གོང་མ་དེས་ལས་ཀ་འགོ་འཇུགས་གནང་བའི་བསྟན་
པ་དང་འགོ་བའི་དོན་ལ་པན་ཐོགས་ཞབས་འདེགས་ཁྱེ་རྒྱ་དེ་ཕྱ་མཐུད་པའི་དོན་དུ་

[༡] ཡུལ་དབང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ ༡༩༩༢/༡/༢༩ ལྷ་ས་བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་དུ་མི་མང་གི་འཐུས་མིར་
སྤྱི་ཡང་སྲིད་ཕེབས་ཐོགས་སྟོར་མི་མང་ལ་གསལ་བཤད་མཛད་པའི་བཀའ་སློབ།

ཡང་སྲིད་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། དེར་བཞེན་དེའི་ཆོ་དེའི་དྲུས་ཀྱི་གནས་སྐྱངས་ལ་བྱད་མེད་
ཀྱི་ཉེན་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ཅིག་བྱང་ན་པན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཡོད་ཆོ་བྱད་མེད་ཀྱི་ཉེན་ངེས་པར་
དུ་ཡོང་གི་རེད། སྟོན་པ་བཅོམ་ལུན་འདས་ཀྱི་ནང་པའི་གཞུང་ནང་སྟོན་པ་བཅོམ་ལུན་
འདས་མཉམ་མེད་ཤུག་མེད་ཀྱི་རིགས་སུ་འཁྱུངས་ཡོད། དེའི་ཆོ་དེའི་དྲུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་
ཀྱི་ཡུལ་སྲོལ་ནང་རྒྱལ་རིགས་དེ་གཙོ་ཆེ་བ་ཆགས་ཡོད། འབྱུང་འཁྱུར་ཀྱི་སངས་རྒྱས་
བྱམས་པ་དེ་བྲམ་ཟེའི་རིགས་སུ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། དེའི་ཆོ་དེའི་དྲུས་བྲམ་ཟེའི་རིགས་
གཙོ་ཆེ་བ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དེར་བཞེན་རྒྱལ་རིགས་ལ་ཐེབས་དང་བྲམ་ཟེའི་རིགས་སུ་
ཐེབས་པ་སྦྱི་ཆོགས་ལ་གང་ཞིག་པན་ཐོགས་ཆེ་བ་དང་། གང་ཞིག་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་
བའི་དོན་ལ་ལུས་པ་ཆེ་བ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་འདིའི་གནས་ཚུལ་ལ་གཟིགས་ཏེ་སྐབས་རེ་
རྒྱལ་རིགས་ལ་ཐེབས་པ་དང་། སྐབས་རེ་བྲམ་ཟེའི་རིགས་ལ་ཐེབས་པ་གསུངས་ཡོད།
དཔེ་འདི་བཞིན་མ་འོངས་པར་སྦྱི་ཆོགས་ཀྱི་གནས་སྐྱངས་གང་འདྲ་ཡོད་པ་དེ་དང་
འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཡང་སྲིད་ཐེབས་རྒྱུའི་ནམ་འཁྱུར་ཞིག་ཡོང་གི་ཡོད། དཔེར་ན་
ལྷ་རྒྱལ་དབང་གི་སྦྱི་ཕྱིང་ནང་ཆ་བཞག་ན་སྤར་དེའི་ཆོ་དེའི་དྲུས་སོག་པོའི་འབྲེལ་བ་
གལ་ཆེན་པོ་ཆགས་ཡོང་དྲུས་ལྷ་རྒྱལ་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་སོག་པོའི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་
སྤྲུལ་སྦྱི་འཁྱུངས་ཡོད། ཁོང་ཚོ་ནི་བོད་པ་མིན་པར་སོག་པོ་ཡིན་ཀྱང་ལྷ་རྒྱལ་བའི་ཡང་
སྲིད་ལ་མ་བཅིས་པ་བྱས་མེད།”

“ང་ལ་ཁ་ཆེམས་ལྟ་བུའི་ཡིག་ཆ་འདོག་རྒྱ་མེད་པར་ཡོངས་བསྟགས་ཀྱིས་
གལ་ཏེ་ང་ཚོ་བཙན་བྱོལ་ལ་སྤོང་རིང་ང་ཤི་བ་དང་གཅིག་གཉིས་ནས་བོད་མི་མང་གིས་
ངའི་ཡང་སྲིད་ཅིག་སུ་མཐུད་དགོས་འདོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ན། ཡང་སྲིད་དེ་ནི་སྦྱི་བ་སྟོན་
མས་འགོ་བརྒྱུམས་པའི་ལས་འཕྲོ་བསྐྱུང་རྒྱུར་ལུས་པ་དེའི་འཕྲོ་སྦྱིང་བའི་དོན་ལ་ཡང་
སྲིད་ཡོང་གི་ཡོད་པ་ལས་དེ་གཏོར་བཞིག་གཏོར་བར་ཡོང་གི་མེད། དེ་ལ་བསམ་སྟོ་ཡག་
པོ་ཞིག་བཏང་ན་སྦྱི་བ་སྟོན་མས་ལས་འགོ་བརྒྱུམས་པ་ལྟག་འཕྲོ་ཅན་དུ་ལུས་པ་དེའི་

མཐུན་པའི་རྒྱན་ལ་འགྲོ་བའི་ཡང་སྲིད་ཅིག་ཡོང་དགོས་པ་ལས། དེའི་འགལ་རྒྱན་ལ་
འགྲོ་བའི་ཡང་སྲིད་ཅིག་ཡོང་ཤེས་སྒྲུངས་ཟེད། རྒྱ་མཚན་དེ་དག་ལ་ཕྱོགས་བསྡེམས་
བྱེད་སྐབས། གལ་སྲིད་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བུར་བཅན་བྱོལ་ལ་སྤྱོད་རིང་འདས་
གྲོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན། དེའི་ཡང་སྲིད་ལ་མཐུན་དགོས་
ཀྱི་ཡོད་ཆོ། ཡང་སྲིད་ཡོང་ས་དེ་རྒྱ་མིའི་ལག་པར་ཡོང་རྒྱ་མིན་པར་འདི་ཕྱོགས་རང་
དབང་ལུང་པའི་ནང་ཡོང་གི་རེད་ཅེས། ངས་ཆོག་ཐག་བཅད་ནས་ཤོད་དགོས་པའི་
གནས་ཚུལ་དེ་དག་ལ་ཐུག་ཡོད།”^[༤]

“འབྲུང་འབྲུར་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་ཕྱེང་རྒྱལ་མཐུད་དགོས་མིན་དང་ལྷན་མང་
 ཚོགས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་དགོས་པའི་གསལ་བསྒྲགས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ཙམ་ནས་བྱས་ཟིན།
 འོན་ཀྱང་གནད་དོན་འདིའི་སྐོར་ད་དུང་ལམ་སྟོན་ཁ་གསལ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་དང་ལྷན་
 མང་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་ཕྱེང་རྒྱུ་མ་ངོས་འདོན་བྱེད་རྒྱུའི་མ་ངོན་འདོད་
 བྱགས་ཆེ་ཡོང་སྲིད་པའི་ཁར། སྲིད་དབང་འདོན་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་སྲིད་དོན་གྱི་དགོས་
 མཁོར་བསྟན་ཏེ་ཡང་སྲིད་ངོས་འདོན་བྱེད་ཐབས་ལོག་པ་བྱུང་རྒྱུའི་ཉེན་ཁའང་དངོས་
 མཐོང་ལ་བརྟེན། རྒྱལ་དབང་སྐྱ་ཕྱེང་རྒྱུ་མའི་སྐོར་དོགས་གཞི་དང་འཁྱོག་བཤད་བྱ་
 ཡུལ་མེད་པའི་ཚིག་ཐག་ཚོད་པོའི་ལམ་སྟོན་གསལ་པོ་ཞིག་ངོས་རང་ལུས་སེམས་གཉིས་
 ཀ་ཏུ་ཅང་བདེ་ཐང་ཡོད་པའི་སྐབས་འདིར་ངས་པར་དུ་བྱེད་དགོས་པར་མཐོང་།”[༥]

“སྐར་ཡང་ཡང་སྐུལ་ཁིད་པ་བཟུང་རྒྱ་ནི་གོང་མ་ཉིད་ཀྱིས་རང་དབང་གིས་
སམ། མཐའ་མར་ཡང་ལས་བསོད་སྟོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་གྲང་དགོས་པ་ཞིག་
ཡིན་སྐབས། དེ་གང་དུ་རི་ལྟར་སྐྱེ་བ་དང་། ཐབས་ཚུལ་རི་ལྟ་བུས་ངོས་འཛིན་ཁྱེད་

[༤] ལུག་དབང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ ༡༩༩༧/༧/༡༩ ལྷ་ས་བཞུགས་སྐར་པོ་བྱ་མི་མང་གི་འཕྲུལ་མིར་
སྐྱིད་ཡང་ཁྱིད་པེབས་ཕྱུགས་སྒོར་མི་མང་ལ་གསལ་བཤད་མཛད་པའི་བཀའ་སློབ།

[५] ལུས་དབང་སྐྱེའི་དབང་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ ༡༩༡༡/༩/༡༩ རོང་བརྒྱད་ནང་བསྐྱེད་གྱི་རྗེས་འདྲུག་མེར་སྐྱེ་
གྲག་དང་ཤོད་དང་ཤོད་མིར་འབྲེལ་ཆགས་གྱི་སྐྱེ་འབྲོ་ཡོངས་ལ་སྐྱལ་པའི་གལ་ཆའི་དགའ་མོ་བ། རྒྱ་སྐུ་ལྷ།

པ་བཅས་ནི་ཡང་སྲིད་སྐྱེ་བ་འདྲིན་མཁན་གྱི་གང་ཟག་ཉིད་ལ་ཐུན་མེན་དུ་དབང་བ་
ཞིག་ལས། གཞན་སྲས་ཀྱང་བཅོན་དབང་དང་། གཞོན་ཤྱགས། རང་འདོད་ལྟར་གང་
བྱུང་བྱེད་ས་མེད་པ་ནི་བདེན་པའི་གནས་ཚུལ་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་ཡང་སྐྱུལ་གྱི་ནམ་
གཞག་ལྟ་ཞོག་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བྱི་ཅམ་ཡང་བསམ་བཞིན་ཁས་ལེན་མི་བྱེད་པའི་ཆབ་སྲིད་
དབང་འདྲིན་པ་ནམས་ཀྱིས་སྤྲོ་མའི་ཡང་སྐྱུལ་སྐྱེ་དང་། བྱུང་པར་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་
གྱི་ཡང་སྐྱུལ་ངོས་འདྲིན་ལ་དབང་ཤྱགས་ཁོ་ནས་ཐེ་བྱས་བྱེད་པ་ནི་ཆེས་མ་འཆོམས་
ཤིང་། སོ་སོའི་ཆབ་སྲིད་གྱི་ལྟ་བུ་དང་ཡང་རྒྱབ་འགལ་དུ་སོང་བའི་རྩུན་སྦྱོད་ངན་
གཡོ་ངོ་ཆ་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཀྱང་གྱི་མཐོང་ཆོས་སུ་བྱབ་གཤིས། དེ་རིགས་བྱང་ཆེ་
དེ་ལ་བོད་མི་རིགས་དང་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་རྗེས་འཇུག་གི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆོགས་
ཡོངས་ནས་ནམ་ཡང་ངོས་ལེན་དང་། མོས་མཐུན་བྱེད་ཐབས་མེད། ངོས་རང་རྗེ་དགོ་
འདུན་བྱབ་གྱི་དགྲ་གང་ས་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་ཆེན་ཁག་དང་། བོད་
མིས་མཆོན་འབྲེལ་ཡོད་དད་ལྡན་མང་ཆོགས་ལ་གོ་བསྟར་གྱིས་ཡར་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་
རྒྱུ་མཐུད་དགོས་མིན་བསྟར་ཞིབ་དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་འཆར་ཡིན། གལ་ཏེ་ཡར་རྒྱལ་
དབང་སྐྱེ་བྱེད་རྒྱུ་མཐུད་དགོས་པ་དང་། སྐྱེ་བྱེད་བཅོམ་པ་ཡང་སྲིད་ངོས་འདྲིན་བྱ་
དགོས་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཤར་ཆེ་དེའི་བྱེད་སྒྲུབ་འགན་ཁུར་གཅོ་བོ་དུ་ལའི་སྤྱི་མའི་
སྤྱི་བྱང་དགའ་ལྡན་སོ་བྱང་ཡིད་ཆེས་དགོ་ཅའི་དབང་ལྡན་འགན་འདྲིན་ནམས་ལ་
ཡོད་པ་དང་། ཁོ་ཆོས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་དབུ་ཁྲིད་སྤྱི་ཆེན་
ནམ་པ་དང་། ཡར་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་ན་རིམ་དང་ལུས་དང་གི་བ་མ་བཞིན་འགྲོགས་པའི་
དམ་ལྡན་ཆོས་སྤང་ཁག་ལ་སྐབས་བསྟན་ལམ་སྟོན་ཁྱེད་ཀྱི་ཡང་སྐྱུལ་ཅད་གཅོད་ངོས་
འདྲིན་སྟོན་སྟོལ་བཞིན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། ངོས་ནས་ཀྱང་བྱེད་ཕྱོགས་དེ་དག་ལམ་
སྟོན་གསལ་བཏོད་གྱི་ཡིག་འདོག་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟར་ཚུལ་མཐུན་ཅད་གཅོད་
ངོས་འདྲིན་བྱུང་བའི་ཡང་སྐྱུལ་ཞིག་ལས་གཞན་དུ་སྲིད་དོན་གྱི་དགོས་མཁོ་ལ་བརྟེན་

ནས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དབང་འཛིན་པས་མཆོན།
 སྲིད་དབང་འཛིན་པ་སུ་ཞིག་གིས་ཡང་སྤྱལ་འདེམས་སྤྱད་བྱས་པ་བྱུང་ཆེ་དེ་ལ་སྤྱི་
 ཀྱང་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱལ་དུ་ངོས་འཛིན་དང་དད་མོས་བྱེད་མི་དགོས་པ་ཡིད་འཇགས་
 དགོས།”^[༥]

“ཉེ་ཆར་ཁྱེད་གཅིག་གོང་པ་རན་སེའི་ཆགས་པར་འགོད་མཁན་ལེ་མོ་ཏེ་ཞེས་
 པ་དང་། དེ་རྗེས་དབྱིན་ཇིའི་ཆགས་པར་འགོད་མཁན་གལ་ཆེ་ཞིག་བཅས་སྤྱི་དང་དུ་
 ཐུག་པ་ཡིན། ཡང་སྲིད་སྐོར་སྐད་ཆ་ངེས་པ་དང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བཤད་པ་དེ་དག་
 ཤོད་ཀྱི་འདུག ཡུལ་བའི་ཡང་སྲིད་ནི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
 རྒྱ་རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཆོ་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ཀྱི་རྒྱ་ནག་གོང་
 མ་ཆོ་ཆོས་ཁས་ལེན་མཁན་དང་། ལྷག་པར་གོང་མ་ཁ་ཤས་ནི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆེན་ཆོའི་
 སློབ་མར་གྱུར་པའི་ཐོག་ནས་དམིགས་བསལ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད། ད་ལྟའི་རྒྱ་ནག་
 ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་གཅིག་ནས་ཆོས་ལ་དད་པ་མེད་པར་སྒྲིན་བརྗོད་བྱེད་མཁན་
 ཞིག་དང་། གཉིས་ནས་བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་འདི་རྗེས་ལྟས་དང་པན་ཐོགས་
 མེད་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་གྱི་ཡོད། གསུམ་ནས་ངོས་ཏུ་ལའི་སྤྱི་མ་བདུད་རེད་ཟེར་ཀྱི་ཡོད།
 བདུད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ཡོང་ཆོག་གི་མ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ན་འོས་པོ་ཡོད། བདུད་རེད་ཅེས་
 ཤོད་ཀྱི་ན་ཤོད་ཀྱི་ན་དེའི་ཡང་སྲིད་ཀྱི་འགན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཁྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་
 བཤད་ན་འཆམ་པོ་མི་འདུག་ཅེས་ལབ་པ་ཡིན། ཡུལ་བའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་ལ་རྒྱ་ནག་
 གཞུང་གིས་ཐེ་རུས་བྱེད་དགོས་ན། སྤྱི་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཆོས་དང་སྤྱི་བ་སྤྱི་
 ཁས་ལེན་དགོས་པ་དང་། དེ་ནས་མཐོ་ཅི་ཏུང་གི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ཞུས། ཉེང་ཞེས་
 མིང་གི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ཞུས། དེ་རྗེས་ཡུལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་ལ་ཐེ་
 ཐུས་བྱས་ན་རྒྱ་མཆོན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་དོད་ལྟོང་པོ་མཐའ་མའི་དུས་ལ་

[༥] ཡུལ་དབང་སྤྱི་ཐོང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ ༡༩༩༩/༩/༡༩ བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་མེར་སྤྱི་
 ཀྱན་དང་བོད་དང་བོད་མིར་འབྲེལ་ཆགས་ཀྱི་སྤྱི་འགྲོ་ཡོངས་ལ་སྤྱལ་བའི་གལ་ཆེའི་བཀའ་སློབ་ ལྷན་ཤུལ།

ངེས་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་སྐོར་ཤོད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན། དེ་མཐར་ཐུག་ངེས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་རྒྱུ་
ལས་གཞན་སྲུ་གཅིག་གིས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་ལྷོད་ཆགས་ཀྱི་མི་འདུག”^[x]

“སྒྱིར་བཏང་ལྷ་མའི་ཡང་སྲིད་སྒྲོར་གྱི་གནད་དོན་འདི་ནི་ཆོས་ལུགས་དང་
ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ཆོས་ཁས་མི་ལེན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་
ཡང་སྲིད་སྒྲོར་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་ལ། འདི་སྒྲོར་གྲུང་བའི་འོས་བབ་ཀྱང་མེད། ཡང་
སྲིད་ཅེས་པ་འདི་ནི་ལས་བྱེད་བསྐྱོགས་ཀྱི་ཕལ་མ། ཡང་ན་འཇུག་མི་འོས་འདེམས་
བྱེད་པ་ལྟ་བུ་མིན། ལྷ་མའི་ཡང་སྲིད་ནི་བསམ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བའི་དོན་ལ་བྱོན་པ་ཞིག་
ཡིན་པས། བྱོན་བའི་ཡུལ་དང་། ཡལ་ཡུམ། རིགས་རྩས་སོགས་ལ་གཟིགས་ནས་བྱོན་
དགོས་པ་འདི་ནི་ནང་ཆོས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་བྱད་ཆོས་ཡིན།”^[1]

“ང་རང་བཙན་བྱེད་ལ་སྡོད་རིང་ངའི་ཆོ་ལ་འགྱུར་བ་ཡོང་གི་རེད་བསམ་གྱི་
 མི་འདུག འོན་ཀྱང་གལ་སྲིད་ང་ཆོ་བཙན་བྱེད་ལ་སྡོད་རིང་ངའི་ཆོ་མ་བརྟན་པའི་
 དབང་དུ་བཏང་ཡང་། བོད་རྒྱ་ཆེན་མོ་མི་མང་ལ་ངའི་ཡང་སྲིད་མཁུན་དགོས་པ་ཡོད་
 པ་དང་། ཁོང་ཆོས་དགོས་འདུན་བྱས་པ་ཡིན་ན། ངའི་ཡང་སྲིད་དེ་རྒྱ་མིའི་འོག་དུ་
 མིན་པར། འཛམ་གླིང་རང་དབང་ལུང་པ་ཞིག་གི་ནང་ཡོང་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་ངས་ད་ལྟ་
 བས་ཆིག་ཐག་བཅད་དེ་གསལ་པོ་ཤོད་རྒྱ་ཡིན། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ཡང་སྲིད་ཡོང་
 དགོས་པའི་དོན་སྡིང་པོ་ནི། རྒྱུ་བ་སྡོན་མས་འགོ་བརྟུགས་པའི་ལས་དོན་གྲུབ་འབྲས་
 སོན་རྒྱར་ལུས་པ་དེའི་མཇུག་སྒྲེལ་བར་ཡོང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། རྒྱུ་བ་སྡོན་མས་
 འགོ་བརྟུགས་པའི་ལས་དོན་ལ་གཏོར་བཤིག་གཏོང་མཁན་ཞིག་ནམ་ཡང་ཡོང་ཤེས་གྱི་
 མ་རེད། ལས་དོན་མཇུག་སྒྲེལ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་ལུང་པ་ཞིག་ནང་སྒྲེས་ན། ཡང་སྲིད་
 ཡོང་བའི་དགོས་པ་མ་ཆང་བ་རེད། གང་ལྟར་ངའི་ཡང་སྲིད་དགོས་དང་མི་དགོས་གྱི་

[༥] ཡུལ་དབང་སྤྱི་ཤིང་བཅུ་པའི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ ༢༠༡༡/༩/༢༡ ཆོས་ཆོག་ས་ཁེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཐོག་
དམིགས་བསལ་ཡང་ཁྱིད་རྒྱོད་ལ་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ རྩམ་པ་ལྟ།

[५] བཀའ་སློབ་སྦྱིང་གི་ཁོར་བུ། མྱོག་གུངས་ ५५ རྒྱུ་གསལ།

ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་དང་ཐོབ་ཐང་ཆ་ཆང་བོད་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་ལ་ཡོད།”^[༧]
ཅེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

གཤམ་ལ། ལ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཕྱིར་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཡང་སྤྲོད་གྱི་སྐོར་ལ་
༡༠༡༠ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༡ ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་དེ་ལྷི་ར་རྒྱ་གར་སེ་ཨན་ཨན་གསར་
འཁྱུར་བརྟན་འཕྲིན་ཁང་[CNN-IBN]གི་གཙོ་སྐྱོང་བ་ཀ་རན་ཐ་པར་གྱི་བཅར་འདྲི་
ཞུས་པར་བཀའ་ལན་བསྟུལ་པ།

ཀ་རན་ཐ་པར།[གཤམ་ལ་བསྟུས་མིང་ཀ་རན་ཞེས་འགོད་རྒྱ]
མི་མང་པོ་ཞིག་གི་བསམ་པར་སྐྱེ་ཉིད་ཀྱིས་ད་ལྟའི་གནས་བབས་ལ་དགོངས་པ་བཞིས་
ནས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྐྱེ་ཕྱིར་རྩིས་མ་དེ་སྐྱེ་ཉིད་སྐྱེ་འཆོ་བཞུགས་སྐྱབས་བསྐྱོད་གཞག་ཐག་
གཅོད་གནང་རྒྱ་གལ་ཆེར་མཐོང་ན། སྐྱེ་ཉིད་ལ་དེ་ལྟར་གནང་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་ཡོད་དམ།

ལ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས།

ངོས་ཀྱི་བསམ་པར་ད་ལྟའི་གནས་སྐྱབས་ལ་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྐྱེ་ཕྱིར་རྩིས་མའི་གནང་
དོན་སྐོར་ལ་བྲེལ་བ་བྱེད་དགོས་དོན་མེད། ངོས་རང་ད་ལྟ་གཞུགས་པོ་བདེ་ཐང་ཡོད།
དེར་བཞེན་ལོ་བཅོལ་ལྟེ་ལྟེ་རིང་སྐྱག་ཆོག་གི་རེད། དེ་ནས་རིམ་པས་བལྟ་ཆོག་གི་
རེད། ང་ཆོ་བཅན་བྱེད་པ་ནས་པའི་རིང་སྤྲོད་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་ལོ་ལྟེ་རེའི་མཆོམས་
འོས་འདམས་ཀྱི་ལམ་ནས་སྤྲོད་དོན་གྱི་འགོ་བྱེད་འདམས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ནས་ཆོས་ཕྱོགས་
ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། ས་དགེ་བཀའ་རྒྱུ་ལོ་བཅན་དང་བཅས་པའི་ཆོས་ལུགས་འདྲ་མིན་
ནམས་རྩ་བ་བརྟན་པོ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་རྒྱན་འཛིན་བྱེད་མཁན་གྱི་གཞིན་སྐྱེས་ཀྱང་

[༧] བཀའ་སློབ་སྤྲོད་གི་ནོར་བུ། ཐོག་གངས་ ༡༩ ནང་གསལ།

བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཏུ་སྒྲུབ་དེ།

སྒྲ་ཏག་ཏག་ཡོད་པར་བརྟེན། དེའི་ཐད་ང་ལ་སེམས་སྤྲུལ་གང་ཡང་མེད།

ཀ་རན་ནས། ཡ་རྒྱ་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་ལན་ནམས་ནས། གང་གི་ཡང་སྲིད་བསྐྱོ་གཞག་གནང་
འདོད་མེད་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། དེའི་ཐད་ཐེ་གཏོགས་གནང་རྒྱ་མེད་པ་དགོངས་ཀྱི་
འདུག་གམ། ངའི་གོ་བ་ལེན་ཕྱོགས་འགྲིག་འདུག་གམ།

ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས། དེ་ལྟར་མ་རེད། གལ་སྲིད་བོད་མི་མང་གིས་ད་ལྟའི་རྒྱ་ལའི་
སླ་མའི་སློག་འདུགས་འདི་གནས་འདོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ན། རོས་རང་འཆི་བའམ་ཡང་
ན་ལོ་ན་ཆེས་ཆས་པའི་དུས་སུ་སླེབས་སྐབས་དགོས་གཤམ་བྱུང་ན་པལ་ཆེར་རྒྱ་ལའི་
སླ་མའི་རོ་ཆབ་ལྟ་བུ་ཞིག་འདམ་ཆོག་གི་རེད། དེ་ལ་མིང་གང་འདྲ་ཞིག་འདོགས་
དགོས་མིན་ངས་ཤེས་ཀྱི་མེད། རོས་རང་གསོན་པོར་གནས་ཤིང་ཆེས་ཆས་པོ་ཆགས་
པའི་དུས་སུ་འདྲ་རོས་ཀྱིས་ད་བར་འགན་ཁུར་སྲུང་བཞིན་པའི་འགྲོ་བ་མའི་རིན་ཐང་
གོང་མཐོར་གཏོང་ཐབས་དང་། ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་དབར་མཐུན་འབྲེལ་གོང་མཐོར་
གཏོང་ཐབས་དེ་དག་རོས་རང་མ་འཆི་བར་འགན་ཁུར་སྲུང་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་ཡོད་པ་
བཞིན་སྲུང་མཐུད་རྒྱུན་འདྲིན་སྲུང་དགོས་གཤམ་བྱུང་མཚམས་རོས་ཀྱི་རོ་ཆབ་ཀྱིས་རྒྱ་
ལའི་སླ་མའི་མིང་འབྱུང་ཏེ་ལས་དོན་བསྐྱབ་སྲིད་པ་ཡིན།

ཀ་རན་ནས། གལ་སྲིད་རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་སྐྱེ་བྱེད་རྒྱུ་བཞིན་རོས་འདྲིན་
ཁྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཆོ། ཡང་སྲིད་དེ་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་གཅིག་སྤྱི་ནང་ནས་རོས་འདྲིན་གནང་རྒྱ་
ཡིན་ནམ། ཡང་ན་བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་ཁྲོད་ནས་རོས་འདྲིན་གནང་ཆོག་པ་ཡིན་ནམ།

ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས། དེ་དག་རོས་ཀྱིས་ལོ་མང་པོའི་སྡོན་ནས་གསལ་པོ་བཟོས་

ཟེན་པ་ཡིན། གཤམ་སྲིད་ང་ཆོ་བཅན་གྱིས་ལ་གནས་པའི་རིང་ངོས་རང་འཆི་བའི་གནས་སྐྱངས་བྱུང་ཆོ་ངོས་ཀྱི་ཡང་སྲིད་དེ་བོད་ཀྱི་ཕྱི་ལོགས་སུ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་པ་གཏན་འཁེལ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཡང་སྲིད་ཡོང་བའི་དགོས་དམིགས་གཙོ་བོ་ནི་སྐྱེ་ཐོག་གོང་མས་བརྩམས་པའི་ལས་ཀའི་མཐུག་སྐྱོང་རྒྱུ་ཡིན་པར་བརྟེན། ངོས་ཀྱི་ཡང་སྲིད་དེས་ཀྱང་ངོས་ཀྱིས་འགོ་བརྩམས་པའི་ལས་ཀ་ལུ་མཐུད་མཐུག་སྐྱོང་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། དེས་ན་ངོས་ཀྱི་ཡང་སྲིད་བོད་ཀྱི་ཕྱི་ལོགས་སུ་ཡོང་རྒྱུ་གཏན་འཁེལ་བ་ཆད་མས་གྲུབ་པ་ཡིན།

ཀ་རན་ནས། བོད་མི་མང་གིས་རྒྱ་མའི་ཡང་སྲིད་བྱུང་མེད་ཅིག་ངོས་འཛིན་ཞུ་རྒྱུར་སྐྱེ་ཉིད་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་དམ། དགོངས་ཚུལ་དེ་ལ་འགོག་སྐྱོལ་ཡོང་གི་མ་རེད་དམ།

ལ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ནས། ངོས་ཀྱིས་དེ་འདྲ་ཡོང་གི་རེད་དམ་གྱི་མེད། ད་བར་རྒྱ་མའི་སྐྱེ་མའི་ཡང་སྲིད་བྱུང་མེད་བྱུང་མེད་སྟབས་མི་འགའ་ཤས་ལ་ཏན་ཏན་ཡ་མཚན་ཕན་བྱུ་ཡོང་སྲིད། འོན་ཀྱང་གཏིང་ཟབ་པོའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ངོས་དང་འཕགས་མཆོག་སྐུན་རས་གཟིགས་ལས་འབྲེལ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན། གཤམ་ཏེ་འཕགས་མཆོག་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་བྱུང་མེད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་དགེ་ཕན་ཆེ་བ་གཟིགས་ཆེ་རྟགས་མཚན་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་བྱུང་མེད་ཅིག་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ལ་བོད་མི་མང་ཆེ་བས་ངོས་ལེན་ཞུ་གི་རེད།”^[70] ཅས་སོགས་སྐྱེ་སྐྱུལ་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་སྐྱོར་ལ་གཙང་དག་གསལ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བཀའ་སློབ་ཞིབ་མོར་བསྐྱེལ་བ་འདིར་བཀོད་པ་རྩམས་དང་། ད་དུང་གཞན་དུ་ཡང་བཀའ་སློབ་མང་པོ་སྐྱེལ་ཡོད་པ་ལས་རང་རང་གི་བརྗོད་དོན་རྟོགས་ཅུས་ཤིང་། འདིར་བྲངས་པ་རྩམས་ནི་འོག་ཏུ་འགོད་རྒྱུའི་བརྗོད་དོན་རྩམས་ཀྱི་ལུང་རིགས་ཀྱི་ཁུངས་ཀྱང་ཡིན་ནོ། །

[70] <http://www.gyalwarinpoche.com/node/285>

ཁྱུ་གཞུང་གིས་ཡང་སྲིད་ཐད་ཁྲིམས་སྒྲིག་དང་བསྐྱགས་གཏམ།

༡༡། ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱུ་གཞུང་གི་ལྷ་མེད་སྤྱོད་པ་དང་། དངོས་གཙོ་སྤྱོད་པ་འདྲིན་མཁན་ཞིག་ཆོས་ལ་དད་པ་མེད་ཀྱང་ཡང་སྲིད་ཐད་ཐེ་རུས་བྱས་ནས་ཁྲིམས་སྒྲིག་གཏན་འབེབས་དང་བསྐྱགས་གཏམ་སྤྱོད་ཆོག་སྤྱོད་པ་དོན་གང་ཡིན་ནམ། ཞེས་ཡ་མཚན་བྱེད་དགོས་དོན་ཙམ་པ་ནས་མེད་པ་ཞིག་རེད། གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཁྱུ་གཞུང་གིས་ཡང་སྲིད་སྐོར་གྱི་གནད་དོན་དེ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཁོ་ནར་མི་བཅི་བར། སྐབས་འཕྲལ་སྲིད་ཕྱོགས་ནས་དེའི་ཐད་ཆོད་འདྲིན་དང་། དབང་བྱག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བྱ་གཞག་འཁུལ་དཀའ་བའི་གནད་དོན་གང་ཞིག་ཐད་ཡང་སྲིད་ལམ་ལུགས་བཅད་སྟེད་ནས་དོན་དེ་སྤྱོད་ཆུང་དམིགས་ལུལ་ངེས་ཅན་བཅངས་ཡོད་པ་སྒྲོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། “ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མར་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་གང་ཅམ་ཡོད་ཅུང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་མཐོ་ཤོས་ཡིན་པས་སྤྱི་ལོ་ཡང་སྲིད་དང་དེ་བཞིན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་བྱ་བ་དེ་ཆོས་ལུགས་བྱ་བ་ཁོ་ནར་གཏན་ནས་བཅི་གི་མེད་”^[༡]པ་གསལ་པོ་རེད། དེ་ཡང་“གོང་མ་རྩུན་གྱིས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་སྤྱོད་ཐེངས་ལྷ་པར་དེ་ལྟ་བུའི་གུས་བཀྱར་བྱ་བ་ནི། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་མཚན་གནས་བཅད་སྟེད་དེ་སོག་རིགས་ནམས་དབང་དུ་བསྐྱར་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་”^[༢]པ་དང་། “ཆིང་གོང་མ་ཀའོ་ཅུང་དགྲུང་གངས་བདུན་ཅུར་ཕེབས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་མཛད་ཆེན་གྱི་

[༡] ཡེ་དོན། རྒྱ་ལས་ཡང་སྲིད་སྐོར་གྱི་གཞུང་འཁུལ་པའི་དོན་ངོ་མ་ནི་བོད་རང་བཙན་ཡིན་པ། ༢༠༡༡/༡༡/༩ བོད་སྤྱོད་ས་ཤིན་ཆོག་ལ། པར་དོས་ ༩ པར་གསལ།

[༢] རྒྱུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཤོག་གངས་ ༤༧༩ ནང་གསལ།

སྐབས་སུ་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་དྲུག་པའི་མཆན་སྟན་བཤེས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཕྱི་སོག་དང་། བྱང་སོག་ཤིན་ཅང་བཅས་སུ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབང་སྐུར་བཏན་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་”^[1]པ་ལྟར་རེད།

དེར་བཞེན་ཐུ་གཞུང་གིས་ཀྱང་ཡང་སྤྱོད་ངོས་འཛིན་ཞུ་རྒྱུའི་འོས་སྒྲུལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཁྲུངས་ཡུལ་ས་ཁོངས་ཀྱི་བདག་དབང་ཐུ་གཞུང་རང་ཉིད་ལ་ཡོད་པ་མཆོན་ཆེད་དང་། དེ་དང་སྤྱེལ་ནས་ཡང་སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་ཁོངས་དེ་དང་དེའི་སྤྱོད་བཅུད་ལ་དབང་བསྐུར་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་དོན་གྱི་གཡོ་རྒྱས་ཤིག་དང་། དེ་ལ་བཞེན་ནས་བདེན་དབང་ཁྲུངས་སྤྱེལ་ཡོང་ཐབས་བྱེད་པ་ནི་སྤྱི་མ་སྒྲུལ་སྤྱིའི་ཡང་སྤྱོད་ཐད་ཐེ་རྒྱས་བྱེད་པའི་དམིགས་དོན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད། འདིའི་ཐད་ལ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཀྱང་།

བར་སྐབས་སྤྱི་བྱང་འཕྱོར་ལྷན་ཁག་གི་བྱུག་གཉེར་ཆོས་ཀྱིས་རྒྱུད་མ་དུལ་ཞིང་།
འདི་སྤྱང་ཆགས་སྤང་གིས་ཕྱོས་པ་འགའ་རེས་ཆོས་མིན་གྱི་ལམ་ནས་ཡང་སྤྱོད་
ངོས་འཛིན་བྱེད་མཁན་བྱུང་བས་བསྟན་པ་དང་། དགེ་འདུན། སྤྱི་ཆོགས་བཅས་
ལ་གཞོན་ཆབས་བྱུང་བའི་ཁར། མན་རྩའི་སྐབས་ནས་བཟུང་ཐུ་ནག་གི་སྤྱོད་དོན་
དབང་འཛིན་པ་ན་རིམ་གྱིས་བོད་སོག་ཐོག་ཐེ་བྱས་སྤྱོད་ཆོས་དང་སྤྱི་སྤྱོད་
དོན་གྱི་ལག་ཆར་བཟུང་སྟེ་གཡོ་ཐབས་རིམ་སྤྱེལ་བྱས་པ་དང་། དེར་སྐབས་ཐུ་ནག་
མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཅིག་སྤྱོད་དབང་འཛིན་པ་ནམས་ཀྱང་རང་
ཉིད་ཆོས་མེད་དམར་པོའི་ལྟ་གྲུབ་འཛིན་མཁན་ཡིན་པར་ཁས་འཆེ་བཞིན་དུ་ཆོས་
ལུགས་ལ་ཐེ་བྱས་ཀྱིས་རྒྱལ་གཅིས་ཆོས་གཅིས་ཟེར་བའི་བཅན་བཀའ་དང་། ཕྱི་
ལོ་ ༡༩༠༥ ལྷ་ ༩ ཆོས་ ༡ ནས་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་《བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ལྷ་
སྤྱེལ་གྱི་ཡང་སྤྱོད་ངོས་འཛིན་དོན་ཐད་ཐབས་》ཀྱི་བཀའ་ཚུལ་ལྟ་བུ་པ་ཟེར་བ་

[1] ལྟ་ལྟར་ཀྱང་། པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིར་རིམ་བྱོན་གྱི་མཛད་ནམ། ཤོག་གངས་ ༡༢༡ ནང་གསལ།

སོགས་སྤེལ་བ་ནི་ངོ་ཚ་བྲལ་བའི་མ་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་ཚུལ་བཞད་གད་ཀྱི་གནས་སྤྱི་
ལྟར་པ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། བོད་མིའི་སྤྱན་མིན་ལེགས་བྱང་གི་ལམ་སྲོལ་འདི་དག་
ཅུ་མེད་གཏོང་ཐབས་ཀྱི་ངན་བྱས་འོག་སྤྱི་སྤྱོད་ལ་ཡང་སྤྱོད་ངོས་འཛིན་ལ་མི་འོས་
པའི་བྱེད་ཐབས་སྣ་ཆོགས་སྤེལ་ཏེ་བོད་རིགས་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལ་གསོས་དཀའི་ཆ་
ཁ་ཞིག་བཟོས་དང་བཟོ་བཞིན་པ་མ་ཟད། ངོས་ནམ་ཤི་ལ་བསྒྲགས་ཏེ་ཡུལ་དབང་
སྤྱི་སྤྱོད་བཟོ་ལ་ཞིག་ཁོང་ཆོས་རང་འདོད་ལྟར་ངོས་འཛིན་གྱིས་བོད་དང་བོད་
བརྒྱུད་ནང་བསྟན་རྩིས་འདུག་པ་ནམས་ཀྱིས་མཆོད་ཀྱིས་སྤྱིའི་མང་ཆོགས་མགོ་
སྐོར་སྤྱི་བྱེད་བྱུང་བྱས་ངན་གཏོང་ཟབ་ཅིག་ཡོད་པ་བར་སྐབས་ཀྱི་བྲིམས་སྤྱིག་
ཁག་དང་། བསྒྲགས་གཏམ་རིམ་པ་ནས་ཏ་ཅང་གསལ་བོར་གྱུར་ཟེན་པར་བརྟེན།
བསྟན་འགྲོ་སྤྱིའི་འཕུལ་ཡུན་གྱི་ལེགས་ཆོགས་ལ་དམིགས་ཏེ་དེ་འདྲའི་བྱས་ངན་
ལམ་སྲོལ་མི་ཡོང་བའི་སྤྱོད་འགོག་བྱ་རྒྱུ་ངོས་ཀྱི་གཡོལ་དུ་མེད་པའི་ཁུར་འགན་
ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་གྱིས་བསྒྲགས་གཏམ་འདི་སྤེལ་རྒྱུ་ཡིན།^[༤]

ཞེས་འཁོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཡང་སྤྱོད་ངོས་འཛིན་ཐད་བཟོས་པའི་བྲིམས་སྤྱིག་
ནི་རྒྱ་ནག་ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་ལྟན་ཁང་ལ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ནས་གཏན་ལ་བཟབ་
པའི་ཡིག་ཆ། དཔེར་ན། «མཆོ་སྤྱོད་ཞིང་ཆེན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྤྱི་སྤྱོད་ལ་
སྤྱོད་འཆོལ་བའི་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས་»^[༥]ཞེས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་ཆོས་ལུགས་ལས་
དོན་ལྟན་ཁང་གི་བཀའ་རྒྱ་ཨང་ལྔ་པ། «བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཡང་སྤྱོད་
ངོས་འཛིན་དོན་མ་བྱེད་ཐབས་»^[༦]ཟེར་བ་སོགས་རེད།

[༤] ཡུལ་དབང་སྤྱི་སྤྱོད་བཟོ་བཞི་པ་མཆོག་ ༢༠༡༡/༩/༢༩ བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྩིས་འདུག་མེར་སྤྱི་ཀུན་དང་
བོད་དང་བོད་མིར་འབྲེལ་ཆགས་ཀྱི་སྤྱི་འགྲོ་ཡོངས་ལ་སྤྱོད་པའི་གལ་ཆེའི་བཀའ་སྤྱོད་ནང་གསལ།

[༥] མཆན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལྷ་ ༥ ཆོས་ ༢༠ མཆོ་སྤྱོད་ཞིང་ཆེན་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་གི་གཞུང་ལས་ཁང་གི་ཡིག་ཆ།
(༡༩༩༡ ཡིག་ཨང་༡༠༠) རྩོན་སྤོང་ལུང་པའི་ལེ་ཆོན་བདུན་དང་དོན་ཆོན་ ༢༩ ཅན།

[༦] མཆན། དོན་ཆོན་ ༡༩ ཅན་གྱི་ཡིག་ཆ་བཅས་འབྲེམས་བསྒྲགས་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ལྷ་ ༩ ཆོས་ ༡ ནས་ལག་
བསྟར་བྱེད་རྒྱའི་གཏན་འཁེལ་བྱས།

ཐུ་གཞུང་གིས་ཡང་སྤྲོད་སྐོར་ལ་འཕྲོག་བཤད་དང་ཁུར་སྒྲོག་གི་བསྐྱུགས་གཏམ་རིམ་པར་སྤེལ་བ་ཡང་ཡོད་དེ། «ཡང་སྤྲོད་སྐོར་གྱི་འཆལ་གཏམ་རྒྱུ་གི་ཁ་འཕྲལ་གྱི་ངོ་བོ»^[2] «དྲུ་ལས་ཡང་སྤྲོད་ལམ་ལུགས་སྐོར་བཤད་པར་ཆ་འཛིག་ས་གང་ཡང་མེད»^[3] «མངོན་སུམ་འཛིན་མེད་ངང་སྤྲུལ་སྤྱུའི་ཡང་སྤྲོད་ངོས་འཛིན་ལུ་བའི་ལམ་ལུགས་རྟོག་རྩལ་གཏོང་མཁན་ཏེ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཆ་མེད་གཏོང་མཁན»^[4] «དྲུ་ལ་སྤྱི་མཉམས་བཅུ་བཞི་པས་ཡང་སྤྲོད་ངོས་འཛིན་ལུ་སྤངས་ལ་འགྱུར་ལྡོག་གཏོང་ཅིས་བྱེད་པར་རེ་ངན་གང་ཞིག་ཡོད་དམ»^[5] «སྤྱི་གྲོ་བའི་སྒྲོས་གར་ངེ་ཅམ་འཁྲབ་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་དམར་རྩེན་དུ་འདོན་ཆད་དཔྱིས་བྱིན་པ»^[6] «ཡང་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཡང་སྤྲོད་སུམ་ཆབ་སྤྲོད་ཅན་ལ་འགྱུར་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ»^[7] «བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྲུལ་གྱི་ཡང་སྤྲོད་ལམ་ལུགས་སྐོར་གྲེང་བ»^[8] «དྲུ་ལས་ཡང་སྤྲོད་སྐོར་གྱི་གཡོ་སྤྱོད་འཁྲབ་པའི་དོན་ངོ་མ་ནི་བོད་རང་བཙན་ཡིན་པ»^[9] «ནགས་ཆང་རིན་པོ་ཆེས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྲུལ་ཡང་སྤྲོད་སྐོར་གྱི་བྱི་བར་ལན་བསྟོན་པ»^[10] «ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡིག་ཆ་དེ་དག་གི་བརྗོད་དོན་ཅམས་དོན་ལ་གནས་དང་མི་གནས་དང་། འོས་ཤིང་འཆམས་པ་ཡིན་མིན་ནི་ཅམ་དཔྱད་ལྡན་པའི་སྒྲོག་པ་པོ་ཅམས་གྱིས་བསྐྱུགས་པ་ཅམ་གྱིས་ཟུར་བསྟན་ལེབ་མཐོང་ཡིན་པས། འདིར་གང་བརྗོད་པར་

[2] བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན། 2010/10/4 བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 1-9
[3] བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན། 2010/4/4 བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 1-9
[4] བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན། 2010/4/9 བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 1-9
[5] བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན། 2011/4/12 བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 1-9
[6] བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན། 2011/4/19 བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 1-9
[7] བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན། 2011/4/19 བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 1-9
[8] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2011-10/10/node_42.htm བུ་རྒྱུད་། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྲུལ་གྱི་ཡང་སྤྲོད་ལམ་ལུགས་སྐོར་གྲེང་བ། བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 1-9 ལ་གསལ།
[9] ཡེ་རྟོན་ དྲུ་ལས་ཡང་སྤྲོད་སྐོར་གྱི་གཡོ་སྤྱོད་འཁྲབ་པའི་དོན་ངོ་མ་ནི་བོད་བཙན་ཡིན་པ། 2011/11/9 བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 1-9 ལ་གསལ།
[10] རྒྱ་ཆང་རིན་པོ་ཆེས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྲུལ་ཡང་སྤྲོད་སྐོར་གྱི་བྱི་བར་ལན་བསྟོན་པ། 2011/11/9 བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆགས་ཀྱི་པར་ངོས་ 9 པར་གསལ།

བྱ་བ་ནི་བདེན་པའི་གནད་དོན་ལ་དངོས་ཡོད་ཀྱི་ལམ་ནས་གསལ་བཤད་དམ། ཡང་ན་འདིའི་སྐོར་དོན་གཉེར་ཅན་ནམས་ལ་མཚུབ་མོ་རི་སྟོན་གྱི་ཚུལ་དུ་བཞག་པ་རང་ཡིན།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ཡང་མིང་ཐུས་ཐེ་ཏུས་ཀྱིས་ཁྱིམ་སྒྲིག་གཏན་འབེབས་དང་བསྒྲགས་གཏམ་སྒྲ་ཆོགས་སྒྲེལ་ནས་སྒྲ་མ་སྒྲུལ་སྒྲུའི་ཡང་མིང་ཐེབས་ཡུལ་ལ་ཆོད་འདྲིན་བྱེད་པའི་དབང་རྒྱས་མེད་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་བཞུགས་པའི་མ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གཙོས་པའི་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྐྱ་ཆེན་ནམ་པའི་སྐུ་དབང་གི་རྒྱས་པ་འགོག་ཐབས་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི། “ས་མཆོམས་ཕྱི་རོལ་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་དང་མི་སྒྲེར་ལ་ལས་སྒྲ་སྒྲུལ་གྱི་ཡང་མིང་ལས་དོན་ལ་ཐེ་ཏུས་བྱེད་པ་དང་འགོག་ཞེན་བཟོ་བ། ཐ་ན་སྒྲ་སྒྲུལ་གྱི་ཡང་མིང་ལ་བརྟེན་ནས་སེམ་འཛུལ་དང་གཏོར་བཤིག་གཏོར་རྒྱ་བཀག་འགོག་བྱེད་ཆེད་ ༡༠༠མ་ལོའི་ཟླ་བདུན་པར་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལུགས་རུས་ཀྱིས། 《བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྒྲ་སྒྲུལ་ཡང་མིང་དོ་དམ་བྱ་ཐབས་》ཡོངས་བསྒྲགས་དང་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད།”^[16] ཅེས་པ་ལས་གསལ་འབྱོར་ཡོང་ངེས་རེད།

སྤྱིར་བཏགས་པ་དང་འགྲོ་བ་སྦྱོང་བའི་བྱེད་པོ་གཙོ་བོ་ནི། སྐྱ་མ་ཉིད་ཡིན་ལ། སྐྱ་མའི་སྒྲུལ་པ་ལ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་ཡུལ་དང་། ཏུས་དང་། ས་ཆོགས་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཁྱུངས་དང་མ་འཁྱུངས་སྐོར་གྱི་ཆོད་བཀག་དང་། ཁྱིམ་སྒྲིག་སྐོག་གསལ་གཏན་འབེབས་བྱེད་པ་ནི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་སྐྱ་མ་དང་སྒྲུལ་སྒྲུའི་ནམ་གཞག་སྐོར་ལ་རྒྱས་མངའ་གཏན་ནས་མེད་པའམ། ཡང་ན་ཆ་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་རྒྱུང་བར་བཟད་པས། སྤྱི་སྤྱོད་གང་དང་གང་ཡིན་ཏུང་སྒྲ་སྒྲུལ་ཡང་མིང་ལམ་ལུགས་འདི་ལ་བསྟོད་པ་བྱེད་འདོད་པའམ། ཡང་ན་སྦྱང་འདོད་པའི་

[16] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2011-10/10/node_42.htm བྱ་རྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྒྲ་སྒྲུལ་གྱི་ཡང་མིང་ལམ་ལུགས་སྐོར་གྱི་བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆ་གསལ་པར་དོན་ ༡ པར་གསལ།

གང་ཟག་སུ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཐོག་མར་སྒྲུབ་སྐྱེའི་ཡང་སྤྱི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་དོན་གནད་ཞིབ་གསལ་ཤེས་པར་བྱེད་རྒྱུ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་གལ་འགངས་ཆེ་བ་ཞིག་རེད།

ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདིར་སྒྲུབ་སྐྱེའི་ཡང་སྤྱི་དོན་འདིན་ཐད་དམིགས་ལུལ་ལམ། ཡང་ན་ཁ་ཕྱོགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་དེ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་སྤྱི་ལམ་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡང་སྤྱི་འཕུལ་མེད་གཅིག་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་བྱོན་པ་རྣམས་དོན་འདིན་ཁྱེད་དང་ཁྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་དང་། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཀྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་སྒྲུབ་བསྐྱོ་གཞག་བྱེད་པའི་ཁ་ཕྱོགས་སམ། ཡང་ན་དམིགས་ལུལ་གྱི་དགོས་དབང་སྤྱི་ཕྱོགས་གཙོ་བོར་བཟུང་བ་ནི། “ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་གསེར་བུམ་དཀྲུག་འདོན་ལམ་ལུགས་བཅོས་པ་དེས། གྲུང་དབྱང་སྤྱི་གཞུང་གི་དབང་གྲགས་མཆོན་ལ། བོད་ས་གནས་དེ་ནི་དབྱང་དབྱང་གི་དོ་དམ་བྱེད་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ཀྱང་མཆོན་པ།”^[༡༥] ཞེས་དང་། ཡང་“གོང་མ་ཆིང་ཐའེ་ཅུང་གིས་སྐབས་དེར་རྒྱ་ལའི་སྒྲུབ་མའི་ཕོ་ཉ་ལ་སྣེ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་དེ་འདྲ་ཞིག་མཛད་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་སྤྱི་གཞུང་གིས་སོག་པོར་འདིན་པའི་སྤྱི་རྒྱས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་སྐོར་གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་བརྒྱུམས་པའི་«སྒྲུབ་མའི་སྐོར་བཤད་པ»ཞེས་པའི་ནང་། དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི་རྒྱལ་ཁབ་བྱི་ནང་གི་ཞུ་སེར་བ་གཙོ་བོར་བཀྱར་བ་ནི་མི་འདི་གཉིས་[རྒྱ་ལའི་སྒྲུབ་དང་པུ་ཆེན་] ཡིན་པས་སོག་པོའི་ཆོ་པ་ལག་གིས་སློ་ཅེ་གཅིག་གིས་སྐབས་འཆོལ་གྱི་ཡོད་སྟབས། ཞུ་སེར་བསྟན་པ་དར་སྤེལ་བྱེད་པའི་དམིགས་ལུལ་ནི་སོག་པོ་རྣམས་གནས་བཅོད་བདེ་པོ་ཡོང་ཆེད་ཡིན། དེ་དོན་ཚུང་ཏུ་ཞིག་མིན་པས་སྤྱི་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཡོད་པ་རེད།”^[༡༦]

[༡༥] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2011-11/09/node_42.htm 《ནགས་གཙང་རིན་པོ་ཆེས་ཡང་སྤྱི་གྱི་དྲི་བར་ལན་བསྐྱོན་པ》༢༠༡༡/༡༡/༩ བོད་ཁྱོང་སྤྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐད་ལྟར། པར་དོན་ ༩ པར་གསལ།

[༡༦] ཡ་ཏན་གྱང་། རྒྱ་ལའི་སྒྲུབ་མའི་རྣམ་ཐར། ཐོག་གྲངས་ ༢༩-༤༠ ནང་གསལ།

དེས་ན། གོང་གསལ་དོན་གནད་འདི་དག་ནས། སྲིད་དབང་རིང་ལུགས་པ་
ཞིག་གི་ངོས་ནས་བཤད་ན། དམངས་ཁྲོད་དུ་རྒྱུ་ཡི་བརྟན་འཛུགས་སྤུས་པ་བྱེད་ཆུ་
ལས་ལྷག་པའི་སྟོབས་ཤུགས་མེད་པས། བོད་སོག་མི་དམངས་ཀྱིས་དད་བཀྲར་ཆེ་བའི་
སླ་མ་སྤྱལ་སྐྱར་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བཙེ་བཀྲར་མ་ཁུས་ན། དེའི་མི་མང་གི་དམངས་
སེམས་འཁྲུག་ནས་ཆིང་གི་སྲིད་དབང་ལ་འགོག་ཆེན་བྱུང་སྟབས། དམངས་སེམས་
རྒྱན་གནས་ཐོག་ཆིང་སྲིད་གཞུང་གི་སྲིད་དབང་བརྟན་འཛུགས་སྤུས་ཆེད་དང་འབྲེལ་
བ་ངེས་ཅན་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པས། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཀྱང་
རང་ཉིད་ཀྱི་སྲིད་དབང་དེ་བོད་ས་མཐོའི་ཐོག་གནས་བཟོད་བདེ་པོས་རྒྱན་གནས་སྤུས་
ཐབས་ལ་བོད་མི་རིགས་ཡོངས་ཀྱིས་དད་བཀྲར་ཁུ་སའི་ལ་རྒྱལ་བ་པའི་ཆེན་གཉིས་
ཀྱིས་གཙོས་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སླ་ཆེན་དང་། ཡུལ་ཡུང་སོ་སོའི་ཡུལ་མིས་
སྤྱབས་མགོན་དུ་འདྲིན་པའི་སླ་སྤྱལ་ནམས་ཀྱི་ཡང་སྲིད་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྐྱབས་འདྲིན་
སྤུས་པ་བྱས་ཏེ། དེའི་རུས་པས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཕྱོགས་སུ་བོད་མི་ཚུར་འགྲག་
གིས་བྲིད་སྟོན་དང་། ཁ་ལོ་སྐྱར་ཐབས་ལ་ཚོལ་བ་བྱེད་པ་ནི་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤུས་དོན་
དང་དམིགས་ཡུལ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས། དེ་“ཉེ་གནས་ལ་ཡང་བ་མ་ཡིན་པར། རྟོག་
འཁྲུག་ལ་ཤ་ཆ་བའི་”དཔེ་རྒྱུར་སོང་བ་སྟོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

དཔེར་ན། ང་ཆོས་མཐོང་སྤུས་པའི་ཡིག་ཆའི་ཐོག་འགལ་སྒྲའི་གནད་དོན་མང་
པོ་ཞིག་མཛོན་པ་སྟེ། «མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྐྱེ་སྤྱལ་ཡང་སྲིད་
འཆོལ་བའི་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས་»དང་། རྒྱ་ནག་ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་ལྷན་ཁང་གི་
བཀའ་རྒྱུ་ཨང་ལྔ་པ་«བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྐྱེ་སྤྱལ་གྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འདྲིན་དོད་མ་
བྱེད་ཐབས་»ཀྱི་ཡིག་ཆ་དེ་དག་གི་ནང་དོན་ཆོག་བརྗོད་དང་འཆལ་གཏམ་འགལ་སྒྲར་
འཁྱུར་ནས་མི་མང་གི་ཡིད་ཆེས་དང་དད་པར་རྟོག་ཅེས་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་རེད།
དཔེར་ན། «མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྐྱེ་སྤྱལ་ཡང་སྲིད་འཆོལ་བའི་

ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས་»དོན་ཚན་བཞི་པར་ནང་གསེས་བདུན་ཕྱེ་ཡོད་པ་ནས་ངོས་
འཛིན་མི་ཆོག་པ་གསུམ་གསལ་ལྟར་ཏེ་།

༡.ཕྱི་རྒྱལ་དུ་བྱོས་བྱོལ་ཕྱིན་པ་དང་འབྲེལ་མེས་རྒྱལ་ལ་གཞོན་འཆོའི་བྱ་བ་སྤེལ་
མཁན།

༡.ནག་ཉེས་གཞན་རྣམས་བསགས་ཤིང་ལོ་བརྒྱ་ཡན་གྱི་བཅོན་འཇུག་ཉེས་ཆད་
བཏང་བ།^[༡༩]

༡.ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལས་རིགས་ཁོངས་སུ་མི་ཞུགས་མཁན།^[༢༠]

༢.སྤུལ་སྤྱོད་རང་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་སྤུལ་ངོས་འཛིན་མི་དགོས་པའི་ཞལ་ཆེམས་ཡོད་པ།

སོགས་འཁོད་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་ཆེན་
ལུན་ཁྱང་གིས། «རྒྱ་ལའི་སླ་མར་ཡང་སྤྱི་ཐང་ཐེབས་པའི་ལམ་ལུགས་མཇུག་སྒྲིལ་བའི་
དབང་ཆ་མེད། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱོད་ཐེང་རྗེས་མ་ནི་རྒྱལ་གཅེས་པ་ཞིག་ཡིན།»ཞེས་འགོ་
བརྗོད་དུ་འཁོད་པའི་ནང་“.....གལ་ཏེ་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱོད་བརྒྱ་བཞི་པ་དགོངས་པ་
རྒྱུ་གས་པ་ཡིན་ན། ཁྱེད་དབང་སྤྱི་ཐང་གཞུང་གིས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ཆོག་ཕྱག་
ལེན་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་བཅི་སྤྱད་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལོགས་སུ་རྒྱ་ལའི་
སླ་མའི་ཡང་སྤྱི་ཐང་གཏན་འཁེལ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ཡང་སྤྱི་ཐང་གཏན་འཁེལ་བྱ་རྒྱུའི་རང་དབང་
དེ་ཁྱེད་དབང་སྤྱི་ཐང་གཞུང་གི་ལག་དུ་ཡོད། རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་ཆོག་གཅིག་གིས་མི་དགོས་
ཞེས་ལབ་ན་དེ་མི་དགོས་པ་བཟོ་བྱུང་གི་མ་རེད། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱོད་བརྒྱ་བཞི་པ་ནི་
རང་ཉིད་ཀྱི་མེས་རྒྱལ་ལ་ངོ་ཚོལ་བྱེད་མཁན་ཆབ་སྤྱི་ཐང་གི་ཡུལ་ཁྱར་བ་ཞིག་རེད།”^[༢༡]
ཅེས་འཆལ་གཏམ་སྤེལ་ཡོད། དེས་ན་གོང་གསལ་བྱིམས་སྤྱི་ག་གི་ནང་གསེས་དང་པོ་

[༡༩] མཆན། དེའི་ནང་གི་འཛོད་དང་བཅོན་དུ་འཇུག་བཞིན་ཡོད་པ་བཅས་ཚུད་ཡོད་ཟེར།

[༢༠] མཆན། དགོན་སྡེ་འམ་ཆོས་ལུགས་ཆོགས་པའི་ནང་ལས་གནས་མི་བརྒྱུད་བ་དང་། སྤུལ་སྤྱོད་ཐོབ་ཐང་དང་
རྒྱས་པ་ཉམས་པ་རྣམས་ལ་ཟེར།

[༢༡] ཆེན་ལུན་ཁྱང་། [ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་མི་རིགས་རིག་པ་དང་མིའི་རིགས་རིག་པར་ཞིབ་
འཇུག་པ། ༡༠༧/༩/༩ སའི་གོ་ལ་སྒྲོར་བའི་སྐབས་དོན་ཆོགས་པར་ཐོག་སྤེལ།

དང་། གསུམ་པ། བཞི་པ་རེ་རེར་སྒྱུར་ཏེ་དབྱེད་ན། དེ་ནི་སྒྱུལ་མདུད་སྒྱུལ་བཞིག་བྱས་
པ་རང་ཡིན་པས། སྲིད་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་དང་ཡོངས་སུ་རྒྱབ་འགལ་དུ་ངེ་ལྟར་སོང་
མིན་འདི་དང་འདི་ཞེས་འགྲེལ་བཟོན་མི་དགོས་པར་མཁྱེན་དཔྱོད་བདེ་བའི་སྲིད་དུ་
ཟུར་ཅམ་འདིར་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི། དེ་དང་དེ་འབྲེལ་བའི་ར་སྒྱུའི་ཁུར་རྩོམ་ལ་འཁོར་
བའི་དཔེ་དོན་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་ཡོངས་སྤྲོད་ཀྱི་འདིར་བཀོད་པའི་དགོས་པ་མ་མཆིས།

ལྟག་པར་དུ་གོང་གསལ་ཁྲིམས་སྒྲིག་ནང་ཡང་སྲིད་ཅོས་འཛིན་ཁུ་བའི་ཐད།
འགོ་ས་གནས་ནས་རྫོང་དང་། ལུལ། ལྗོངས། ཞིང་ཆེན་ནས་དབུས་བར་རིམ་པ་ངེ་སྟེད་
ཅིག་བརྒྱུད་དགོས་པའི་ཐོག་འདི་ཆོག་དང་། དེ་མི་ཆོག་གི་སྒྲིག་དོན་མང་དག་ཅིག་
ཡོད་པ་སོགས་གང་ལྟར་གནད་དོན་དབྱེ་ཞིབ་པ་དང་། དབྱེད་གཏམ་མཁན་སོགས་
ཀྱིས་ཡིག་ཆ་དེའི་མགོ་མདུག་གི་རང་ཆོག་ལྷ་ཕྱི་འགལ་བ་དང་། རང་འདོད་དང་ཆོག་
བཟོན་འགལ་བའི་ལྟག་ཆོད་ཀྱི་ཕུང་པོ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པས། བཅོམ་འོག་ཏུ་གནས་
པའི་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་ཉེས་མེད་ཉེས་གཏོག་བྱེད་རྒྱུའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གཡོ་སྒྱུའི་ལག་
ཆ་ཆེན་པོ་ཞིག་དང་། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མི་བདེན་རྒྱུན་སྒྲིག་གི་འཁྱོག་བཤད་ཀྱི་གཞི་རྩར་
འགོ་རྒྱུ་ལས་མ་འདས་པས་ངོས་ལེན་བྱེད་ཐབས་གཏན་ནས་མེད་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་
བསྒྲགས་གཏམ་དང་དབྱེད་བཟོན་སྟེལ་པ་ཡང་ཡོད་པས། དེ་དག་ལ་ཞིབ་ཏུ་བསམ་
དགོས་པ་ཡིན་ནོ།

དབང་བྱག་ལ་བརྟེན་ནས་དད་མོས་རང་དབང་ལ་ཆོད་འཛིན།

འཛམ་གླིང་ཡར་ཐོན་གྱི་སྤྱི་སྟོན་ལྟར་ན་ཆོས་དད་རང་དབང་ནི། ཆོས་ལུགས་གང་དང་
གང་ཞིག་ལ་མི་མང་དང་སྤྱིར་སོ་སོས་རང་དབང་དང་དད་མོས་དང་། སྟོབ་གཉེར། ཡང་
ན་ཉམས་ལེན་སོགས་བྱེད་ཆོག་པ་ལུང་། ད་དུང་ཆོས་ལུགས་དེ་ཉིད་བྱབ་གདལ་གཏོང་

བའི་རང་དབང་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཆོས་ལྷན་གྱི་བྱ་བའི་ནང་སྲིད་གཞུང་གིས་
 སྲིད་དོན་བསྐྱེད་ནས་ཐེ་དུས་མི་བྱེད་པ་ཡར་ཐོན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནང་མཐོང་ཆོས་སྤྱི་
 ཡོད་པ་དེ་རེད། ཐུ་གཞུང་གི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་སྲིད་དུས་ནང་
 ལའང་། “ཆོས་ལུགས་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་འཛོལ་བའི་ཁྲོད་ཡུན་རིང་གནས་
 པའི་སྒྲུང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེར་བྱུང་འཕེལ་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་འབྱུང་གཞི་དང་གོ་
 རྟོགས་ཀྱི་འབྱུང་གཞི་ཡོད་པ་དང་། མིའི་འདོད་སྡོད་དང་བསྐྱེད་ནས་མི་འཇུག་བའི་བྱི་
 རོལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པས། ཏང་གི་ཆོས་ལུགས་སྲིད་དུས་གཏན་འབེབས་བྱེད་ན།
 རེས་པར་དུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱིའི་འཕེལ་རྒྱས་ཆོས་ཉིད་བཅི་སྤྱང་བྱེད་དགོས་པ་ལས།
 སྲིད་འཛིན་གྱི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་དེར་ཆོད་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། ཐ་ན་ཆ་མེད་དུ་
 གཏོང་འདོད་པ་ནི་སྟོང་བསམ་ཡིན།”^[11] ཞེས་བསྐྱེད་ཡོད།

དེ་ལྟར་ན། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་འདི་རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་དོན་པའི་ལྷ་
 གྲུབ་མཐོ་ཅི་ཏུང་གི་དགོངས་པ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་མི་མང་ཐོག་བཅན་ཤིང་བཅན་འགའ་
 བྱས་པ་བཞིན་གཏན་ནས་མ་ཡིན་པར། ཆོས་སྤྱི་མོ་ཞིག་ནས་དམངས་ཁྲོད་དུ་མེད་པ་
 བྱས་ཡོད་པ་དང་། ཡོད་པ་ནས་གནས་པ། གནས་པ་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བ་སོགས་སྤྱི་
 བརྟན་གྱི་རང་བཞིན་དང་ལྡན་པ་ནི། མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་འཕེལ་རྒྱས་དང་བདེ་
 རྩེ་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་མེས་པོ་གོང་མ་ཆོས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བསྐྱེད་པ་བཅད་བརྟན་
 བའི་གསེར་བཞིན་དབྱེད་པ་རྣམ་པར་དག་པའི་སློན་ནས་གཏན་ལ་ཐབས་སྟེ་བསམ་སྒྲུབ་
 རྒྱལ་ཁྲོད་ནང་རྒྱུ་པ་གཏོང་ཟབ་རྒྱུགས་ཟེན་པ་མ་ཟད། མང་པོས་ཡིད་ཆེས་ཐོབ་པ་
 དང་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡིན་སྟབས། དེ་ལ་དྲག་སྤྱོད་དམ། ཁྱིམ་སྒྲིག་
 ཀྱི་དབང་ལྷན་སྤྱད་དེ་མེད་པ་བཟོ་འདོད་པའམ། ཡང་ན་འཇུག་བ་གཏོང་འདོད་པ་
 ནི་རྒྱ་གཞུང་གི་ཆོས་ལུགས་སྲིད་དུས་ནང་གསལ་ལྟར་སྟོང་བསམ་དུ་འཇུག་རེས་རང་

[11] ཐུ་གཞུང་གི་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་གི་སྲིད་དུས་ནང་གསལ།

རེད།

དཔེ་མཆོན་ནི། ཉེ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཁྲོད་རྒྱ་གཞུང་གི་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་དེ་“རྟིང་བཞི་ཙུ་གཏོར་སྐབས་མཆོ་སྡོན་ཞིང་ཆེན་ཡོངས་ནང་བོད་ཀྱི་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་དགོན་སྡེ་ ༤༡༥ ཡོད་པ་ནས་ ༥༧༥ ཙུ་གཏོར་བཏང་བ་དང་། དགེ་རྒན་ལས་བཟོ་ ༥༥༩༧༠ ཡོད་པ་ནས་ ༩༠༥༩༧ སྐུ་ལ་ཕབ་བརྩམས་ཡོད། ༡༩༥༥ ལོ་ནས་ ༡༩༥༦ ལོ་བར་ཀྱི་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོའི་རྗེས་བོད་རང་སྲྀང་སྡེ་ཁག་ནང་། དང་སྟོན་དགོན་པ་ ༥༡༡༩ ཡོད་པ་ནས་མཐར་དགོན་པ་ ༥ ལས་ལྷན་མེད། མཆོ་སྡོན་ཞིང་ཆེན་དང་། ཟི་ཁོན་ཞིང་ཆེན། ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན། ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཚུད་པའི་བོད་ས་ཡོངས་ནང་ཁྲོན་དགོན་པ་ ༤༠༠༠ ལྷན་ཅིམ་ཡོད་པ་ནས་དགོན་པ་བརྩམས་ལས་ལྷན་མེད་པ་རེད།”[༡༩]

དེ་དང་.....དེ་ལྟ་བུའི་མིང་རྩས་ཀྱི་མཚུག་འབྲས་ལ་ཕྱིར་མིག་བྱས་ན། སྐབས་དེའི་མིང་གཞུང་ནས་སྟོན་པ་མིག་བརྩམ་གྱིས་དམིགས་ཡུལ་ངེས་ཅན་ཞིག་བཟུང་སྟེ་དག་སྲྀང་ལས་འགྲུལ་རྒྱ་ཆེར་སྟེལ་བ་དེ་དག་གིས། སོ་སོའི་འདོད་དོན་སྐྱབ་རྒྱ་ལྟ་ཅི། དེ་ལས་སྟོན་སྟེ་བོད་རིགས་དང་། སོག་རིགས། ཡུ་གུར་མི་རིགས་སོགས། ཐ་ན་རྒྱ་མི་རིགས་ཆོས་ཀྱང་། རང་གི་སེམས་ཁོང་ན་རང་བཞིན་ལྟན་སྟེས་སུ་འཆར་བའི་སྐབས་ཡུལ་དང་རིག་གཞུང་ལ་བརྟེན་ཞིན་ཡོད་པའི་དབང་གིས་རྒྱ་གཞུང་གི་བྱེད་བབས་དེར་མི་དགའ་བ་དང་། ཟུབ་ཐབས་མེད་པའི་མ་རྗེས་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། མདོར་ན་རང་དག་རང་གིས་བཟོ་བའི་ལས་འགྲུལ་དེར་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱིས་ཀྱང་སྟོན་བརྗོད་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

ལས་འགྲུལ་དེ་དག་གི་མཚུག་འབྲས་ལ། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་

[༡༩] <http://www.rfa.org/tibetan/chediklaytsen/ukaylatsen/woser/woeser-wrote-article-about-chinese-policy-in-tibet-10182013144443.html> འོད་ཟེར་གྱི་ཚཱ་ཡིག་ རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་དུ་འདྲིན་པའི་ཆོས་ལུགས་སྤིང་རྩས། ༢༠༡༣-༡༠-༡༥ མེ་ཤ་ཡ་བོད་སྐད་རང་དབང་རྒྱང་འཕྲིན་བྱ་བ།

ཁབ་རང་གིས་ཀྱང་གཞོངས་འགྱོད་དང་། དེའི་འགན་འཁུན་གཞན་ལ་^[14]གཡོག་ཐབས་སྒྲ་ཆོགས་བྱེད་དགོས་ཕྱད་ཡོད་པ་སོགས་ལ་ཞིབ་དུ་བསམ་ན། གལ་ཏེ་རང་གིས་སྤྱེལ་བའི་ལས་འགུལ་དང་བྱ་བ་དེ་དག་གིས་སྤྱི་ཆོགས་དང་མི་མང་ལ་གཞོད་མེད་པན་བདེ་དངོས་གནས་ཤིག་འབྱུང་པར་འདོད་ན། གཙུག་པོ་མི་མང་གི་དད་མོས་རང་དབང་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གཞུང་། ཡང་ན་ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་སོགས་ལ་གང་ལ་གང་འོས་ཀྱིས་དེ་ལ་དེ་འཆམས་ཤིག་སྤྱེལ་དགོས་པ་ལས། རྗེ་ཡར་བཀྲག་སྟེ་རང་གི་རྒྱུ་པར་བཞུགས་པའི་དཔེ་རྒྱུ་མ་སོང་བ་བྱེད་རྒྱ་ཆོས་སྤྱི་གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་གལ་འགངས་ཆེ་ལ། ཐུ་གཞུང་གི་ཙུའི་ཁྲིམས་དོན་ཆོན་སོ་རྩལ་པའི་ནང་ལ་ཡང་། “ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དམངས་ལ་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་ཀྱི་རང་དབང་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་ཁུངས་དང་། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་པ། མི་སྡེར་བཅས་གང་ཡིན་རུང་བཅན་ཤིང་ཀྱིས་སྤྱི་དམངས་ལ་ཆོས་དད་བྱེད་དུ་འཇུག་པའམ་ཆོས་དད་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པ་བྱེད་མི་ཆོག་ཆོས་ལ་དད་པ་ཡོད་པའི་སྤྱི་དམངས་དང་ཆོས་ལ་དད་པ་མེད་པའི་སྤྱི་དམངས་སུ་ལའང་མཐོང་ཆུང་བྱེད་མི་ཆོག” ཅེས་འཁོད་ཡོད།

སྤྱི་ཆོགས་དང་མི་མང་གི་དད་མོས་རང་དབང་ལ་གཞུང་དང་། ཆོགས་པ། སྡེར་སོགས་དབང་ཤུགས་ཅན་ནམས་ཀྱིས་སོ་སོའི་འདོད་དབང་བཟུང་ནས་བཅན་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་འཇུག་མི་ལུས་ལ། དེ་བས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་བཟུང་ནས་དད་མོས་བྱེད་ཡུལ་གང་དེར་ཆོག་མིན་གྱི་བཀག་འགོག་མི་སྤྱོད་པ་ཞིག་རེད། གང་ཡིན་ཞེ་ན། “དད་པ”ནི་དད་ཡུལ་གང་དེ་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་གང་གིས་སེམས་དང་བའི་སྒོ་ནས་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། མས་ཤིང་བཀྱར་བའི་དོན་ཡིན་པས། དེ་ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་བསྐྱར་དང་སྤྱི་དུས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་འདི་ལ་དད་དགོས་པ་དང་། ཡུལ་འདི་ལ་དད་མི་ཆོག་ཅེས་བཅན་དབང་གིས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་མི་རུང་ཞིང་། གལ་ཏེ་བཅན་

[14] མི་བཞི་ཤོག་ལག་མང་རྩན་ལྷན། གང་ཁྲུན་ཆའོ། ཅང་ཅིན། ཡའོ་མུའུ་ཡོན། (མང་གང་ཅང་ཡའོ་ཟེར)

གྱིས་བསྐྱེད་ཆེ་དམངས་འདོད་ཀྱི་དད་མོས་རང་དབང་ལ་སྲིད་གཞུང་གིས་རྟོག་རྩལ་
བཏང་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བས། མང་ཆོག་གས་ཀྱི་དད་མོས་ལ་འགན་ཁུར་དང་ཤ་ཆ་ཡོད་
ན། རྒྱ་གཞུང་གི་ཆོས་ལུགས་སྲིད་ཏུས་ནང་གསལ་བ་བཞིན། “ཆོས་ལུགས་དད་མོས་
ཀྱི་གནད་དོན་ནི་བསམ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཁྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཡིན་ལ། བསམ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་
བཞིན་ཀྱི་གནད་དོན་ཆང་མར་བསྐྱབ་བྱ་སྒྲོལ་གསོ་གཏོང་དགོས་པ་ལས། བཅོན་གྱིས་
བཀའ་པལ་མི་རུང་བ་དང་། རང་ཕྱོགས་ནས་ཁྱིད་སྟོན་བྱེད་དགོས་པ་ལས་ཆོད་འཛིན་
བཀའ་འགོག་བྱེད་མི་རུང་། དམངས་གཙོའི་བྱེད་ཐབས་སྒྲོལ་དགོས་པ་ལས། བཅོན་
ཕྱགས་བཀོལ་མི་རུང་ཞིང་། སྒྲེར་གཙོད་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་དེ་བས་སྒྲོལ་མི་ཉན། དེ་མིན་
ཆོ་མཚུག་འབྲས་ངན་པ་འབྱུང་ངེས།” ཞེས་པ་ལྟར་དོན་དངོས་དང་འཆམ་པའི་ལག་
བསྟར་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད།

གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་ཟེར་བའི་རྒྱ་ཁྱེན།

རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞིའི་འོག་གནས་པའི་
དཔོན་རིགས་དང་། ཚུམ་པ་པོ། ཚུམ་སྒྲིག་པ། དབྱེད་གཏམ་མཁན། ཡང་ན་དྲིལ་བསྐྱགས་
པ་སོགས་ཀྱིས་གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་ཟེར་བ་དེ་སྤྱི་ལོ་ལྷུ་ལ་དོས་འཛིན་བྱེད་པའི་མ་
ལག་གལ་ཆེན་ཞིག་དང་། དེ་ཡང་དབུས་གཞུང་གི་ཆོག་མཆན་དགོས་ལུགས་སོགས་
དང་འབྲེལ་ནས་དོན་དངོས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་འཁྱོག་བཤད་བྱེད་པ་དེ་རེད། ཤོད་ཚུལ་དེ་
དག་ནི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་དང་སྤྱི་རབས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ནང་གསལ་བའི་སྤྱི་
མ་སྤྱུལ་སྤྱིའི་ཡང་སྲིད་ཐད་རྒྱུས་མངའ་ཤེས་རྟོགས་ཞན་པ་དང་། ཡང་ན་རྒྱ་གཞུང་གི་
དྲིལ་བསྐྱགས་ཕྱགས་རྒྱུན་དབང་གིས་དོན་དངོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཤེས་མི་ཐུབ་པ་དང་།
ཡང་ན་ཤེས་ཀྱང་དོན་དངོས་མི་ཤོད་པའམ་ཤོད་མི་ཤོད་པར་རང་ཉིད་ལ་སྲིད་གཞུང་དེ་

ཉིད་ཀྱི་ངོ་སོ་ཐོབ་ཆེད་སྒྲེལ་ལང་གི་ཚུལ་དུ་དོན་དངོས་ལས་འགལ་བའི་འཁྱོག་བརྗོད་
སོགས་མང་དག་ཅིག་ཐོན་དང་འཐོན་ཐུས་སུ་ཡོད་པ་དེ་རེད།

ཐུ་གཞུང་གིས་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་སྒྲ་སྒྲུལ་ཡང་སྲིད་གི་གནད་དོན་དེ་ཆོས་
ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་བ་ཅམ་ལ་གཏན་ནས་མི་བཙེ་བར། ངོས་འཛིན་བྱས་པའི་སྒྲ་སྒྲུལ་དེ་ཉིད་
ཀྱི་དབང་ཆ་དང་ཡང་ན་དད་པ་བྱེད་མཁན་གྱིས་བྱས་པའི་ས་ཁོངས་ཀྱི་བདག་དབང་
ཐུ་གཞུང་རང་ལ་ཡོད་པ་མཆོན་ཆེད་དང་། དེའི་ས་ཁོངས་ལ་སྲིད་གཞུང་དེ་ཉིད་ཀྱི་
དབང་གྲགས་མཆོན་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་མངའ་ཁོངས་བདག་དབང་སྟོན་མེད་
ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱི་བཞི་བཅོས་ཉེ་བདེན་དཔང་ཡོང་རྒྱུར་བྱས་སྒྲེལ་འབྲེལ་
བརྗོད་དང་། གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་ཟེར་བ་དེ་མན་ཆིང་སྲིད་གཞུང་གིས་གསར་
གཏོང་བྱས་པར་ལུང་སྟོག་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དོན་དངོས་ཐོག་གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་
ཀྱི་ལམ་ལུགས་འདི་སྐབས་དེའི་མན་རྩའི་བཙན་ངོ་མི་སྟོག་པའི་རིག་གནས་བཙན་
འཛུལ་གྱི་མཆོན་རྟགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལག་ལེན་ཁྲོད་བལྟས་
པ་ཡིན་ནའང་གསེར་བུམ་དགྲུག་འདོན་གྱི་ལམ་ལུགས་འདི་སྒྲ་སྒྲུལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་
པའི་ལམ་སྟོལ་གལ་ཆེན་ཞིག་གཏན་ནས་མིན་པར། འདི་ཡོད་ན་འགྲིག་ལ། མེད་ནའང་
འགྲིག་པ་ཞིག་རེད། གཙོ་ཆེ་ཤོས་ངོས་འཛིན་ཞུ་རྒྱུའི་བྱིས་པ་རང་ངོས་ནས་སྟོན་གནས་
རྗེས་དྲན་སོགས་ཀྱི་རྟགས་མཆན་ཡིད་ཆེས་འཕེར་ངེས་ཤིག་ལྟན་པ་དང་། ཡང་སྲིད་
ངོས་འཛིན་གནད་མཁན་དེ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲིམ་ཆེན་དམ་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པ་ལས།
ལམ་ལུགས་འདི་ངེས་པར་དུ་སྟོད་དགོས་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་གཏན་འཁེལ་ཡོད་པ་ཞིག་
མ་རེད། འདིའི་སྐོར་གོང་དུ་ལེའུ་དང་པོའི་ནང་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་སྤེལ་ཡོད་བཞིན་
པའི་ཟན་རིལ་སྒྲིལ་པའི་བྱེད་ཐབས་ལ་དཔེ་སྤངས་པའམ་ལད་མོ་བྱས་ནས། གསེར་
ཉིང་ངམ་གསེར་གོང་གི་དགྲུག་སྟོད་བཙོ་རྩལ་གྱིས་གསེར་བུམ་ལ་སྦྱར་བ་དང་། སྒྲིལ་
བྱའི་ཟན་རིལ་རྒྱ་ཡི་མོ་འདེབས་བྱེད་པའི་བྱང་བྱར་སྦྱར་བ་ཅམ་རང་རེད།

བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ནང་།

སྐབས་དེར་འདི་སྤང་པལ་བའི་སྤང་ངོར་ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ཀྱན་གཟིགས་རིན་
པོ་ཆའི་སྤྱི་ཆ་རིགས་སུ་གྱུར་པ་མ་ཟད། ཕྱག་མཛོད་བྱང་པ་ཏོ་ཐོག་ཐུང་དང་། ལྷ་
དམར་ཏོ་ཐོག་ཐུ། ཉལ་ཏཱ་ཆེ་བཅུན་དམ་པ་ཏོ་ཐོག་ཐུ། བསམ་སྤངས་རྩི་རྩེ་ཕག་མོ་
སོགས་སྤྱི་སྤྱི་ཆེ་བཅུན་མང་པོ་ཞིག་སྤྱི་གཉེན་ཆུང་དུ་གྱུར་པས་འབྱུར་མེད་
ཉམ་ཐག་ནམས་ཀྱི་ཡིད་ལ་ཀྱན་ཏོག་གི་འཆར་སྒོ་སྤྱི་ཆོགས་ཤར་བའི་སྤྱིང་བཛོད་
ཅུང་ཟད་ཅིག་བྱུང་ཡོད་ཆོད་འདུག་པ། སྐབས་དེར་མན་རྩའི་དཔོན་རིགས་ཆོས་
འདུས་ཏེ་གསེར་བུམ་དཀྲུག་འདོན་བྱས་ན་ཆང་མ་ཡིད་ཆེས་བསམ་པ་རྒྱུགས་པ་
ཡོང་ཚུལ་སྤྱི་ཡིད་སོ་ལ་ཆགས་པའི་སྤྱིང་ཆེད་རང་བཞིན་དེ་མི་མང་གི་ན་བར་
སྤྱགས་ཏེ་རིམ་པས་རིམ་པས་ཐབས་ལམ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྲིད་དོན་ཀྱི་རྒྱལ་ཁ་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཐོབ་པའི་འབད་བཙོན་རྒྱུན་རིང་པོ་ཞིག་ནས་བྱས་པ་རེད་ཅེས་བཛོད་
སྤྱི་ཡོད་པ་རེད།^[14]

ཅེས་དང་། བོད་ཀྱི་གནས་བབས་ནང་།

ཏཱ་ལའི་སྤྱི་མ་དང་པཎ་ཆེན་སྤྱི་མ་ནམ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་བོད་དང་སོག་པོའི་སེར་མོ་
བའི་དབུ་ཁྲིད་སྤྱི་ཆེན་ནམས་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ལྷ་ཕྱོགས་སྒྲོན་དང་འབྲེལ་བ་
ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་སྤྱི་སྤྱི་རྒྱུན་དུ་ཡང་སྲིད་འདེམས་སྤྱག་ལྷ་ལྷའི་འགན་ཁུར་
སྤྱི་ཆེན་ཁག་དང་བོད་གཞུང་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་དག་ཀྱང་གནའ་
སྤྱི་ཆོས་ཕྱོགས་ནས་བཤད་པའི་འགོ་ལྷགས་གཞི་བཟུང་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད།
གོང་མའི་བཀའ་ཤོག་དགོངས་དོན་གོང་མ་རང་ཉིད་ལྷ་སེར་བསྟན་པའི་དགོ་ལྷགས་
པ་སྤྱི་སྤྱི་བྱེད་པོ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཆོས་ལྷགས་དེ་བཞིན་ཉེས་སྤྱི་ལྷ་བྱེད་མས་མ་
གོས་ཤིང་། ཉེ་དགའ་ཕྱོགས་ལྷང་ལས་སྤྱི་བཙུང་གསེར་བུམ་དཀྲུག་འདོན་ཀྱི་ལམ་

[14] ལྷ་སྐབས་པ་དབང་ཕྱག་བཏེ་ལྷན། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། རྒྱུགས་བམ་དང་པོ། ཤོག་གངས་ 609-610

བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་ཤིང་།

མཁན་ཡང་ངེས་ཅིག་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད།

ཆོས་དང་ཡང་སྲིད་ཐད་ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ།

ཆུ་གཞུང་ལ་རྒྱན་དུ་ཤོད་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། “ཆིང་རྒྱལ་རབས་ནས་བཟུང་བོད་
བརྒྱན་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྲུལ་ཆེ་གས་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ལྟ་བུའི་ཐད་གསེར་བུ་མ་
དགྲུག་འདོན་བྱེད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཆང་མ་གྱུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གིས་ཆོག་མཆན་
གནང་བ་དང་ཆོ་ལོ་སྤུལ་རྩིས་གཞི་ནས་གཏན་འཁེལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
ངེས་སྟོན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ནས་ད་བར་སྤུལ་རྒྱན་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།”^[༡༤] ཟེར་བ་དེ་
རེད། ཡིན་ནའང་། སྤེད་ཀྱི་གནས་སྤངས་གང་དུ་བལྟས་པ་ཡིན་ནའང་། ཆིང་རྒྱལ་
རབས་ཀྱི་གོང་མ་དང་། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་འཛིན་པ་ཆོས་
ཆོས་ལུགས་ལ་འཛིན་པའི་འདུ་ཤེས་དང་ལྟ་ཚུལ་ནི་ཐད་དེ་མི་འདྲ་བ་རེད། མན་རྩའི་
གོང་མ་རིམ་པ་བོད་བརྒྱན་ནང་བསྟན་ལ་དད་པ་ཡོད་པ་དང་། ཁོ་ཆོས་ལ་རྒྱལ་བ་པའི་
ཆེན་མོ་གསལ་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་ཆེན་མང་པོ་དབྱུངས་བསྟན་ཐོབ་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འབྱུང་རབས་
ལས་གསལ་ཞིང་། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་འཛིན་པ། མགོ་
མའོ་ཅི་ཏུང་ནས་ད་ལྟའི་ཞིས་ཅིན་ཕིང་བར་ལྷ་མེད་དངོས་གཙུག་པའི་ཆོས་མེད་རིང་
ལུགས་པ་ཞིག་དང་། མའོ་ཅི་ཏུང་གིས་“ཆོས་ནི་དུག་རེད། དེ་ལ་སྦྱོན་ཆེན་པོ་གཉིས་
ཡོད། མི་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་དང་ཡུལ་གྱི་ཡར་རྒྱས་ལ་བཀག་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རེད། བོད་
དང་། སོག་པོ་གཉིས་ཀར་ཆོས་ཀྱི་དུག་དེ་འབྱུངས་པ་རེད།”^[༡༥] ཅེས་ཤོད་ཐོབ་ཡོད།
བོད་ལྗུལ་གྱི་རྒྱ་དཔོན་ཆོས་འབྲེལ་ཡོད་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་ལླངས་ཆོས་དང་

[༡༤] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2011-08/17/03/2011081703_pdf.pdf ༢༠༡༡/༨/༡༧

བོད་རྒྱུངས་ཉིན་ཆགས། པར་ངོས་ ༡ པར་གསལ།

[༡༥] ལ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེད་ཐོབ་བཞུགས་པ་མཆོག་གི་མཛད་ཅན། ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་མང་། ཤོག་གངས་ ༡༩༩

ཡང་སྲིད་ཐད་ཐེ་རུས་དང་གཙུག་སྒྲིམ་བྱེད་པའི་དམིགས་ལུལ་གཙོ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། སྐྱུལ་ཡང་སྲིད་སོགས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་འཛིན་
པ་ཆོས་བབྱུང་ཐུབ་པ་བྱས་ཏེ། དེའི་སྐྱེད་སྲིད་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་གཞུང་རང་ཉིད་ལ་
ཐོབ་པ་བྱེད་རྒྱུར་ཚེས་བ་བྱེད་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་རག་སྒྲིམ་གྱིས་“སྐྱུལ་ཡང་སྲིད་ངོས་
འཛིན་བྱེད་རྒྱ་རྒྱལ་སྲིད་སྲུབ་ཁང་གི་འབྲེལ་ཡོད་གཏན་འབེབས་ལྟར་རང་སྲོང་ས་
ཀྱི་དོན་དངོས་བྱུང་འབྲེལ་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས་ཞིབ་མྱ་གང་མཁྱོགས་བཞོས་ནས་
རང་འགུལ་དབང་ཆ་འཛིན་ཐུབ་པ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་ལའི་རྩ་ཆོགས་གྱིས་སྐྱུལ་སྐྱུའི་ཡང་
སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུའི་ཐད་ཐེ་རུས་གྱིས་དགོན་སྡེ་ཁ་ལོ་བསྐྱུར་རྒྱུར་སྡོན་འགོག་
བྱེད་དགོས།”^[༩༠] ཞེས་བཤད་པ་ལས་གསལ་འཕྲོད་ཡོང་ངེས་རེད།

ལྷག་པར་དུ་ལོག་འགྲེལ་གྱི་དེལ་བསྐྱགས་“མེས་ཀྱིས་ཁ་བྲལ་གཏོང་བའི་
ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སློག་གཡོ་འགྲུབ་ཆེད་དུས་རབས་གོང་མའི་ལོ་རབས་དགུ་བརྒྱ་པར་དུ་
ལའི་བྲ་མས་སྡུལ་སྡུག་ཅིག་ཆོད་འཛིན་ཐུབ་ན་དགོན་སྡེ་གཅིག་དང་ས་ཁུལ་གཅིག་
ཆོད་འཛིན་ཐུབ་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་རེད་ཅེས་སྐད་ཅོར་བྱག་གི་ཡོད་”^[༡༡]ཚུལ་
བསྐྱགས་ནས་འཁྱོགས་བརྗོད་ཅུང་སློག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ནའང་ཡ་ལྟར་བ་རིན་པོ་ཆེ་
མཆོག་ནས་བཀའ་མོལ་འདི་འདྲ་ཞིག་ལུལ་དུས་གནས་སྐབས་གང་དུའང་གཏན་ནས་
གསུངས་པ་མི་སྣང་བས། “ཡང་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ཡང་སྤྱིར་སྲུང་ཆབ་སྲིད་ཅན་
ལ་འགྱུར་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ”^[༡༢]ཞེ་ན། འདི་དང་དེ་ལྟ་བུའི་མི་བདེན་རྒྱུན་སྒྲིག་གི་
ཆོས་མེད་ཡང་སྲིད་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་དོན་པ་ནམས་ལས་གཞན་མ་མཆིས།

མདོར་ན། ཡང་སྲིད་ནི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་

[༡༠] བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མེར་བཞི་སྐབས་དེའི་གྲུ་རེན་རག་སྡེས་ཀྱི་གཏམ་བཤད། ༡༩༩༩/༩/༥

【第1】 http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2011-10/10/node_42.htm བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྤྱུལ་གྱི་ཡང་སྤྱིང་ལམ་ལུགས་སྐོར་གྱི་དབུ་བཞུགས་པའི་ལམ་ལུགས་ལ། ༢༠༡༡/༡༠/༡༠ བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆ་གསལ་པར་ངོས་ ༩ པར་གསལ་ལ།

[33] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2011-09/29/01/2011092901_.pdf 3099/8/38
བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཆ་གསལ་ པར་ངོས་ 3 པར་གསལ།

ཀྱི་གནད་དོན་ཞིབ་པ་ལྟོགས་པར་བྱེད་པ་ལ་ཆོས་ལ་ཞུགས་ནས་དབྱེད་གསུམ་དག་
པའི་སྒོ་ནས་ཉོགས་དཔྱད་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་བྱང་ཆ་
ལྷན་དགོས་པ་ལས། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཅམ་གྱིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་རུས་པ་
འདང་ཐབས་མེད། གང་ཡིན་ཞེ་ན། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་གང་ཟག་གི་སྦྱོད་
ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲིག་གྱུར་གྱི་ཟབ་གནད་གཅིག་གང་ཟག་རང་ག་བར་རྟོགས་པའི་སྒོ་
རུས་མི་ལྷན་པ་ཞིག་རེད། དེས་ན། གོང་གསལ་བྱུང་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་འཕྲད་པའི་
ཡང་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་དང་། འབྱུང་འགྱུར་ཡོང་སྲིད་པའི་གནད་དོན་ཁག་གཅིག་
གི་ཐད་དོ་སྣང་དང་བསམ་གཞིགས་དགོས་པ་རྒྱ་གཞུང་གི་ཡོངས་གྲགས་མ་ཡིན་པའི་
ཡིག་ཆའི་ནང་^[༡༩] དུ་ཡང་གསལ་བ་ལྟར་པན་ངེས་དང་པན་ངེས་མ་ཡིན་པའི་དབྱེ་
མཆམས་གསལ་པོ་བྱེ་སྟེ། དགག་ཕྱོགས་དང་སྐྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་དོན་མཐའ་དག་མི་
འབྲུག་པ་དགོས་རྒྱ་ནི་ཆེས་དགོས་ངེས་རང་བཞིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ནོ་ཞེས་
ཡང་བསྐུལ་དང་བཅས་མཆུག་བསྐྱབ་བར་བྱའོ། །

[༡༩] མཆན། བོད་ཕྱོངས་ཀྱི་ཆོགས་ཆན་རིག་ཁང་ཆོས་ལུགས་ཞིབ་འཇུག་ཚོམ་བོད་དུ་དར་བའི་ནང་པ་སངས་
རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྐུལ་སྐྱེ་ཡང་སྲིད་ལེན་པའི་སྒོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ། འདིའི་ཐད་ཡོང་སྲིད་པའི་གནད་དོན་
ཁག་གཅིག་ཡོད་པར་དོ་སྣང་དང་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་བཞེས་དགོས་ཞེས་པའི་ནང་.....

༡. རྒྱལ་ནང་གི་བོད་དང་བྱིར་སྡོད་བོད་རིགས་བར་དེང་སྐབས་ཆབ་སྲིད་ཡངས་ཕྱོགས་དང་སྤྱི་ཆོགས་ལམ་ལུགས་མི་
འདུ་བའི་འོག་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་ཐད་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བས་ཟབ་ནན་དང་། གང་ཐུབ་ཀྱིས་གཅིག་གྱུར་དང་མཐུན་
སྒྲིལ་བཅོན་ལེན་བྱེད་པའི་ཅ་དོན་གཞིར་བཟུང་སྟེ་ཞིབ་དབྱེད་གཏིང་ཟབ་དང་མ་བྱེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ལྟ་རྟོག་གིས་
ཡང་དག་པའི་ཐག་གཅོད་བྱུང་ན་དགེ་མཆན་ཆེ་བ།

༢. རྒྱལ་སྐྱེ་ངོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུའི་གནད་དོན་ཐད་དུ་དོ་སྣང་གནད་དགོས་པ་ཞིག་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ས་ཁུལ་རང་
བཞིན་དང་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའི་རང་བཞིན་མང་ཆོགས་ཀྱི་དད་མོས་རང་བཞིན་སོགས་ལ་ལྟ་རྟོག་ཟབ་མོ་མཛད་
དགོས་པ་མ་ཟད་དུ་དེ་ཆོའི་དེང་སྐབས་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག་ལ་ཡང་དོ་སྣང་མཛད་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་རེད།

༣. ཏཱ་ལའི་བླ་མས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་ངོས་འཛིན་གནད་བའི་རྒྱལ་སྐྱེ་རྣམས་ལ་རང་རེའི་སྲིད་གཞུང་གི་ངོས་འཛིན་གནད་གི་
རེད་དམ། བྱི་རྒྱལ་གྱིས་ལྟ་སྦྱངས་གང་འདེད་ཞིག་འཛིན་གྱི་རེད་དམ།

༤. འབྱུང་འགྱུར་ངོས་སྐུལ་སྐྱེ་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱས་པར་མང་ཆོགས་ཀྱིས་བཅི་བཀྱར་གཞི་ཐོབ་ཀྱི་རེད་དམ།

༥. གལ་ཏེ་ངོས་འཛིན་གཅིག་གྱུར་མ་བྱུང་ན་དེས་འཛིན་སྤྱིང་ཐོག་དང་རྒྱལ་ནང་དུ་ཤུགས་སྒྲིལ་གང་འདེད་ཞིག་ཡོང་
གི་རེད་དམ།

མཐུག་གཏམ།

༄༅། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་བཅོན་བཟུང་བྱས་ཚུན་དང་། ལྷག་པར་དུ་ ༡༩༥༠ གྱུ་གཤམ་ནས་ཆོས་ཕྱོགས་ཐད་ཆོག་མིན་གྱི་ཁྲིམས་སྒྲིག་སྣ་ཆོགས་བཅོས་པ་དང་དམིགས་བསལ་སྒྲ་སྒྱལ་ཡང་སྲིད་ངོས་འདྲིན་གྱི་བྱ་བར་སྒྲུངས་འདྲིན་དང་ཡང་སྲིད་བཅོན་བསྐྱོ་བྱས་པ་སོགས་གྱིས་ཆོས་དད་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་མི་བདེ་བ་བཅོ་རྒྱུར་སྒྱལ་འདེད་ཤུགས་ཆེ་བྱེད་པ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་སྒྲ་སྒྱལ་ཡང་སྲིད་ནི་མི་མང་གི་ཡིད་ཆེས་ལྡན་པའི་ཆོས་ལུགས་གྱི་སྦྱོར་ཆེན་དམ་པས་ཆོས་ལུགས་གྱི་ཆོག་དང་ལོ་རྒྱུས་གྱི་ངེས་སྟོན་ལྟར་ངོས་འདྲིན་མ་བྱུང་ན། མིག་སྔར་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱེང་བཅུ་པའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འདྲིན་ཐད་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐེ་བྱས་བྱས་པར་བརྟེན། **དཀའ་ངལ་གསུམ་དང་། མི་ཐོབ་པའི་གནད་དོན་གསུམ་བྱུང་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད།**

དེ་ཡང་།

གཅིག་ནས་དད་ལྡན་མང་ཆོགས་གྱི་ལྷན་སེམས་ལ་དཀའ་ངལ་དང་།

གཉིས་ནས་སྲིད་གཞུང་གནས་བཅོད་མི་བདེ་བའི་དཀའ་ངལ།

གསུམ་ནས་སྒྱལ་མིང་འདྲིན་པ་རང་ཉིད་ཡིད་སེམས་མི་བདེ་བའི་དཀའ་ངལ།

བཅས་གསུམ་དང་།

མི་ཐོབ་པ་གསུམ་ནི།

མང་ཆོག་གས་ཀྱིས་སྐྱེ་ཤོང་མ་ལྟ་བུའི་ཡིད་ཆེས་དང་དད་མོས་མི་ཐོབ་པ་དང་།

སྲིད་གཞུང་གིས་དེ་འབྲེལ་མང་ཆོག་གས་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་ཐོབ་པ།

སྐུལ་མིང་འཛིན་པ་རང་ཉིད་ཀྱང་གཞུང་དམངས་གཉིས་ལ་ཤུགས་སྒྱེན་གྱི་
ཕན་ལུས་མི་ཐོབ་པ་བཅས་རེད།

དེས་ན། “ལོ་རྒྱུས་ནི་ལོ་རྒྱུས་རང་ཡིན་པས་ལོ་རྒྱུས་ནི་རང་དགར་གདམ་ག་
བྱེད་མི་རུང་། མི་རིགས་ཤིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ནི་མི་རིགས་དེའི་ཆགས་ས་བརྟེན་སའི་ཆར་
གཞི་ཞིག་ཡིན།”^[9] ཅེས་པ་ལྟར། དེ་སྔ་བོད་ཀྱི་བྱང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་ལའང་ལྟ་བུར་
ཁང་དང་སྡེ་སྲིད་དབར་གྱི་འགལ་ཁྲུའི་འཐབ་ཚྩོད་ཁྲོད་ལྟ་བུར་ཁང་གིས་ཡང་སྲིད་
རིང་ལུགས་སྤྱད་དེ་སྐྱེ་ཞབས་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ལ་བཅན་བསྐྱོས་
བྱས་ཀྱང་བོད་མི་མང་གིས་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་མི་ཐོབ་པས་ལུས་མེད་དུ་གྱུར་བ་
རེད། དེ་ཡང་“ལྟ་བུར་ཁང་གིས་སྤྱ་གྱུ་དེར་པད་དཀར་འཛིན་པ་དག་དབང་ཡེ་ཤེས་
རྒྱ་མཚོ་ཞེས་མིང་བཏགས་ནས་གསེར་གྲིར་མངའ་གསོལ་ཡང་བོད་འབངས་སྐྱེ་བོ་
ཀུན་གྱིས་ལྟ་བུར་ཁང་གི་གཡོ་སྐྱེ་གསལ་ཞིང་གསལ་བར་རྟོགས་ནས་སྐྱེ་ཞབས་ཡེ་
ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ལགས་ཞེས་འབོད་པ་ལས། ལུས་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་ཡིན་པ་ཁས་གཏུག་
ལེན།”^[10] ཞེས་དང་། “ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་པེ་ཅིང་དུ་སྐྱེལ་བར་བཏང་རྗེས་ལྟ་
བུར་ཁང་གིས་སྡེ་སྲིད་ལུང་ཟུར་དང་གྲོས་མོལ་བྱས་ནས་ ༡༩༠༩ ལོར་པད་དཀར་
འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་སྐྱེ་བྱེད་དུག་པར་བསྐྱོས་ཤིང་པོ་ཏ་ལའི་པོ་བྱང་
དུ་གདན་དྲངས་ནས་ཁྲི་འདོན་བྱས་ཏེ་སྔ་ཕྱིར་ལོ་བཅུ་གཅིག་ཕྱིན། འོན་ཀྱང་བོད་མི་

[9] <http://tibet.cpc.people.com.cn/mediafile/201312/28/F2013122812430784867202499.pdf> ཞེས་ཅིན་

ཕིང་གིས་བཤད། མི་དམངས་ཉིན་རེའི་ཆོག་གས་པར། པར་ངོས་ ༡ ནང་གསལ།

[10] ལུན་ཆོག་ཆེ་རིང་། དེ་བཟེར་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་། ༡༩༩༩ ལོར་པར་དུ་
སྤྱོད། ཤོག་གྲངས་ ༩༩-༩༩ ནང་གསལ།

དམངས་ནམས་ཀྱིས་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཆོ་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མཁུན་མ་རེད་བསམ་ནས་ཁས་ལེན་གཏན་ནས་མ་བྱས་པ་རེད།”[༡]

དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་“ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་ས་སྤྲད་དུ་ཕེབས་ཐོན་གནང་རྗེས་ལྷ་བཟང་ཁང་གིས། གནས་ཆེན་ཁ་བ་དཀར་པོར་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༤ བོད་མེ་ལྷག་ལོར་འཁྲུངས་ཤིང་། ས་ཡོས་ལོར་འབྲས་སྤངས་སུ་ཕེབས་པའི་མཆོན་རྟགས་བཟང་པའི་སྤྱལ་སྤྱོད་དབང་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཆོ་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མཁུན་ཕྱིར་དུག་པ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་ཞུས་ཏེ་པོ་རྒྱ་ལའི་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་ཞིང་། ལོ་བརུ་གཅིག་ཙམ་གྱི་ལ་བཞུགས་ན་ཡང་། བོད་ཀྱི་སེར་སྤྱོད་མང་ཆོགས་ཆོས་ཁོང་རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མའི་ཡང་སྤྲོད་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་མེད།”[༢] ཡིན་ནའང་ད་ལྟའི་རྒྱ་ནག་གི་དཔུང་གིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོན་པའི་བསྐྱབ་བྱར་ཕྱོགས་བསྐྱེམས་མི་བྱེད་པར། པཎ་ཆེན་སྤྱོད་ཕྱིར་བུ་པའི་ཡང་སྤྲོད་ལ་ཐེ་བྱས་བྱས་ཏེ་ཆོས་དད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་མི་བདེ་བ་བཅོས་ནས་སྤྲུལ་མས་སྤྲུལ་མའི་རྣམ་པ་ཐོན་དུ་མི་བརུག་པ་དང་། སྤྱལ་སྤྱོད་སྤྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་སྤྱུབ་དུ་མི་བརུག་པ་ནི་ད་ལྟའི་དངོས་བྱུང་གནས་སྤངས་ཀྱིས་ར་སྤྲོད་འཕེར་བ་ཞིག་རེད།

ལྷག་པར་དུ་སྤྱལ་གང་དང་གང་ཡིན་ཅུང་། དེ་དང་དེ་ཡི་མཆོན་ཡང་སྤྲོད་ངོ་མ་དེར་འཇུག་པ་ལས། ཆབ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁེ་སན་ཆེད་གཡོ་རྒྱས་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་བྱས་རིགས་ལ་མཆོན་དེ་མི་འཇུག་པ་གོང་གསལ་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་ར་སྤྲོད་བྱས་པ་ལྟར་ལགས་ཤིང་། རྒྱལ་དབང་བརུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ་ནང་དུ་ཡང་།

པཎ་ཆེན་ཞེས་པའི་མཆོན་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་བོད་དོར་ཕྱོགས་ལས་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་

[༡] ཡ་ཏན་ཀང་། རྒྱ་ལའི་སྤྲུལ་མའི་ནམ་ཐར། མཆོ་ཐོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། ༡༩༩༤ ཟླ་ལིང་། འོག་གངས་ ༡༠༠
[༢] ཆབ་སྤྲོད་ཆེ་བཟོན་སྤྱན་རྒྱལ་གྱི་ནོར་བུ་ཨོ་རྒྱལ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གཞུང་ལྷ་ཡི་ཕྱིར་བུ། བར་ཆ། བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཆོགས་ཆེན་རིག་ཁང་ནས་སྤྲིག་ཅོམ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས་སྤྲིག། ༡༩༩༠ བོད་ལྗོངས་ཤིན་ཏུ་པར་འདེབས་བཅོམ་པར། འོག་གངས་ ༤༩༡-༤༩༣ རྩེད་གསལ།

དཔེ་ལྷན་འགོ་བས་ལྷ་བྱ་མི་རུང་བ་ངེས་པར་དུ་ཤེས་པར་བྱ་དགོས།

གཞན་ཡང་སྤྱི་ལོ་གང་དང་གང་དེའི་ཡང་སྲིད་ཐེབས་པའི་དགོས་དོན་ངེ་
བཞིན་འཁུལ་བྱལ་ངོས་འཛིན་མ་བྱུང་བར། ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། ཁེ་དབང་
ལ་སོགས་པའི་ཤུགས་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་ངོས་འཛིན་བྱུང་བ་ནི་སྤྱི་བརྟན་འགྲོའི་
དོན་དུ་བྱོན་པའི་དགོས་པ་ལས་ལྡོག་སྟབས། འདུས་སྡེ་དང་དམངས་སྡེ་སོགས་སྤྱི་
སྤེལ་ཕྱོགས་གང་ཐད་ལ་པན་ལས་གཞོད་ཆེའི་མཐུག་འབྲས་ཆབས་པོ་ཆེ་བྱུང་དང་
འབྱུང་བཞིན་པ་ནི་མཐོང་ཆོས་སུ་གྱུར་ཞིང་། དེང་སྐབས་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཆེ་
མོ་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདྲ་ཡང་“ཡང་སྤྱི་ལོ་ངོས་འཛིན་ལམ་ལུགས་ལ་མཐའ་མཐུག་གི་ལག་
བརྟེན་གཏོང་བ།”^[1] ཞེས་སོགས་སྤྱི་ལོ་འགའི་བྱེད་བབས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་
སྤེལ་ཡང་སྲིད་ལམ་ལུགས་སྤྱི་ལའང་དམངས་ཁྲོད་དུ་མི་འདོད་པ་བྱེད་མཁན་གང་
ཅམ་བྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་དག་གིས་ཡང་དག་པ་གང་ཡིན་དང་། ཡང་མ་དག་པ་གང་
ཡིན་ཀྱི་དོན་དངོས་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཤེས་རྟོགས་སྤྱི་ལོ་འགའི་ཡིད་ཆེས་དང་བཅས། ॥

[1] http://dakpagyatso.blogspot.in/2013/06/blog-post_3476.html ལུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་ཆེན་གྱི་
རང་མོས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤེལ་སྐབས་ ༤༦ པའི་སྤྱི་ལོ་གཏམ་བཤད།

དབུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས།

[༡] ཏུང་དཀར་སློབ་ཐང་འཕྲིན་ལས་《ཏུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་》༢༠༠༩/༤ ཟུང་གོའི་བོད་
རིག་པ་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

[༢] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2011-11/09/03/2011110903_.pdf.pdf 《ནགས་གཙང་རིན་པོ་ཆེས་ཡང་སྲིད་སྐོར་གྱི་དྲི་བར་ལན་བསྟུན་པ་》༢༠༡༡/༡༡/༩ བོད་
སྡེངས་ཉིན་རེའི་ཆོག་པར་།

[༣] རྫོགས་ཆེན་དཔོན་སློབ་ཀྱི་མ་གཞི་ལྟར་རབ་དེས་དོན་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་ནས་ཕྱོགས་
བསྒྲིགས། 《ཀ་རབས་ནམ་ཐར་》༢༠༠༤/༤/༢༤ ལྷ་ས་མཚུར་སྐར་ཟླ་བང་། འགྲོ་བན་དཔེ་སྟུན་ཁང་
གིས་པར་དུ་སྟུན།

[༤] ལྷ་སྐབ་པ་དབང་ཕྱག་བདེ་ལུ་། 《འཕྲོག་བཤད་ནག་ཁྲག་འབྱིན་བྱེད་བདེན་པའི་གཙགས་བུ་》
བོད་གཞུང་དྲིལ་བསྒྲགས་ཁང་ནས་པར་འགྲེམས་ཁུལ།

[༥] ལྷ་སྐབ་དབང་སྐུ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས། 《ཡང་སྲིད་ཐེབས་ཕྱོགས་བཀའ་སློབ་》
༡༩༩༢/༢/༢༩ སྐུ་སྐོར་ཡིག་ཆང་། ༢༠༠༡ ལ་པར་དུ་སྟུན།

[༦] ཚུལ་ཁྲིམས་བཟང་པོ། 《གཏེར་ཆེན་ལས་རབ་སྲིང་པའི་ནམ་ཐར་》༡༩༩༤ རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་ས་
དེ་ཁྲིར་པར་དུ་སྟུན།

[༧] ལྷ་སྐབ་དབང་སྐུ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས། ༢༠༠༢/༡༠/༡༥ ཨ་རིའི་ནཱི་ཡོག་སྡེ་
རི་སྐྱོན་སློབ་སྡིང་(Garrison Institute, New York)དུ་བྱང་ཨ་རིའི་བོད་རིགས་སློབ་བླ་ཆེན་མོའི་
ཆོགས་ཆེན་ཐོག་སྐུལ་པའི་བཀའ་སློབ།

[༨] ལྷ་སྐབ་པ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས། ༢༠༠༢/༡༠/༡༥ ཨ་རིའི་རྒྱུང་འཕྲིན་ཁང་གི་བཅའ་འདྲིར་
བཀའ་ལན་སྐུལ་པ།

[༩] ལྷ་སྐབ་དབང་སྐུ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས། ༢༠༡༡/༩/༢༤ བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་

གི་རྒྱུ་འདུག་མེད་སྐྱེ་ཀུན་དང་བོད་དང་བོད་མིར་འབྲེལ་ཆགས་ཀྱི་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ལ་སྦྲེལ་པའི་
བཀའ་སློབ།

[༡༠] 《ཀམ་ཀམ་ཆང་གི་ལོ་རྒྱུས་ནོར་བུའི་ཕྱིང་བ།》

[༡༡] 《འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གི་འཁྲུངས་རབས།》 ༡༩༥༥/༩/༡༧ ལྷ་རྩ་ཏ་སྤྱི་ལོགས་
བཤད་གཏེར་མཛོད་པར་ཁང་དུ་པར་སྤྱོན། ༡༩༩༩ བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་པར་ཁང་ནས་བསྐྱར།

[༡༢] ཀོང་སྤྱུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། 《འདུ་ཤེས་གསུམ་ལྟན་སྡོང་བ་པ་གཟུགས་བརྟན་པ་སྤྲུག་གར་གྱི་
དབང་ཕྱུག་འཕྲིན་ལས་འགྲོ་འདུལ་ཆུལ་གྱི་རྟོགས་པ་བཛོད་པའི་དུམ་བུ་སྤྲིག་རྒྱུའི་བདུན་ཅི་》དཔེ་
གཟུགས་པར་མ།

[༡༣] 《ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོའི་རྣམ་ཐར། རོ་མཆར་ཀུན་གསལ་ནོར་བུའི་མེ་ལོང་གསར་པ།》

[༡༤] འབས་དཀར་ཆོགས་དྲུག་རང་བྲོ་ལ། 《The Life of Shabkar འབས་དཀར་གྱི་མི་ཚེ་》
༢༠༠༡/༡/༢ ལ་ནི་འུ་ཡོ་ཀ་དུ་བཏོན།

[༡༥] རོ་མ་ཐང་མཁན་པོ་སྟོ་བྲོས་གཤམ་པ། 《རོ་ནང་ཆོས་བྱུང་རྒྱ་བའི་སྟོན་མེ་》རྩ་མ་ཤུ་ལ། ༡༩༩༩
ལོར་པར་དུ་སྤྱོན།

[༡༦] འབས་སྤྲུངས་མཁན་ཁྱི་བཟན་པ་བཟན་འཇིན། 《ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབས་སྤྲུངས་
བཀའ་ཤིས་སྟོ་མང་གྲ་ཆང་གི་ཆོས་བྱུང་དུང་གཡས་སུ་འབྲིལ་བའི་སྐྱ་དབྱངས་》མོན་སྟོ་ཏེ་ནས་པར་
དུ་སྤྱོན།

[༡༧] 《དཀར་མཛེས་ཁུལ་གྱི་དགོན་སྡེ་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་གསལ་བར་བཤད་པ།》 ༡༩༩༥ ལོར་ཀྲང་
གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་པར་སྤྱོན་ཁང་ནས་བཏོན་པ། ཤོག་གངས་ ༩༩༩ བཤད་གཏེར་གས།

[༡༨] 《དབལ་བྱུལ་གསེར་ཐར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་གསར་བསྐྱེགས་སྟོ་ལྟན་མིག་གི་བདུན་ཅི་》 ༡༩༩༩ བོད་
དར་མདོ་ནས་བཏོན།

[༡༩] རྩ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཞིབ་འདུག་པ་མགོ་ལོག་དམ་ཆོས་དཔལ་བཟང་གི་ཚུམ་
ཡིག་《མ་འདས་སྤུལ་སྤྱུ་》གསེར་གྱི་གཟུངས་རྟགས་ཚུམ་སྤྲིག་ཁང་། ༢༠༠༩/༡༠/༡༧ ལོ་ལྟོགས་
གསེར་བྱེས་གྲ་ཆང་།

[༢༠] གཞན་པ་རྩ་བ་རིན་པོ་ཆེས་དབྱིན་སྐད་དུ་བསྐྱར་བ། 《རྟིང་མའི་ཆོས་བྱུང་གི་ཆེད་བཛོད་》

[༡༠] མཁན་པོ་ཆོ་དབང་དོན་རྒྱལ་གྱིས་བཅམས་《བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྟོ་རྟེན་འོད་ཟེར་ལྷན་པའི་རྣམ་ཐར་》༡༠༠༩ ས་ར་ན་མཱ་ར་པར་དུ་སྒྱུན།

[༡༡] སྒྲན་རམས་པ་དགོན་མཆོག་རིན་ཆེན་དང་། ལྷ་ཤོས་པ་འོད་ཟེར་རྒྱ་མཆོ་《བྱམས་མེ་འབྲས་སྤངས་དགོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་གདན་རབས་》༡༠༠༡ བོད་འབར་ཁམས་རྩ་བ་ལུལ་ནས་པར་དུ་སྒྱུན།

[༡༢] 《བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་དཔེ་ཆོགས་ལྟེ་གནས་ TBRC Resouceld p1901》

[༡༣] བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་མགོ་ལོག་དམ་ཆོས་དཔལ་བཟང་ལ་བཅར་འདྲི།

[༡༤] མཁས་བཙུན་བཟང་པོ། 《བོད་དུ་སྐྱབ་བརྒྱུད་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་མཆེད་བརྒྱུད་ལས། ལམ་འབྲས་སླ་མ་བརྒྱུད་པ་རྩེས་འབྲངས་དང་བཅས་པའི་རྣམ་ཐར་ཚྭ་གས་བདུས་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྱོག་》(སྒྲིང་ཆ) ༡༩༧༩

[༡༥] ལུག་ཆོགས་ཆེ་རིང་། 《དེབ་ཐེར་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་》བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་། ༡༩༩༧ ལོར་པར་དུ་སྒྱུན།

[༡༦] ཡ་ཉན་ཀྱང་། 《རྒྱ་ལའི་སླ་མའི་རྣམ་ཐར་》མཆོ་ལྷོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་། ༡༩༩༦

[༡༧] 《ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཀུན་གཟིགས་པའི་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྤྲོད་དོས་འཛིན་མཛད་རིམ་》བོད་གཞུང་ཆོས་རིག་ལས་ཁུངས་། ༡༩༩༥/༧/༡༩ ལྷན་སྐྲུན།

[༡༨] ལྷ་སྐབ་པ་དབང་བླུག་པ་དེ་ལྟན། 《བོད་ཀྱི་སྤྲོད་དོན་རྒྱལ་རབས་》སྒྲིགས་བམ་དང་པོ།

[༡༩] ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱ་ཕྱིང་བརྒྱ་བཞི་པ་མཆོག་གིས། ༢༠༡༡/༩/༢༩ ཆོས་ཆོགས་ཐེངས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཐོག་ཡང་སྤྲོད་སྐོར་གྱི་བཀའ་སློབ།

[༢༠] ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱ་ཕྱིང་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས། ༢༠༡༢/༡༡/༢༧ སྐྱའི་ཡང་སྤྲོད་སྐོར་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་བརྟན་འཕེན་རྟོག་པར་ལྷན་(Doordarshan)གྱི་གསར་འགོད་པའི་བཅར་འདྲི་དང་ལེན་གནང་བ།

[༢༡] 《མཆོ་ལྷོན་ཞིང་ཆེན་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྐྱེ་སྐྱལ་ཡང་སྤྲོད་འཆོལ་བའི་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས་》༡༩༩༩ གླ་ ༧ ཆོས་ ༢༠ མཆོ་ལྷོན་ཞིང་ཆེན་མི་དམངས་སྤྲོད་གཞུང་གཞུང་ལས་ཁང་གི་ཡིག་ཆ།

[༢༢] 《བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྐྱེ་སྐྱལ་གྱི་ཡང་སྤྲོད་དོས་འཛིན་དོད་མ་བྱེད་ཐབས་》རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་ཅུས་གྱི་བཀའ་རྒྱ་ཨང་ལྔ་པ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་སྐྱེ་སྐྱལ་གྱི་ཡང་སྤྲོད་དོ་

དམ་བྱ་ཐབས་ ༡༠༠༥ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་ཀྲུལ་ཁབ་ཚོས་ལྷགས་ལས་དོན་ཅུས་ཀྱི་ལས་དོན་གྲོས་
ཚོགས་ཐོག་གྲོས་འཆམ་དང་། ༡༠༠༥ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡ ཉིན་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་གྱུ།

[༩༩] 《ཀྲ་ནག་གཞུང་གི་ཚོས་ལྷགས་ལས་དོན་གྱི་སྲོལ་ཡིག》

[༩༩] <http://www.rfa.org/tibetan/sargyur/monastery-in-nagchu-forced-to-shut-down-08022013095428.html>

● <http://www.shambalapost.com/tibet-news/10147-2013-08-05-06-42-55>《རོང་པོ་
ཚོས་རྗེའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་།》

[༩༥] ལང་ལིས་ཁྱུང་གིས། ༢༠༠༥/༥/༢༥ 《ཀྲ་ནག་སྲིད་གཞུང་ནས་བསྐོས་གཞག་བྱས་པའི་པཎ་
ཆེན་གྱི་མ་འོངས་མདུན་ལམ།》

[༩༥] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2010-01/05/01/2010010501_.pdf.pdf བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར་གྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན།《ཡང་སྲིད་སྐོར་གྱི་“འཆལ་
གཏམ”ཀྱུང་གི་ཁ་ཕྱལ་ངོ་བོ་》༢༠༡༠/༡/༥ བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར།

[༩༥] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2010-05/05/01/2010050501_.pdf.pdf བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར་གྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན།《རྒྱ་ལས་ཡང་སྲིད་ལམ་ལྷགས་
སྐོར་བཤད་པར་ཆ་འདོགས་གང་ཡང་མེད་།》༢༠༡༠/༥/༥ བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར།

[༩༦] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2010-08/03/01/2010080301_.pdf.pdf བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར་གྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན།《མངོན་སུམ་འདྲིམ་མེད་ངང་
སྤུལ་སྤྱུའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འདྲིན་ཁྱུང་བའི་ལམ་ལྷགས་རྟོག་རོལ་གཏོང་མཁན་ཏེ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་
ཅ་མེད་གཏོང་མཁན་།》༢༠༡༠/༨/༩ བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར།

[༩༧] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2011-08/17/01/2011081701_.pdf.pdf བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར་གྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན།《རྒྱ་ལ་སྤྱེ་ཐོང་བརྩ་བཞི་པས་ཡང་སྲིད་
ངོས་འདྲིན་ཁྱུང་སྤར་ལ་འགྱུར་ལྟོག་གཏོང་ཅིས་བྱེད་པར་རེ་ངན་གང་ཞིག་ཡོད་དམ་།》༢༠༡༡/༨/༡༥
བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར།

[༩༨] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2011-09/29/01/2011092901_.pdf.pdf

pdf.pdf བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཚགས་ཀྱི་དབྱུང་གཏམ་མཁན།《ཡང་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ཡང་སྲིད་
སྲས་“ཆབ་སྲིད་”ཅན་ལ་འགྱུར་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དམ》༢༠༡༡/༩/༢༩ བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཚགས།

[༤༡] [http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2011-11/03/01/2011110301_](http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/page/41/2011-11/03/01/2011110301_.pdf)
pdf.pdf ཡེ་རྫོར་《ཏཱ་ལས་“ཡང་སྲིད་”སྐོར་གྱི་གཡོ་སྒྱུ་འཁྲབ་པའི་དོན་ངོ་མ་ནི་“བོད་རང་
བཙན་”ཡིན་པ་》༢༠༡༡/༡༡/༢ བོད་ལྗོངས་ཉིན་ཚེའི་ཚགས་པར།

[༤༢] http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2011-10/10/node_42.htm བྱ་རྒྱུང་།
《བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་སྒྲ་སྒྲུལ་གྱི་ཡང་སྲིད་ལམ་ལུགས་སྐོར་གྲེང་བ་》༢༠༡༡/༡༠/༡༠ བོད་
ལྗོངས་ཉིན་ཚེའི་ཚགས་པར།

[༤༣] <http://bod.asia/h-h-statements-collection/> ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྱིར་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་
མཆོག་བཀའ་སློབ་སྟིང་གི་འོ་ར་བྱ།

[༤༤] མ་ཡེ་ཁལ་ སྤྱི་ བཙན་ བཙན་ བཙན་ བཙན་ བོད་ཀྱི་གནས་བབས། བོད་སྐྱུར་འགན་ཁུར་བྱེད་
པོ་བོད་གཞུང་གིས་རིག་ཚུལ་སྤྲིག་ཁང་། ༡༩༩༩ བོད་གཞུང་གིས་རིག་པར་ཁང་། པར་འགྲེམས་བྱེད་
པོ་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག